

(13. marec 2015)

VII

10

UVOD

Državni zbor kot najvišja predstavniška in zakonodajna institucija v Republiki Sloveniji, ki opravlja tudi vse ostale funkcije sodobnega parlamenta, izvaja večji del svojih pristojnosti na rednih in izrednih sejah. Seje javnost lahko spremlja v dvorani ali preko televizijskih in spletnih prenosov.

Vsebina sej pa postane pregledno dostopna v obliki sejnih zapisov.

Državni zbor vsako sejo zvočno posname. Simultano ob zvočnem zajemanju nastaja besedilo, ki je na spletu dostopno s približno polurnim zamikom. V uredništvu sejnih zapisov se ob poslušanju zvočnega posnetka preveri avtentičnost zapisanega, besedilo pa se uredi v skladu s strokovnimi merili prenosa govorjene besede v zapisano. Takšno preverjeno in jezikovno urejeno besedilo na spletnem naslovu zamenja prvi zapis.

Besedilo celotne seje se izda tudi v publikaciji Sejni zapisi Državnega zbora. Sejni zapisi vsebuje dnevni red, sprejet na seji Državnega zbora, kazalo, iz katerega je razviden potek seje in v katerem so točke dnevnega reda in govorniki, osrednji del je besedilo seje, zapisano v prvi osebi, na koncu pa je dodan še indeks govornikov.

Sejni zapisi so zgodovinski dokument in vir za preučevanje parlamentarne zgodovine, tradicije, predstavniške demokracije in jezikovne kulture.

Sejni zapisi Državnega zbora. 10. izredna seja (13. marec 2015)

ISSN 2385-9490

Pripravi: Dokumentacijsko-knjižnični oddelek

Urednici: Tatjana Mirt Kavšek, dr. Vesna Moličnik

Izdajatelj: Državni zbor

Naslov: Šubičeva 4, 1102 Ljubljana

Telefon: +386 1 478 94 00

Leto izida publikacije: 2016

www.dz-rs.si

DNEVNI RED 10. IZREDNE SEJE

A1. točka dnevnega reda: OBVESTILO PREDSEDNIKA VLADE O ODSTOPU DR. STANISLAVE SETNIKAR CANKAR S FUNKCIJE MINISTRICE ZA IZOBRAŽEVANJE, ZNANOST IN ŠPORT, EPA 384-VII

1. točka dnevnega reda: PREDLOG PRIPOROČILA O VLOGI BANKE SLOVENIJE PRI DOKAPITALIZACIJI BANK IN IZBRISU LASTNIKOV PODREJENIH HIBRIDNIH FINANČNIH INSTRUMENTOV, EPA 345-VII

VSEBINA

Določitev dnevnega reda	6
-------------------------------	---

A1. točka dnevnega reda: OBVESTILO PREDSEDNIKA VLADE O ODSTOPU DR. STANISLAVE SETNIKAR ČANKAR S FUNKCIJE MINISTRICE ZA IZOBRAŽEVANJE, ZNANOST IN ŠPORT, EPA 384-VII	6
---	---

1. točka dnevnega reda: PREDLOG PRIPOROČILA O VLOGI BANKE SLOVENIJE PRI DOKAPITALIZACIJI BANK IN IZBRISU LASTNIKOV PODREJENIH HIBRIDNIH FINANČNIH INSTRUMENTOV, EPA 345-VII	6
---	---

MAG. MATEJ TONIN	7
URŠKA BAN	8
METOD DRAGONJA	9
DR. BOŠTJAN JAZBEC	10
LUKA MESEC	12
JOŽEF HORVAT	16
MAG. ALENKA BRATUŠEK	17
MAG. DUŠAN VERBIČ	19
MAG. ANDREJ ŠIRCELJ	20
UROŠ PRIKL	22
ANDREJA KATIČ	23
MAG. MATEJ TONIN	24
DR. FRANC KRIŽANIČ	25
LJUDMILA NOVAK	28
MARJAN DOLINŠEK	29
SUZANA LEP ŠIMENKO	30
PRIMOŽ HAINZ	31
MAG. BOJANA MURŠIČ	31
MARUŠA ŠKOPAC	32
DR. FRANC TRČEK	33
JOŽEF HORVAT	33
MAG. ANŽE LOGAR	34
MAG. MATEJ TONIN	36
METOD DRAGONJA	37
DR. BOŠTJAN JAZBEC	38
MAG. ANŽE LOGAR	39
DR. BOŠTJAN JAZBEC	39
MAG. MATEJ TONIN	39
DR. BOŠTJAN JAZBEC	40
FRANC LAJ	42
MARJANA KOTNIK POROPAT	43
DR. BOJAN DOBOVŠEK	44
TOMAŽ LISEC	44
TOMAŽ GANTAR	46
MARKO FERLUGA	47
ANDREJ ČUŠ	47
MAG. MATEJ TONIN	49
URŠKA BAN	49
MAG. DUŠAN VERBIČ	51
MAG. MATEJ TONIN	52
ŽAN MAHNIČ	53
TILEN BOŽIČ	54
ROBERTO BATTELLI	55
MAG. ANDREJ ŠIRCELJ	55
DR. BOŠTJAN JAZBEC	56
METOD DRAGONJA	58

MAG. MATEJ TONIN.....	59
MAG. DUŠAN VERBIČ.....	62
LUKA MESEC.....	63
DR. FRANC KRIŽANIČ	63

Državni zbor VII. mandat

10. izredna seja
13. marec 2015

Predsedujoči: dr. Milan Brglez.....predsednik Državnega zbora
Andreja Katič.....podpredsednica Državnega zbora
Primož Hainz.....podpredsednik Državnega zbora

Seja se je začela 13. marca 2015 ob 10.03.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ:
Spoštovani kolegice poslanke in kolegi poslanci,
gospo in gospodje!

Začenjam 10. izredno sejo Državnega zbora, ki sem jo sklical na podlagi prvega odstavka 58. člena in prvega odstavka 60. člena Poslovnika Državnega zbora.

Obveščen sem, da se današnje seje ne morejo udeležiti naslednji poslanke in poslanci: mag. Tanja Cink, gospa Anita Koleša, Violeta Tomić, mag. Jana Jenko, gospa Marinka Levičar, mag. Marko Pogačnik, gospod Ivan Hršak, gospod Janez (Ivan) Janša, mag. Branko Grims, Matjaž Hanžek, mag. Branislav Rajić, dr. László Göncz, gospod Franc Jurša, gospod Marijan Pojbič, gospa Vesna Vervega do 12. ure in dr. Vinko Gorenak.

Na sejo sem vabil ministrico v odstopu dr. Stanislavo Setnikar Cankar k predvideni širitvi dnevnega reda, guvernerja Banke Slovenije dr. Boštjana Jazbeca k 1. točki dnevnega reda ter predstavnike Vlade. Vse prisotne lepo pozdravljam!

Prehajamo na **določitev dnevnega reda** 10. izredne seje Državnega zbora. Predlog dnevnega reda ste prejeli v ponedeljek, 2. marca 2015, s sklicem seje. O predlogu dnevnega reda bom odločali v skladu z drugim odstavkom 64. člena Poslovnika Državnega zbora.

Prehajamo na obravnavo in odločanje o predlogu za širitev dnevnega reda. Državnemu zboru sem predlagal, da dnevni red seje razširi z obvestilom predsednika Vlade o odstopu dr. Stanislave Setnikar Cankar s funkcije ministrice za izobraževanje, znanost in šport. Predlog za širitev ste prejeli in je objavljen na e-klopi.

Želi besedo predstavnik Vlade? Ne.

Želite besedo predstavniki poslanskih skupin? Ne.

Prehajamo na odločanje o sami širitvi. Poslanke in poslance prosim, da preverijo delovanje glasovalnih naprav. Odločamo o predlogu za širitev dnevnega reda.

Glasujemo. Navzočih je 63 poslank in poslancev, za je glasovalo 63, proti nihče.

(Za je glasovalo 63.) (Proti nihče.)

Ugotavljam, da je predlog za širitev soglasno sprejet.

Državni zbor bo izglasovano širitev obravnaval kot A1. točko dnevnega reda takoj po določitvi dnevnega reda seje.

Po določitvi širitve pa lahko preidemo na glasovanje o določitvi dnevnega reda v celoti. Državnemu zboru predlagam, da za današnjo sejo določi dnevni red, kot ste ga prejeli s sklicem in sprejeto širitvijo.

Glasujemo. Navzočih je 65 poslank in poslancev, za je glasovalo 63, proti nihče.

(Za je glasovalo 65.) (Proti nihče.)

Ugotavljam, da je dnevni red 10. izredne seje Državnega zbora sprejet.

Prehajamo na **A1. TOČKO DNEVNEGA REDA, TO JE NA OBVESTILO PREDSEDNIKA VLADE O ODSTOPU DR. STANISLAVE SETNIKAR CANKAR S FUNKCIJE MINISTRICE ZA IZOBRAŽEVANJE, ZNANOST IN ŠPORT.**

Predsednik Vlade dr. Miro Cerar me je z dopisom z dne 12. 3. 2015 obvestil, da je dr. Stanislava Setnikar Cankar odstopila s funkcije ministrice za izobraževanje, znanost in šport. V zvezi s tem Državni zbor na podlagi 115. člena Ustave Republike Slovenije ugotavlja, da je dr. Stanislavi Setnikar Cankar prenehala funkcija ministrice za izobraževanje, znanost in šport. Dne 12. 3. 2015 je predsednik Vlade obvestil Državni zbor, da bo do imenovanja novega ministra funkcijo ministra za izobraževanje, znanost in šport opravljal sam.

Dr. Stanislavi Setnikar Cankar se zahvaljujem za sodelovanje in jim želim najboljše pri nadaljnjem delu.

S tem zaključujem to točko dnevnega reda.

Prehajamo na **1. TOČKO DNEVNEGA REDA, TO JE NA OBRAVNAVO PREDLOGA PRIPOROČILA O VLOGI BANKE SLOVENIJE PRI DOKAPITALIZACIJI BANK IN IZBRISU LASTNIKOV PODREJENIH HIBRIDNIH FINANČNIH INSTRUMENTOV.**

Predlog priporočila je v obravnavo Državnemu zboru predložila skupina 88 poslank in

poslancev s prvopodpisanim mag. Matejem Toninom. V zvezi s tem predlogom priporočila je skupina 46 poslank in poslancev s prvopodpisanim Matejem Toninom zahtevala, da Državni zbor opravi splošno razpravo.

Za dopolnilno obrazložitev predloga priporočila dajem besedo predstavniku predlagateljev mag. Mateju Toninu.

MAG. MATEJ TONIN (PS NSi): Spoštovani kolegice in kolegi, predsednik Državnega zbora, državni sekretar, guverner Banke Slovenije z ekipo!

Zbrali smo se na izredno pomembni seji Državnega zbora, na seji, ki mora pomeniti začetek iskanja odgovorov na vsaj dve vprašanji: Zakaj smo morali sanirati slovenske banke in ali smo sanacijo bančnega sistema preplačali? Obe vprašanji terjata jasne in razumljive odgovore. To smo dolžni tistim, ki vsak dan trdo delajo, plačujejo davke in tako Sloveniji pomagajo pri življenju. Ti ljudje nimajo časa prebirati obsežnih gradiv in pojasnil, zato od politike in guvernerja pričakujejo nedvoumna pojasnila, kako in zakaj je bil zapravljen njihov denar. Ker želimo priti do pravih informacij in ker želimo poznati resnico, smo prav vse parlamentarne stranke podpisale sklic današnje izredne seje državnega zbora. Ne zgodi se velikokrat, se je pa tokrat, da se je politika poenotila.

Razumevanje sanacije bančnega sistema je ključno, če želimo preprečiti tovrstne zablode v prihodnje. Odgovore na vprašanja, zakaj smo morali sanirati slovenske banke in kako je tekla njihova sanacija lahko iščemo pri tistih, ki so v teh procesih tudi sodelovali. Med njimi je imela Banka Slovenija zagotovo pomembno, če ne kar ključno vlogo. Ko danes od Banke Slovenije in njenega guvernerja dr. Boštjana Jazbeca zahtevamo odgovore, to nikakor ne more pomeniti poseg v neodvisnost centralne banke. Imamo pravico izvedeti, kako je bil porabljen naš denar. Neodvisnosti ne moremo razumeti kot odsotnost kakršnekoli odgovornosti. Prepričan sem, da je strah podpredsednika Evropske komisije Dombrovskisa popolnoma odveč. Kdor ima namreč argumente, ima čisto vest, se nima česa bati. Parlamentarci bomo uporabili zgolj zakonita orodja, ki jih imamo na voljo, da pridemo do odgovorov, ki nas v zvezi s sanacijo bančnega sistema tudi zanimajo. Današnja seja je tako priložnost za začetek procesa, katerega končni rezultat morajo biti spoznanja, ki bodo preprečila še morebitno tretjo sanacijo bančnega sistema. Ne pozabimo, da danes slovenske banke saniramo že drugič. Ker se očitno iz preteklih napak nismo naučili ničesar, smo danes tam, kjer smo bili pred 25 leti.

Poročilo Banke Slovenije, ki smo ga nedavno dobili, in ugotovitve parlamentarne preiskovalne komisije o bankah iz prejšnjega mandata ugotavljata, da je slovenske banke na kolena spravila dogovorna ekonomija in

tovarišjsko vodenje slovenskih bank. Simptomi dogovorne ekonomije in tovarišjskega vodenja bank so dodeljevanje kreditov na lepe oči, za katere so se strici dogovorili nekje na vampil v Ljubljani, ali večurne razprave na kreditnih odborih za kredite v vrednosti 10 tisoč evrov in odobravanje več milijonskih kreditov brez razprav. Vzroki za bančno luknjo so več ali manj jasni. Vprašanje za vse nas v tej dvorani je, kako tovrstne prakse v prihodnje preprečiti? Glede na pretekle izkušnje sem prepričan, da je privatizacija bank edini pravi odgovor.

O praksah državnih bank, ki so v preteklosti vse bolj spominjale na prakso divjega zahoda, se lahko upravičeno vprašamo, kje je bil in kaj je počel regulator, kaj je v vsem tem času počela Banka Slovenije. Nekdanji guverner dr. Marko Kranjec je na primer še julija 2012 trdil, da je slovenski bančni sistem stabilen in da so banke ustrezno kapitalizirane. Kaj se je v dobrem letu tako spremenilo, da so banke konec leta 2013 potrebovale več milijard evrov dodatnega kapitala? Prepričan sem, da bi se morala Banka Slovenije samokritično vprašati, kako so lahko tako slabo ocenili razmere v bančnem sistemu v preteklih letih. So morda podcenili nevarnosti gospodarske in finančne krize? So morda površno nadzorovali bančni sistem? So leta 2012 prikrivali resnost situacije ali pa so 2013 po nepotrebnem dramatizirali in napihovali kritičnost situacije? To so vprašanja, ki zagotovo terjajo odgovore.

Leta 2013 je Evropska komisija zahtevala pregled kakovosti sredstev bank ter izvedbo stresnih testov za reprezentativni del bančnega sistema. Pregledi, narejeni po metodi od spodaj navzgor, so pokazali, da naj bi bil primanjkljaj do leta 2015 po osnovnem scenariju 4 milijarde 46 milijonov evrov, po neugodnem scenariju pa 4 milijarde 778 milijonov evrov. Kako je v letu dni mogoča takšna razlika? Kako je mogoče, da guverner Banke Slovenije še leta 2012 izjavi, da je bančni sistem stabilen, dobro leto dni kasneje pa isti bančni sistem potrebuje skoraj 5 milijard evrov? Na Banki Slovenije pojasnjujejo, da so stresni testi delani na hipotetičnih scenarijih, za katere je zelo majhna verjetnost, da bi se resnično tudi zgodili. Kapital bank je bil na primer v stresnih testih ocenjen po likvidacijski vrednosti. Poenostavljeno povedano, likvidacijska vrednost pomeni, koliko bi banka iztržila od svojih dolžnikov, če bi vsi njeni dolžniki propadli – majhna verjetnost, da bi se to tudi zgodilo. V primeru NLB je banka sama ocenila svoj kapital na plus 835 milijonov evrov, stresni testi pa so ji ga namerili minus 318 milijonov evrov. Razlike je samo pri NLB več kot milijardo evrov. Posledično se zastavlja vprašanje, ali je Banka Slovenije v sodelovanju z Vlado Republike Slovenije pred Evropsko komisijo problematizirala vhodne podatke oziroma vhodne parametre stresnih testov in uporabo negativnega scenarija za določanje potreb kapitala bank. Banka Slovenije sicer trdi, da je izvajanje stresnih testov po pristopu do

spodaj navzgor običajna praksa in da je ta pristop opredeljen kot edina dovoljena možnost. Če bi bilo to res, potem bi moralo to obstajati tudi za primer Španije, ki je stresne teste septembra 2012 izvedla tako po principu od spodaj navzgor kot od zgoraj navzdol. Na koncu pa so v Španiji upoštevali oba izida. Torej, končni kombinirani izid je Španijo rešil, da ji ni bilo treba zaprositi za finančno pomoč trojke, temveč je lahko za sanacijo bank črpala sredstva iz sklada ESM. Ker je Banka Slovenije za vse stresne teste usklajevala tako imenovane pogoje izvedbe – TOR, ki opredeljujejo obseg in način izvedbe, bi morala tudi pojasniti, zakaj je pristala na uporabo negativnega scenarija kot tistega, s katerim se je določil potreben kapital bank, če je bil v primeru Španije na drugi strani dovoljen kombiniran sistem. Stresni testi, narejeni leto kasneje, 2014, naj bi po besedah guvernerja dr. Boštjana Jazbeca zgolj potrdili rezultate iz leta 2013. Da bi mu to verjeli, bi moral guverner učinkovito pojasniti, zakaj so bili pri evropskih državah uporabljeni vhodni parametri, ki so bili izmerjeni v različnih časovnih obdobjih. Vhodni parametri, ki jih je v svojih stresnih testih leta 2014 uporabila ECB pri kar 11 od 18 članic evrskega območja, odstopa od spomladanske napovedi Evropske komisije, in to pri različnih članicah različno. Pri štirih je bila spremenjena navzgor, pri petih navzdol, torej na slabše, od tega pri Sloveniji daleč in izrazito najbolj, pa čeprav so prav pri Sloveniji zadnji podatki takrat že kazali prav nasprotno.

Slovenija se je po nastopu gospodarske in finančne krize kar nekaj let obnašala, kot da se ni nič zgodilo. Ko so Nemčija in številne druge države svoje bančne sisteme že sanirale, smo se mi očitno slepili, da je vse v najlepšem redu. Zamudili smo dragocena leta, ko sta ECB in Evropska komisija celo dovolili nekonvencionalne ukrepe za reševanje bank. Torej, pametni so bančne sisteme sanirali, potem pa so se začeli pogovarjati o pravih prihodnjih sanacij. Dr. Igor Masten trdi, da bi s pravočasno sanacijo bančnega sistema zanjo plačali najmanj trikrat manj.

Kot sem dejal, današnja seja lahko pomeni začetek iskanja odgovorov, kaj je šlo narobe v procesu sanacije naših domačih bank oziroma kaj bi lahko naredili bolje. Davkoplačevalci, ki so prispevali svoj denar za stabilizacijo bančnega sistema, pa tudi tisti, ki so bili preko izbrisa delnic in obveznic ob vse svoje premoženje, pričakujejo, da bosta politika in Banka Slovenije natančno pojasnili proces same sanacije bančnega sistema. V javnosti se pogosto špekulira, v čigavem interesu delamo poslanci, ko danes in v preteklih dneh in tudi v prihodnosti iščemo odgovore v zvezi s sanacijo bančnega sistema. Nekateri nam pravijo, da pomagamo finančnim špekulantom. Odgovarjam jim, da so med tistimi, ki so izgubili svoje premoženje, tudi številni poštteni državljani, ki so trdo delali in ki so iskreno zaupali v slovenski

bančni sistem, danes ostali praznih rok. Nekateri nam pravijo, da zaustavljamo privatizacijo. Odgovarjam jim: Zakaj bi iskanje resnice zaustavljalo privatizacijo? Resnica lahko da le še več argumentov za privatizacijo. Nekateri nam pravijo, kaj se sploh razburjamo, saj naj bi tako ali tako ves domnevno preveč vplačan denar ležal v naših bankah. Odgovarjam jim, da pozabljajo na milijonske obresti, ki jih bomo plačevali še v vseh prihodnjih letih za izposojen denar, ki smo ga vložili v banke.

Spoštovani snovalci teorij zarot! Zanima me samo resnica, s katero bomo lahko preprečili tovrstne anomalije v prihodnosti. Želim si, da bi dala današnja razprava odgovore na številna vprašanja, ki burijo domišljijo ali pa opravičeno kažejo na stranpoti sanacije slovenskega bančnega sistema.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Predlog priporočila je obravnaval Odbor za finance in monetarno politiko kot matično delovno telo. Za predstavitev poročila odbora dajem besedo predsednici gospe Urški Ban.

URŠKA BAN (PS SMC): Spoštovani predsednik, hvala za besedo. Spoštovani predstavniki Banke Slovenije, Ministrstva za finance, kolegi in kolegice!

Odbor za finance in monetarno politiko je na 22. nujni seji 10. 3. 2015 kot matično delovno telo obravnaval Predlog priporočila o vlogi Banke Slovenije pri dokapitalizaciji bank in izbrisov lastnikov podrejenih hibridnih finančnih instrumentov, ki ga je Državnemu zboru predložila skupina poslank in poslancev s prvopodpisanim Matejem Toninom.

V poslovniško določenem roku je amandmaje k predlogu priporočila vložila Poslanska skupina Združene levice, in sicer k 1. točki, za novo 2. točko ter k naslovu predloga priporočila. Članicam in članom odbora je bil kot delovno gradivo predložen tudi predlog za amandma odbora s strani Poslanske skupine Združena levica, in sicer k naslovu predloga priporočila, vloženi amandma k naslovu s strani Poslanske skupine Združena levica pa je bil umaknjen.

Na seji odbora so bili poleg predlagatelja prisotni predstavniki Ministrstva za finance, Banke Slovenije, nekdanji minister za finance, Društvo Mali delničarji Slovenije in Vseslovensko združenje malih delničarjev Slovenije.

Uvodno dopolnilno obrazložitev je k predlogu priporočila v imenu predlagatelja podal Matej Tonin, ki je predstavil ključne razloge za predložitev predloga priporočila Državnemu zboru in vsebino predlaganih rešitev.

Predstavnik Vlade je dodatno pojasnil stanje, ki je vodilo do izvedbe skrbnega pregleda bank v večinski državni lasti v letu 2013 ter izvedbo ukrepov. Vlada Republike Slovenije je posredovala Državnemu zboru Poročilo o razmerah in ukrepih za zagotovitev ustrezne politike države v zvezi z rezultati stresnih testov. Poročilo pa ne zajema podrobnejšega opisa

stresnih testov in načina pokrivanja ugotovljenega primanjkljaja, saj je to tematiko obravnavalo poročilo, ki ga je Državni zbor Republike Slovenije že prejel na podlagi sklepa Vlade Republike Slovenije z dne 8. 1. 2015 s strani Banke Slovenije.

Banka Slovenije je sicer že ob izvedbi dokapitalizacije bank konec leta 2013 objavila na svoji spletni strani Poročilo o skrbnem pregledu bančnega sistema in ukrepih, v katerem je opisala izvedbo stresnih testov in predstavila osnovne predpostavke.

Predstavnica Banke Slovenije je opozorila na že posredovano Poročilo Banke Slovenije o vzrokih za nastali primanjkljaj bank in vlogi Banke Slovenije kot bančnega regulatorja sanacij bank v letih 2013 in 2014, o učinkovitosti sistem korporativnega upravljanja bank v državni lasti in načinu reševanja posledic kapitalske neustreznosti poslovnih bank, v katerem so odgovarjali na nek način vprašanjem izvedbe pregleda kakovosti sredstev in stresnih testov 2013 in 2014 in ki so se večinoma izpostavljene v gradivu za sejo odbora.

V razpravi so nekateri člani odbora polemizirali glede pravičnega in pravočasnega ukrepanja Banke Slovenije ter primerne položaja le-te v komunikaciji z evropskimi institucijami, primernosti načina izvedbe stresnih testov, aktivne vloge Banke Slovenije pri odkrivanju nezakonitih dejanj, nujnosti striženja lastnikov podrejenih finančnih instrumentov in same uspešnosti sanacije bančnega sistema v povezavi z učinki v realnem sektorju.

Predstavniki Vlade je ob zaključku razprave opozoril, da je treba pri sanaciji bank gledati širše in v okviru zakonskih rešitev ukrepov za stabilizacijo bank in predvsem dolgoročno, ko se ocenjujejo učinki teh ukrepov. Pri vprašanih, ali je bila sanacija preveč napihnjena, ali je bila kapitalska luknja ustrezno identificirana in ali so bili ukrepi izvedeni celovito, se je treba zavedati principov državne pomoči, ki so takšni, da potem, ko nek gospodarski subjekt dobi državni pomoč, v naslednjih 10 letih pred Evropsko komisijo ponovno zanjo ne more zaprositi.

Ocena Ministrstva za finance in Vlade je, da so ti ukrepi bili uravnoteženi, celoviti in da se jih tudi z vidika izboljševanja finančne bonitete Slovenije in legitimnega nastopa na mednarodnih finančnih trgih pravzaprav da v celoti potrditi. Padec obrestnih mer in dostop do finančnih trgov pa se je tako državi kot tudi tem finančnim institucijam, ki so bile deležne ukrepov, na ta način bistveno olajšal.

Odbor je obravnaval in sprejel vložen amandma Poslanske skupine Združene leve k 1. točki, ostalih amandmajev ni sprejel.

Odbor je v vseh delih akta glasoval skupaj in jih sprejel. Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Za predstavitev mnenja dajem besedo predstavniku Vlade, državnemu sekretarju na Ministrstvu za finance gospodu Metodu Dragonji.

METOD DRAGONJA: Spoštovani gospod predsednik, spoštovani gospod guverner, poslanke in poslanci!

Vlada Republike Slovenije je v zvezi z izvedbo sanacije slovenskega bančnega sistema v letih 2013 in 2014 Državnemu zboru oziroma njegovim delovnim telesom že podala vrsto pojasnil in pripravila gradiva na temo izvedbe ukrepov za krepitev stabilnosti bank. Na priporočilo Državnega zbora sprejetega v januarju 2015 je Vlada Državnemu zboru posredovala Poročilo o razmerah in ukrepih za zagotavljanje ustrezne politike države v zvezi z rezultati stresnih testov in ga seznanila s Poročilom o izvedbi obremenitvenih testov s strani Evropske centralne banke v letu 2014.

Predstavniki Ministrstva za finance smo v zvezi s to problematiko na sejah delovnih teles Državnega zbora do sedaj podali vrsto pojasnil. Radi bi opozorili še na to, da je na podlagi sklepa Državnega zbora z dne 2. 2. 2015 Banka Slovenije pripravila podrobnejšo informacijo o vzrokih za nastal kapitalski primanjkljaj pregledanih bank in o vlogi Banke Slovenije pri tem kot bančnega regulatorja, o učinkovitosti sistema korporativnega upravljanja bank v državni lasti in o načinu reševanja posledic kapitalske neustreznosti poslovnih bank. Predsednik Vlade in minister za finance sta v zvezi z obravnavano problematiko že večkrat izrazila stališče, da so bili vsi postopki v zvezi s sanacijo bančnega sistema v letih 2013 in 2014 izvedeni zakonito.

Ukrepi za krepitev stabilnosti bank so bili izvedeni na podlagi rezultatov pregleda kakovosti bančne aktive ter izvedbe obremenitvenih testov, pri čemer je izvedbo nadzoroval usmerjevalni odbor, v katerem so sodelovali predstavniki Banke Slovenije, Ministrstva za finance, Evropske komisije, Evropske centralne banke in Evropskega bančnega organa. Tudi tako imenovani izbris lastnikov podrejenih hibridnih finančnih instrumentov je bil nujen ukrep za izvedbo sanacije bank, ki so v letu 2013 izkazovale negativen kapital, in je bil izveden v skladu s pravili Evropske komisije za državno pomoč bankam, ki med drugim določajo, da banki, ki ne izpolnjuje minimalnih regulatornih zadev, ne sme biti dodeljena državna pomoč, dokler lastniški kapital, hibridni kapital in podrejeni dolžniški instrumenti ne prispevajo v celoti k izravnavi morebitnih izgub.

Vlada Republike Slovenije ocenjuje, da so bili ukrepi za zagotavljanje stabilnosti bank v letih 2013 in 2014 izvedeni celovito, sorazmerno in uspešno. Izvedeni so bili po principu razdelitve bremen med različnimi deležniki: delničarji, lastniki podrejenih finančnih instrumentov in med davkoplačevalci oziroma državo, ki nosi največji del bremena pri sanaciji bančnega sistema. Uspešna sanacija bank je bil eden od osnovnih pogojev za gospodarsko okrevanje in za verodostojnost Slovenije na mednarodnih finančnih trgih. Ustvarjeni so bili pogoji za

padanje obrestnih mer na slovenske državne obveznice. Vlada Republike Slovenije ne nasprotuje dodatnim razpravam, ki bi pripomogle k razjasnitvi razlogov za izvedbo ter sam način izvedbe bančne sanacije. V zvezi s tem sta Ministrstvo za finance in Banka Slovenije v preteklosti že pripravila več gradiv in informacij, ki jih je nato obravnaval Državni zbor. Priporočilo, katerega sprejem po razpravi na izredni seji Državnega zbora predlaga skupina poslancev, Vlada Republike Slovenije podpira.

Upošteva zelo velika javna sredstva, ki so bil vložena v sanacijo slovenskih bank, pa so na prvem mestu pričakovanja, da bodo banke obnovile svojo kreditno aktivnost in s tem spodbudile gospodarsko rast. Negativno mnenje slovenske javnosti o preveliki dokapitalizaciji bank je povezano tudi z dejstvom, da banke, ki so bile deležne ukrepov za zagotavljanje stabilnosti bank, niso več pripravljene sprejemati tveganj, ki so bistveni del bančnega posla, da so premalo aktivne na trgu in da so pri pogojih kreditiranja nekonkurenčne v primerjavi z drugimi bankami, ki niso bile deležne ukrepov. Zato je potreben premik v poslovanju bank v državni lasti, njihova večja tržna aktivnost in odgovornost. Strategija slovenskega bančnega sistema, ki jo je Ministrstvo za finance posredovalo v javno razpravo skupaj s Strategijo upravljanja kapitalskih naložb Republike Slovenije, je priložnost, da preverimo strateške cilje in usmeritve slovenskega bančnega sistema, posebej bank v državni lasti, zaveze, ki so bile dane v okviru pomoči, ki je bila zagotovljena bankam, upošteva tudi nove tržne realnosti in nove strateške izzive, s katerimi se srečujeta tako slovensko gospodarstvo kot bančni sistem. Hvala lepa.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Za predstavitev mnenja Banke Slovenije dajem besedo guvernerju Banke Slovenije dr. Boštjanu Jazbecu.

DR. BOŠTJAN JAZBEC: Spoštovani predsednik, poslanke in poslanci!

Uvodoma bi rad izpostavil šest ključnih dvomov, ki ste jih izrazili v zahtevi za sklic današnje izredne seje Državnega zbora, ki jih je treba razložiti oziroma zanikati.

Prvič. V zahtevi je navedenih več trditev o domnevno prestrogih scenarijih in posledično preveliki dokapitalizaciji slovenskih bank. Dejstva. Skrbni pregled slovenskih bank so v letu 2013 izvedle zunanje neodvisne svetovalne družbe ravno z namenom, da bi zagotovili verodostojnost informacij o dejanskem stanju v bankah in da bi ovrgli dvome in špekulacije domače in tuje javnosti o dejanskem stanju bank in potrebnosti mednarodne pomoči. Neodvisne svetovalne družbe so pregled izvedle na podlagi preizkušenih metod in standardov že uporabljenih primerljivih pregledov v Evropski uniji, recimo leta 2012 v Španiji in leta 2011 na

Irskem. Skrbni pregled leta 2013 je tako vključeval tri faze. Prva faza, pregled kakovosti sredstev bank, to je tako imenovani asset quality review. Druga faza, stresne teste od spodaj navzgor na individualnih podatkih posameznih bank. In tretja faza, stresne teste od zgoraj navzdol na agregatnih podatkih, ki jih banke poročajo Banki Slovenije.

Najprej je bil izveden pregled kakovosti sredstev, s katerim se je sploh ocenila dejanska vrednost premoženja naših bank. S tem pregledom se je pokazalo, povedano enostavno, koliko so bila vrednotenja kreditov in zavarovanj v bilancah naših bank preoptimistična ali koliko je dejanskih slabih posojil v naših bankah. Ta pregled sta izvršili družbi Deloitte in Ernst & Young in že po njem bi vseh šest bank – NLB, NKBM, Abanka, Factor banka, Probanka in Banka Celje imelo negativen kapital. Pregledu kakovosti sredstev bank so sledili stresni testi od spodaj navzgor, ki jih je izvedla družba Oliver Wyman. Ti testi upoštevajo individualni položaj vsake banke, njen poslovni model, vrste in značilnost njenega portfelja. Pokažejo presežek oziroma primanjkljaj kapitala, ki bi ga posamezna banka imela, če bi se v naslednjih treh letih dejansko uresničil makroekonomski scenarij. Ker je ključen namen testa, da se pokaže, koliko kapitala rabijo banke v možnih zaostrenih razmerah, se pri določanju kapitalskih zahtev upošteva najslabši rezultat kateregakoli upoštevanega scenarija.

Ne glede na dejstvo, da se skladno z mednarodno uveljavljeno nadzorniško prakso vselej uporabi rezultat stresnih testov od spodaj navzgor, je zaradi zagotavljanja kvalitete treba izvesti še prevetritveni test od zgoraj navzdol. Pristop od zgoraj navzdol se izvaja z namenom preverjanja konsistentnosti uporabljene metodologije v stresnih testih od spodaj navzgor. Namen je, da se oba pristopa k stresnim testom izvedeta upošteva enake scenarije in metodologijo, različen pa je podatkovni vnos v obe vrsti stresnih testov, o čemer nekaj kasneje. Prvi dvom, ki ste ga zapisali, je bilo vprašanje, na podlagi česa je bilo v neugodnem scenariju predvideno skoraj 10 % krčenje slovenskega BDP do konca leta 2015. Predpostavke za neugoden scenarij je za Slovenijo tako kot za druge države določil Evropski odbor za sistemska tveganja, in sicer tako, da je upošteval šoke, možne zaostritve na osnovni scenarij, za katerega so se uporabile spomladanske makroekonomski napovedi Evropske komisije za Slovenijo. Ali so bile napovedi prestroge ali ne, je danes lahko špekulirati. A spomnite se, da so se v letih 2012, 2013 zahtevani donosi na slovenske desetletne obveznice gibali med 6 in 7 %, kar je bil jasen odraz slovesa finančne in siceršnje stabilnosti Slovenije. V neugodnem scenariju je bil denimo predviden padec cen stanovanjskih nepremičnin v treh letih za 30 %. To se zdi veliko, a opozorimo, da je skupni padec cen novih stanovanjskih nepremičnin od najvišjih vrednosti

leta 2008 do začetka 2014 padel za skoraj toliko. Hkrati se je povprečna stopnja registriranja brezposelnosti skoraj podvojila med letoma 2009 in 2014. Treba se je zavedati, da skrbni pregled bank ni vaja, iz natančnosti napovedovanja gospodarskih kazalnikov, ampak se z njimi preverja kapitalsko ustreznost bank. Pri stresnih testih gre za preverjanje sposobnosti bank, da preživijo tudi v najbolj neugodnih okoliščinah v prihodnosti in da se ovrednoti za to potreben kapital.

Pojasniti moram tudi pojem likvidacijske ceditve sredstev bank, ker se prav pri tem pojmu kaže velika mera nerazumevanja in zmede. Ker je pregled kakovosti sredstev razkril oceno dejanskega položaja bank konec leta 2013 in potrdil, da bi šle banke brez dokapitalizacije v stečaj, se je za potrebe nadaljnjega ukrepanja Banke Slovenije skladno z zakonsko zahtevo morala ugotoviti likvidacijska vrednost premoženja bank v primeru stečaja. Gre namreč za vrednost, ki bi bila z unovčenjem premoženja bank in v okviru stečajnega postopka na razpolago za poplačilo obveznosti banke. To oceno je prav tako izdelal neodvisni svetovalec in je pokazala, da podrejene obveznosti bank ne bi bile poplačane, prav tako ne bi zadoščalo niti za celotno poplačilo deponentov. To pomeni, da tudi navadni deponenti, katerih depoziti niso zajamčeni, svojih terjatev ne bi dobili poplačanih v celoti.

Druga trditev v zvezi z različnimi ceditvami Nove Ljubljanske banke. Banka Slovenije ni nikoli manipulirala ali vnaprej prirejala rezultatov pregleda bank v letu 2013. Pika. Banka Slovenije je z najetimi zunanjimi družbami sklenila pogodbe oziroma se je z njimi uskladila le o izvedbenem okviru. Posebej poudarjam tudi, da so ugotovljene kapitalske primanjkljaje v letu 2013 v celoti potrdili tudi vseevropski testi v letu 2014, ki jih je izvedla Evropska centralna banka in so pokazali dodatno minimalno potrebo po kapitalu v Novi Ljubljanski banki in Novi kreditni banki Maribor.

Dejstva. Prvič, v NLB je bil tako kot v drugih bankah najprej narejen pregled kakovosti sredstev na dan 30. 9. 2013, ki ga je naredila družba Deloitte in že ta pregled je zaradi potrebnega prevrednotenja aktive pokazal v NLB negativni kapital v višini 319 milijonov evrov. Sama NLB je sicer poročala, da ima na dan 3. 9. 2013 835 milijonov evrov pozitivnega kapitala. Razlika je posledica preoptimističnega vrednotenja sredstev banke same.

Drugič. Po pregledu kakovosti sredstev bank je v NLB sledil stresni test po metodologiji od spodaj navzgor in po metodologijo od zgoraj navzdol. In družba Roland Berger je izvedla teste od zgoraj navzdol, torej nikakor ne drži, da je bil v okviru pregleda najprej pridobljen rezultat Roland Bergerja in nato Deloitte, ampak obratno. Upoštevali smo oba rezultata, saj sta izvajala različne faze pregleda, kot sem povedal že prej. Tretjič je pa nesporno dejstvo, da je bil kapitalski primanjkljaj izračunan za vse zajete banke po

metodologiji od spodaj navzgor za skoraj 1,5 milijarde evrov višji, kot je bil kapitalski primanjkljaj izračunan po metodi od zgoraj navzdol.

Če poenostavim. Stresni testi od spodaj navzgor so bili narejeni na individualnih podatkih posamezne banke. Pregledanih je bilo 4253 kreditnih map, kar to ni list papirja, ampak so fascikli podatkov, medtem ko so bili testi od zgoraj navzdol narejeni na agregatnih podatkih bank. Tudi 1,5 milijarde evrov visoka razlika je torej, če ponovim, del zgodbe o prevelikem optimizmu naših bank pri vrednotenju sredstev. Vsa ta dejstva in dodatne podrobnosti so sicer javno dostopne tudi na 122 strani dolgim poročilu o metodologiji testov, ki je objavljeno na spletni strani Banke Slovenije z naslovom Celovito poročilo o skrbnem pregledu bančnega sistema že več kot leto dni. Vse vrednosti kapitala za posamezne banke, ki so prejele državno pomoč, in s tem povezani postopki Banke Slovenije so podrobno pojasnjeni na straneh 69, 70 in 71 v poročilu, ki ga je Banka Slovenija oddala Državnemu zboru 3. marca in je tudi dostopno na spletni strani Banke Slovenije.

Tretja trditev iz vaše zahteve govori o domnevnih pritiskih in motivih, da se izvede izbris malih delničarjev. Ponovno poudarjam, da so pregled naredile zunanje neodvisne svetovalne družbe in da Banka Slovenije na omenjeni rezultat ni vplivala. Pika. Sploh si ne upam predstavljati, kakšna razprava bi bila danes v Državnem zboru, če bi Banka Slovenije izračune delala sama. Izpostavil bom dve dejstvi.

Prvič, banke so bile v zelo slabem stanju, ki so ga potrdili zunanji neodvisni pregledi v letih 2013 in dodatno 2014, in drugič, z zaščito finančne stabilnosti bančnega sistema je bilo banke treba dokapitalizirati, kar pa je bilo možno samo s sredstvi državnega poročila. To pa po pravilih Evropske unije predstavlja državno pomoč. Za takšne ukrepe veljajo stroge omejitve in zahteve, ki morajo biti izpolnjene, da je takšna pomoč dopustna. Pravila, ki določajo merila za dopustno državno pomoč, se spreminjajo v smeri večje zaščite davkoplačevalcev. Od 1. avgusta 2013 so del finančnega bremena reševanja bank pred davkoplačevalci dolžni prevzeti delničarji bank, tudi manjšinski delničarji in imetniki podrejenih kapitalskih instrumentov. Gre za pravila izbrisa, ki so bila v slovenski pravni red prenesena s potrditvijo novele o bančništvu, pri tem je treba izpostaviti, da pri dokapitalizaciji v okviru državne pomoči ne gre za običajno delovanje države kot investitorja ali celo lastnika, pač pa je državna dokapitalizacija v EU enkratna in izredna pomoč v skrajni sili, tako ostali instrumenti niso učinkoviti.

Četrto vprašanje, ki izvira iz vaše zahteve oziroma zahteve po sklicu te seje: Na podlagi česa lahko v Banki Slovenije trdimo, da banke niso preveč dokapitalizirane? Dejstvo je, da slovenske banke niso preveč kapitalizirane,

kar kažejo primerjalni podatki, ki jih spet lahko vidite na strani 23 v našem poročilu. Kapitalska ustreznost slovenskih bank je v letu 2014 še vedno malo pod povprečjem Evropske unije. Res pa je, da je imela skupina NLB po lastnih podatkih konec leta 2014 17,6 % kapitalsko ustreznost, skupina NKBM pa 23,3 % ustreznost. Kapital, s katerim banka razpolaga, je glavni instrument, ki amortizira šoke, ki jih povzroči kriza v poslovanju bank. Ker deluje v bolj tveganem okolju, je kapitalska ustreznost skupine NLB še vedno večja, kot to na primer velja za nemške banke, in zaradi tega slovenske banke potrebujejo več kapitala.

Peta trditev o razkrivanju podatkov o stresnih testih. Banka Slovenije je po zakonu zadolžena in dolžna skrbeti za stabilnost finančnega sistema in varnost depozitov. Po izvedbi skrbnega pregleda smo zaradi strahu pred odlivom vlog v bankah, ki so jim bili izrečeni izredni ukrepi, objavili le povzetke odločb. V letih 2012 in 2013 smo namreč že zaradi krize v drugih državah članicah EU zabeležili zelo visoke odlive depozitov prebivalstva iz slovenskih bank. Previdnost je bila po našem mnenju upravičena in v okviru zakonskih okvirov. Danes so vsa poročila objavljena v celoti.

In sedaj še šesta trditev, da Banka Slovenije ne sodi med revidirane pravne subjekte. To ne drži. Prvič, dejstva. Revidiranje poslovanja Banke Slovenije je posebej urejeno v Zakonu o Banki Sloveniji. Revidira jo neodvisni mednarodni revizor, ki ga izbere Banka Slovenije po Zakonu o javnem naročanju in ga predlagal v postopek dokončnega izbora – ta izbor pravkar poteka za novo obdobje –, kjer ga najprej obravnava svet Evropske centralne banke in ga priporoči Svetu EU, ki revizorja tudi potrdi. Delovanje banke je nadzirano tudi s strani notranje revizije Evropske centralne banke, tako kot tudi v vseh ostalih nacionalnih centralnih bank, ki delujejo v okviru Evropskega sistema centralnih bank. V skladu z določbami Zakona o Banki Slovenije Banka Slovenija poroča o svojem delu Državnemu zboru, in sicer z letnim poročilom in s finančnim načrtom Banke Slovenije. Četrtrič, Banka Slovenije posreduje vse informacije, ki jih zahteva Državni zbor, seveda, če zanje ni izrecnih zakonskih omejitev. In petič, na seje sveta Banke Slovenije, ki so praviloma vsaki 14 dni je poleg ministra za finance stalno vabljen tudi predstavnik Odbora za finance in monetarno politiko.

Pomisliki in dvomi, ki so bili navedeni v sklicu te seje, ne držijo. Za šest pomislov sem navedel dejstva, vse ostale razlage pa najdete v poročilu, ki je bilo posredovano v Državni zbor in je objavljeno na spletni strani Banke Slovenije. Na koncu bi vas samo še opozoril, da je stanje, ki ga uživamo danes, makroekonomsko okolje, ki ga uživamo danes, boljše kot leta 2013, in upam, da bomo razumeli, da je del te zgodbe tudi uspešna sanacija slovenskega bančnega sistema. Najlepša hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Sledi predstavitev stališč poslanskih skupin. Besedo ima Poslanska skupina Združena levica, zanjo Luka Mesec.

LUKA MESEC (PS ZL): Spoštovani gospod predsednik, spoštovani visoki zbor, lep pozdrav! Bančni sistemi v državah evrskega območja so postali država v državi. Vem, da se to prisposodbo uporablja za marsikaj, ampak v primeru evropskih bančnih sistemov pa velja dobesedno. Slovenija je na papirju pravna in socialna država. Državni funkcionarji prisegajo, da bodo delovali v skladu z blaginjo vseh državljanov. Čeprav smo kapitalistična država, ustava zahteva, da se gospodarska dejavnost upravlja tako, da sta upoštevani tudi ekološka in socialna funkcija lastnine. Bančni sistem pa očitno ne deluje v istem okviru. Masovno kreditiranje zgrešenih investicij v obdobju pred krizo ni bilo v funkciji trajnostnega razvoja in dolgoročne zaposlenosti. Prenajanje izgub bank na ramena državljanov, ki je temu sledila, ni v prid blaginji državljanov. To, da se sedaj na račun sanacije bank režejo socialne pravice, je v nasprotju s temeljnimi postulati socialne države. Bančni sistem je podrejen enemu samemu načelu, ki je zapisano v statutu Evropske centralne banke, to je zagotavljanju stabilnosti cen oziroma z drugimi besedami nizke inflacije. In ohranjanje nizke inflacije ne glede na vse je alfa in omega interesov nosilcev finančnega premoženja, ker pač višja inflacija pomeni, da njihovi prihranki izgubljajo vrednost. Tukaj je treba poudariti, da ima celo ameriška centralna banka, se pravi FED, na prvem mestu med svojimi cilji čim višjo zaposlenost in delovna mesta. Kje pa je v Evropi ta socialna funkcija finančnega kapitala? Zakaj imamo v Evropi na prvem mestu boj proti inflaciji, tudi če je brezposelnost 25 in več odstotna, kot vidimo sedaj v nekaterih državah evropskega juga? Dalje. Pri nas se je treba spomniti načina razlastitve malih delničarjev in imetnikov podrejenih obveznic. Posameznim razlaščenecem niso bilo vročene niti odločbe, na katere bi se lahko pritožili. V bančnem sistemu torej veljajo neka pravila, ampak to zagotovo niso pravila pravne države, to je bilo protipravno dejanje, zato pravim, da bančni sistem de facto očitno sploh ni več del te države. Bančni sistem je postal država zase, ušel je izpod nadzora državljanov in države. Stranke centra rade poudarjajo, da se nočejo vmešavati v zasebno pobudo, ampak spomnimo se na to, da imamo v bančnem sistemu ustanovo, ki lahko zamenja kateregakoli člana uprave ali nadzornega sveta v bankah, imamo ustanovo, ki lahko sama odloči, da je treba neko banko, ki je po mednarodnih računovodskih standardih likvidna, insolventna, obravnavati kot podjetje v stečaju, kar se je dogajalo v preteklih dveh letih, in na tej podlagi lahko razlasti kogarkoli. To je ogromna moč, ki je ne usmerja in ne nadzira noben demokratično izvoljen organ. Ta ustanova,

Banka Slovenije, ima namreč podoben status kot Rimskokatoliška cerkev. V resnici ne odgovarja organom te države, ampak, če sem malo ciničen, nekemu svetemu sedežu v Frankfurtu, ki smo mu leta 2013 državljani Evrope zgradili novo stavbo za 1,2 milijardi evrov.

V Sloveniji imamo za nadzor nad inštitucijami, kakršna naj bi bila tudi Banka Slovenije, vrhovni revizijski organ, to je Računsko sodišče. Ta ima po zakonu pravico revidirati delovanje vseh oseb javnega prava in gospodarskih družb v večinski državni lasti. Banka Slovenije je oseba javnega prava in je v 100 % državni lasti. Ko je leta 2012 Računsko sodišče hotelo pridobiti eno samo pojasnilo od Banke Slovenije, je vodstvo Banke Slovenije arogantno razložilo, da v zakonu ni predvideno posredovanje informacij Računskemu sodišču. Očitno smo prišli v stanje, kjer si lahko Banka Slovenije sama kroji svoje zakone. V poročilu Državnemu zboru na primer vehementno pravijo: "Zakon o Računskem sodišču ne predvideva nadziranja Banke Slovenije". To piše na strani 93. To seveda ni res. Zakon o Računskem sodišču predvideva nadzor vseh oseb javnega prava in nikjer ne določa nobenih izjem za Banko Slovenije. Celo guverner Evropske centralne banke Mario Draghi je v mnenju z dne 2. marca zapisal: "Načeloma bi bilo mogoče, da se državni revizijski službi ali podobnemu organu podelijo pristojnosti glede dejavnosti nacionalne centralne banke." In Banka Slovenije tudi to seveda na nek način odreka. De facto je edini organ, ki formalno še lahko izvaja nadzor nad Banko Slovenije in mu Banka Slovenije tega ne oporeka, Državni zbor. Državni zbor bi lahko celo razrešil guvernerja ali viceguvernerja, če bi bila ugotovljena hujša kršitev, ampak pazite, predpis o tem, kako bi potekala taka razrešitev, spet izda Banka Slovenije sama. Zopet je torej v položaju, kjer si lahko sama postavlja svoja pravila.

Danes bomo razpravljali o ukrepih Banke Slovenije in Ministrstva za finance iz leta 2013, težkih 5 milijard evrov javnih sredstev. Od Banke Slovenije pričakujemo, da nam predloži podatke, na podlagi katerih bomo lahko presojali o ustreznosti njenih odločitev. Od Vlade pričakujemo, da bo omogočila preiskavo izvedbe teh ukrepov. Ne pristajamo na to, da nam Vlada Slovenije in Banka Slovenije, kar že ves čas počneta, kar sami podajata oceno svojega dela po načelu "Kadija sudi, kadija tuži". Ne bomo se zadovoljili z argumenti, da je nekaj res, ker pač tako pravijo, namesto da bi nam omogočili, da sami ali preko pooblaščenih strokovnjakov preverimo, kaj je v resnici res. In ne pristajamo na izgovor, da je nekaj potrdila Evropska centralna banka, ker mi tu odgovarjamo slovenskim državljanom, ne pa gospodom v Bruslju in Frankfurtu. To so naša osnovna in minimalna pričakovanja od Banke Slovenije, ki je do zdaj že velikokrat pojasnjevala stvari, da bi kaj pojasnila. V pojasnitvah ostajajo luknje,

pomanjkanje podatkov, ki jih je Banka Slovenije imela, pa jih noče razkriti, da bi lahko preveril še Državni zbor ali kateri drugi pooblaščen strokovnjaki. In na to enostavno ne moremo več pristajati. Evropski bančni sistem ne more delovati kot Rimskokatoliška cerkev. Narodne banke so resda podrejene Evropski centralni banki, a če državljani posamezne države članice zahtevajo odgovornost od narodne banke, morajo to pravico tudi dobiti. Zdaj pa smo v stanju, kot smo videli v preteklih tednih, ko se v tako pravico, ki jo kot državljani in državljani imamo, vmešata očitno sveta sedeža v Bruslju in Frankfurtu. Takoj, ko je, recimo, Državni zbor napovedal, da si ne bo več zatiskal oči pred sumi nepravilnosti, je guverner Evropske centralne banke Draghi poslal predsedniku Evropske komisije Junckerju pismo, da naj zaščiti neodvisnost Banke Slovenije in njenega guvernerja. Prejšnji četrtek je premier Cerar prejel pismo podpredsednika Evropske komisije Dombrovskisa, ki pravi, da je treba ohraniti popolno neodvisnost Banke Slovenije. Pred tremi dnevi je komisar za finance Moscovici našemu ministru za finance Dušanu Mramorju zabičal, da je treba storiti vse za ubranitev neodvisnosti centralne banke, sicer bo to negativno vplivalo na položaj Slovenije. Kaj je nauk te zgodbe? Finančni kapital očitno ne trpi niti najmanjšega demokratičnega nadzora. Popolna neodvisnost Banke Slovenije in Evropske centralne banke po eni strani pomeni popolno neodvisnost od dosega državljanov in nacionalnih parlamentov in kakršnihkoli drugih oblik demokratičnega odločanja, po drugi pa zagotavlja popolno zlihanost s finančnim kapitalom. Na to enostavno ne moremo več pristajati. Banka Slovenije ne more in ne sme postati neka eksteritorialna enota, ki hkrati obvladuje celoten slovenski bančni sistem.

Če se zdaj posvetim vprašanju, ki ga bomo obravnavali danes, se pravi, vprašanju sanacije bančnega sistema, bi v imenu Poslanske skupine Združene leve najprej rad pojasnil, kaj zahtevamo in zakaj to zahtevamo. Najprej bom na kratko obnovil zaporedje dogodkov in pokazal na luknje v razlagi, zaradi katerih Državni zbor ne more nadzirati dela Banke Slovenije, kar je naša dolžnost po zakonu in naša dolžnost do državljanov. Če bodo na podlagi te seje podana kakšna dodatna pojasnila glede skrbnih pregledov, bodo morala zapolniti te luknje, ki so se zdaj v vseh razlagah, ki smo jih v preteklih mesecih slišali, pojavljale. Poskušal bom rekonstruirati tisto, kar smo v preteklih mesecih slišali in kar piše v poročilu Banke Slovenije, po nekem logičnem zaporedju dogodkov. Ker v poročilu Banke Slovenije, na žalost, ni datumov, zato bom šel po členih.

Prvi člen v zaporedju. Zunanji revizorji so jeseni leta 2013 ocenili sredstva Nove Ljubljanske banke in ugotovili, da NLB na dan 30. septembra 2013 izkazuje 834 milijonov evrov kapitala, torej plus 834 milijonov evrov kapitala.

Drugi člen v zaporedju. Ko je Državni zbor že sprejel sporno novelo o bančništvu in ko je že padla odločitev o sanaciji bank, je družba Deloitte izvedla dodaten pregled kakovosti kapitala Nove Ljubljanske banke. In, presenetljivo, gospe in gospodje iz Deloitte so menda ugotovili, da je treba v NLB napraviti za milijardo 153 milijonov evrov dodatnih oslabitev.

Tretji člen. Pristojni v Banki Slovenije so zato začeli odšteti. Vzeli so številko 834 milijonov, kolikor je bila ocena mednarodnih revizorjev, da ima NLB kapitala na dan 30. september 2013, od te številke odšteli tisoč 153 milijonov evrov in prišli do znane številke 318 milijonov. Od takrat naprej ima NLB uradno dva podatka o kapitalu na dan 30. septembra 2013. Prvi podatek je, da ima plus 834 milijonov evrov kapitala, drugi podatek, da ima minus 318 milijonov evrov kapitala. Kolikor vem, se za to razliko zdaj zanimajo kriminalisti, ker je po Zakonu o gospodarskih družbah seveda nemogoče, da bi imeli v poslovnih listinah na isti dan dva različna podatka o kapitalu, kaj šele da bi bila ta razlika kar za 1,1 milijardo evrov.

Četrty člen v zaporedju. V Banki Slovenije so ugotovili, da ima banka negativen kapital. Tule bom kar citiral poročilo Banke Slovenije. "Podatek kaže primanjkljaj, kar je povod za stečaj in preračun likvidacijske vrednosti v razmerah stečaja." V odločbi piše takole: "Banka Slovenije na tej podlagi ugotavlja, da so v banki NLB podani pogoji iz prve točke prvega odstavka 320. člena Zakona o bančništvu za začetek stečajnega postopka." Torej banko, ki je še nedavno prikazovala 834 milijonov plusa v kapitalu, so zdaj nenadoma začeli obravnavati kot banko, ki je v stečaju.

5. člen v zaporedju. Zdaj, ko je bila banka postavljena v stečaj po metodologiji, ki nam ni znana, so se v Banki Slovenije lotili razlastitve malih delničarjev in obvezničarjev. V Novi ljubljanski banki je bilo teh za 257 milijonov evrov in glede na to, da je 318 milijonov evrov, kolikor naj bi banka po novih izračunih izkazovala minusa, več od 257, so se enostavno odločili, da v celoti izbrišejo vse imetnike podrejenih obveznic.

6. člen v zaporedju. Po tem so izvedli obremenitvena testa slovenskih bank po dveh metodah, od zgoraj navzdol in od spodaj navzgor, in podatki obstajajo na žalost samo za celoten bančni sistem. Po neugodnem scenariju je bil primanjkljaj po metodi od zgoraj navzdol 3 tisoč 200 milijonov evrov, po metodi od spodaj navzgor pa 4 tisoč 700 milijonov evrov. Razlika med ocenama je torej kar 1,5 milijarde evrov. Dokapitalizacijo pa so seveda odredili po strožji oceni, torej po tisti, ki izkazuje 4,7 milijarde primanjkljaja. V primeru NLB je bila potrebna dokapitalizacija, ocenjena na 1 milijardo in pol evrov in izvedena s sredstvi Republike Slovenije. Podobno seveda v ostalih bankah, ki so bile na ta način ocenjene.

Kot sem rekel, se v teh členih pojavlja vrsta lukenj, ki jih bom v naslednjih nekaj minutah

opisal. Prva luknja je pregled kakovosti aktive. Gospodje iz Deloitte so menda ugotovili, da je treba v NLB napraviti za 1,1 milijardo dodatnih oslabitev in tako prišli iz pozitivnega kapitala, in sicer 834 milijonov, na negativni kapital, in sicer 318 milijonov. Pri NKBM so na enak način prišli iz plus 259 milijonov na minus 67 milijonov. To je bila podlaga za razlastitev delničarjev in obvezničarjev ter hkrati neka osnova za izračun potrebne dokapitalizacije slovenskih bank. To nekako spominja na tisto risanko, v kateri junak teče čez previs in nekaj časa teče po zraku, dokler ne pogleda dol, in šele takrat ko pogleda, pade. Podobno sta bili NLB in NKBM 3 mesece de facto v stečaju, ampak dokler tega nista vedeli, sta poslovali normalno. Zgodba ni smešna. Ima kriminalistično in javnofinančno dimenzijo. Po podatkih iz medijev namreč kriminalisti preiskujejo, kako je lahko banka izkazovala hkrati 834 milijonov plusa in 318 milijonov minusa. Če ima prav Banka Slovenije, in tako tudi piše v vseh odločbah, da je bil kapital bank negativen, so uprave teh bank zagrešile kaznivo dejanje goljufije, ker so poročale napačno stanje. Ampak potem je kaznivo dejanje naredila tudi Banka Slovenije, ker bi taki upravi, ki izkazuje očitno lažne bilance, morala odvzeti licenco za opravljanje dela. Zato pričakujemo, da bo Banka Slovenije podrobno pojasnila metodologijo izvedbe in na vsak način bomo zahtevali, da se pregleda utemeljenost izvedbe tega pregleda ter da se ugotovi, ali je bil pregled zares izveden korektno.

Druga luknja. Dejstvo je, da sta bila obremenitvena testa izvedena pod zelo strogimi predpostavkami in da sta pri teh predpostavkah Ministrstvo za finance in Banka Slovenije vsaj z mnenjem lahko vplivala na končne izračune. Mi lahko vemo, da je bila uporabljena napoved Evropske centralne banke za osnovni scenarij. Vemo tudi, da je Vlada takrat že razpolagala z napovedmi UMAR, ki pa so bile razmeroma ugodne. Spomladanska napoved UMAR z dne 29. marca 2013 je za leto 2013 napovedovala padec BDP za 1,9 %, za 2014 pa 0,2 % rast. Uporabljen je bil scenarij, ki je bil bistveno strožji. Predpostavil je, da bo leta 2013 BDP padel za 2,7 %, dejansko je padel samo za 1 %, 2014 pa naj bi padel za 1,5 %, ampak dejansko smo imeli 2,6 % rast. Ker ni jasno, na kakšen način lahko pridemo do takih diskrepanc, pričakujemo razkritje podatkov in korespondence med Banko Slovenije in Evropsko centralno banko, iz katere bo razvidno, kako so prišli do takih števil.

Tretja luknja so obremenitveni testi. Primanjkljaj je bil po metodi od zgoraj navzdol ocenjen na 3,2 milijardi evrov, od spodaj navzgor pa na 4,7 milijarde evrov. Razlika kot sem že rekel je 1,5 milijarde evrov. Kar tukaj ni jasno, je naslednje. Zakaj so avtomatsko vzeli najbolj negativno oceno, če pa Banka Slovenije v poročilu sama pravi, da je treba na koncu vedno narediti združitev rezultatov in na podobno zadevo opozarjajo tudi mednarodne

bonitetne agencije. Moody's recimo pravi: "Regulatorji niso nikoli odobrili uporabe nobene posamične metode in nobena posamična metoda se nikjer ni uveljavila kot najboljša praksa." Ker so trenutne tehnike modeliranja nenatančne, je vedno treba uporabiti več različnih konceptualno utemeljenih pristopov. V tem primeru so se očitno uprli na en sam pristop, najslabši od vseh, hkrati pa nam ne dovolijo vpogleda v konkretni izračun, zato zahtevamo, da se ta izračun razkrije in da se omogoča pooblaščenim osebam, da ga v imenu Državnega zbora in državljanov tudi vsi lahko preverimo.

Četrta luknja je ocena likvidacijske vrednosti sredstev bank pod predpostavko, da so te banke praktično v stečaju. Nekdanji guverner Arhar je to lepo povedal: "Banka ne more biti v postopku prisilne poravnave. Lahko je delujoča, lahko je nedelujoča, ne more pa biti nekje vmes." Dejstvo je, da so bile te banke z izjemo Factor banke in Probanke oktobra in novembra 2013 delujoče banke in so še danes delujoče banke. Gorenjska banka posluje normalno, čeprav tam ni prišlo do razlastitve delničarjev in čeprav vanjo še niso vrgli 200 milijonov javnega denarja, čeprav si nekateri v Banki Slovenije očitno to želijo.

Zakaj torej likvidacijska vrednost vrednotenja bank? Gospa viceguvernerka je v terek precej prostodušno povedala, da so cenitve likvidacijske vrednosti izdelali zunanji izvajalci in da ne ve, na kakšen način je to potekalo. Skratka, v Banki Slovenije ne poznajo metodologije. Mi smo slišali, da so se jeseni 2013 po Sloveniji prevažali študentje in ocenjevali vrednost nepremičnin v lasti bank s tako imenovano mimobežno metodo, kar pomeni, da skozi okno avta čez palec oceniš, koliko je določena stolpnica vredna. Zato, da se take stvari razjasni, zahtevamo razkritje ter cenitev in revizijo teh cenitev.

Preden preidem k zaključku, bi se rad na kratko ustavil še ob dveh dogodkih, to je prenosu terjatev na slabo banko in stresnim testom v letu 2014. Prvič glede prenosa terjatev prenesenih na slabo banko. Dejstvo, ki ga dokumentira raziskava inštituta Bruegel je, da je bil pri nas diskont prenosov slabih terjatev iz bank na slabo banko v povprečju okoli 70 %, medtem ko ga v ostalih evropskih državah sploh ni bilo ali pa je bil zanemarljiv. To pomeni, da lahko sedaj slaba banka premoženje, ki ga je kupila po likvidacijskih cenah, po teh cenah tudi prodaja, pa bo še vedno formalno poslovala z dobičkom in bo na videz vse v redu. Na terenu se pogosto srečujem z ljudmi, ki so doživeli uničenje podjetij v času lastninjenja in proces, ki smo mu sedaj priča, je zelo podoben. Spremljamo razkosavanje podjetij, prodajanje po delih, pošiljanje zdravih podjetij v stečaj, metodologiji ocenjevanja prenosnih vrednosti in kriterijev za prenos na slabo banko pa ostajata neznanka, zato je čas, da tukaj naredimo konkretno revizijo in da poskušamo, dokler spet

ne bo prepozno, vsaj tukaj preprečiti nastanek ekonomske škode.

Druga zadeva pa so stresni testi iz leta 2014, ki jih Banka Slovenije in Vlada sedaj uporabljata kot nekakšen alibi za tiste iz leta 2013. Banka Slovenije recimo ugotavlja, da ugotovitve celovite ocene poslovanja bank potrjujejo, da sta bili očiščenje bilanc bank in dokapitalizacija v letu 2013 izvedeni v minimalni zadostni višini za zagotovitev odpornosti v primeru realizacije neugodnih gospodarskih gibanj ter optimalni z vidika porabe javnih sredstev. To je seveda laž. Dejstvo je, da se v primeru Banke Slovenije predpostavke teh testov zelo močno razlikujejo od dejanskih gospodarskih gibanj. Če primerjamo neugodni scenarij pri Avstriji in Sloveniji, vidimo, da je bil pri Avstriji kot neugoden scenarij vzet minus 2 % padec gospodarske rasti, dejansko se je realizirala 0,9 % višja gospodarska rast, pri Sloveniji pa je razlika med negativnim scenarijem, ki je 1,9 %, do 2,6 %, kar 4,4 %. Naše banke bi si zato morale izboriti dinamično metodo, ker so bili sveže napovedi boljše od preteklih. To je prva stvar. Druga stvar pa je, da na podlagi stresnih testov niti slučajno ne moremo reči, da so bili ukrepi v letu 2013 izvedeni v minimalni zadostni višini. Vse, kar so ti stres testi pokazali, je, da bi v primeru hude recesije, ki je ni, kapital bank za silo ustrezal regulatornim zahtevam. Ker če bi bila odstopanja med realnostjo in predpostavkami podobna kot v primeru Avstrije, bi držalo ravno obratno, da imajo banke preveč kapitala. Edini način, da se ugotovi, ali so bili ukrepi res optimalni in prenapihneni je, da se razkrije metodologija in vstopni podatki vseh faz pregledov in da se izvede neodvisna preiskava, ki bo dokončno razkrila metodologijo, ki že več mesecev buri duhove in ki nas je ne nazadnje stala 5 milijard državnega denarja.

Če sedaj na kratko preidem še na zahteve poslanske skupine. Naša poslanska skupina pričakuje, da bo po sprejemu tega priporočila, ki ga bomo sprejeli danes, Banka Slovenije podala vse potrebne podatke o metodologiji in vstopnih podatkih za vsako od naštetih faz pri skrbnem pregledu bank, ki je bil opravljen leta 2013. To je prva zahteva.

Druga zahteva, ki smo jo včeraj predlagali v obliki dodatnega priporočila Vladi, pa je, da se izvede revizijska preiskava ukrepov za sanacijo bank, s katero bomo državljani dobili verodostojne podatke o naslednjih vprašanjih.

Prvič, ali je bilo treba za zagotovitev stabilnosti bančnega sistema res porabiti več kot 5 milijard evrov javnofinančnih sredstev?

Drugič, pri slabi banki, torej DUTB, je bilo, če se ne motim, skupaj izdanih za milijardo in 130 milijonov evrov državnih poroštev. Ali so bila ta poročstva zares potrebna? Ali so bili prenosni slabih terjatev ovrednoteni pravično? To je drugo vprašanje, ki ga želimo razjasniti.

Tretje vprašanje je, ali je bil izbris 101 tisoč delničarjev, predvsem delničarjev NKBM,

res potreben. Pri veliki večini teh malih delničarjev seveda ni šlo za špekulante, ampak za navadne ljudi, ki so jih banke in celo politiki spodbujali naj vložijo svoje življenjske prihranke v delnice NKBM in marsikdo je izgubil vse prihranke.

Četrtič, zanima nas, ali je bil neizogiben odpis skoraj 600 milijonov evrov podrejenih terjatev. Tukaj je treba poudariti, da če bo Ustavno sodišče ugotovilo kršitev, čaka državljane 600 milijonov evrov stroškov, zato je nujno, da se ta zadeva razjasni.

In petič, treba je razjasniti tudi, kakšna je realna vrednost podržavljenih bank po izvedenih ukrepih. NKBM se trenutno prodaja, vsaj taki so znani podatki, za 200 milijonov evrov. Hkrati pa je banka v letu in pol prejela 1 milijardo državnih pomoči, samo decembra 2014 je prejela 620 milijonov evrov v denarju, ostalo v visoko donosnih državnih obveznicah. In še enkrat poudarjam, da je septembra 2013 ta banka izkazovala plus, preden je prejela to pomoč. Zato je kot prvo treba razjasniti, kakšno je dejansko kapitalno stanje te banke, in drugič, na podlagi tega presoditi, ali je prodaja banke, sploh po tako smešno nizki ceni, zares smotna. Če zaključim. V nasprotju s projekti, kot je bil TEŠ 6, v primeru bančnega sektorja še ni prepozno za preklic določenih ukrepov in za povrnite premoženja državljanov. To je naša skupna odgovornost Državnega zbora, zato seveda v Združeni levici pozivamo, da se današnji sklep sprejme in se naloži Banki Slovenije, da končno izda metodologijo in poroča, na kakšen način je bila izvedena sanacija slovenskega bančnega sistema, kot drugo pa, da se opravi temeljita revizija teh postopkov, ker bo samo neodvisna in temeljita revizija teh postopkov pokazala, kaj se je dejansko s 5 milijardami evrov, ki jih je država vložila v bančni sistem, zares dogajalo. Hvala lepa.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima Poslanska skupina Nove Slovenije - krščanskih demokratov, zanjo gospod Jožef Horvat.

JOŽEF HORVAT (PS NSi): Hvala za besedo, gospod predsednik Državnega zbora. Spoštovani gospod guverner Banke Slovenije dr. Jazbec s sodelavci, predstavnik Vlade, dragi kolegi in kolegi!

Ko smo snovali vsebino oziroma razloge in argumente za sklic današnje seje, nas je v Poslanski skupini Nove Slovenije vodilo zgolj eno. Če to strnem v en stavek ali bolj v eno besedo, je to beseda "zaupanje". Pa ni zgolj beseda, mi jo razumemo kot vrednoto. In gre za to, da bi morda današnja seja, ne glede na datum in ne glede na dan, lahko prispevala k večjemu zaupanju v institucije te države, seveda tudi Državnega zbora, Vlade in danes predvsem Banke Slovenije in tudi drugih bank v naši državi.

Mi nismo niti razmišljali o tem, da bi obglavili kakšno od institucij države s to razpravo na seji, to nam ni prišlo, kot se reče, niti na kraj pameti. Niti nismo imeli namena zaustavitve privatizacije in nimamo tega namena, kot nam nekateri očitajo, da s to sejo in s to razpravo zaustavljamo privatizacijo. Ni res, nasprotno, prav zaradi povečanja zaupanja ji želimo dati večji pospešek. In s to razpravo tudi ne želimo jemati avtonomije Banki Slovenije.

Gospe in gospodje, na začetku še morda malo samokritike slovenske politike, ki je po 25 letih po vseh kriterijih pravzaprav že polnoletna oziroma bi morala biti polnoletna. Ampak prav slovenska politika ni uspela v tem četrtoletju narediti tega, kar so naredile razvite države, in zaradi tega Slovenija še vedno spada med 8 držav z največjim lastniškim deležem v bankah, in, dovolite, da naštejemo, te so: Kostarika, Šrilanka, Etiopija, Indija, Irak, Sirija, Kuba in Slovenija. Slovenija je torej edina iz Evropske unije. In jaz verjamem, da gospod guverner najbrž v imenu Slovenije večkrat zardeva na Svetu Evropske centralne banke, ko ga kolegi resno ali pa v šali sprašujejo, kdaj bo še Slovenija na tem veličastnem seznamu. In če bi mi oziroma slovenska politika v preteklosti realizirala svojo domačo nalogo, privatizirala tudi banke in seveda tudi gospodarske subjekte, potem danes gotovo te seje ne bi bilo, in prepričan sem oziroma smo krščanski demokrati prepričani, ne bi bilo tudi bančne luknje. In tu je pravzaprav neke vrste ključ oziroma izvor problema, o katerem se pogovarjamo in se bomo najbrž na žalost še veliko časa pogovarjali. In mi smo poslani od ljudi za to, da delamo za ljudi. Ljudje nam doma na cesti, na pločniku in na vasi pravijo z zelo preprosto retoriko, naj vendarle vzamemo tistim, ki so vzeli njim. Upam in Krščanski demokrati pričakujemo, da bo od danes naprej pospešeno stekel ta proces jemanja tistim, ki so vzeli vsem nam. Na žalost parlamentarna preiskovalna komisija v prejšnjem mandatu, ki je želela ugotoviti, kdo so krivci za nastanek bančne luknje, kot veste, jo je vodil kolega mag. Marko Pogačnik, pravzaprav ni prišla do nobenih zaključkov. Nasprotno, eden od nekdanjih predstavnikov Banke Slovenije, ki mislim, da danes še vedno – ali pa tudi ne –, vodi filialo Nove Ljubljanske banke v tujini, nam je povedal, da smo poslanci pravzaprav neumni, da se lotevamo tega problema na ta način, kot se ga lotevamo, in da mi ne bomo našli ljudi z imeni in priimki, ki so odgovorni za bančno luknjo, ker je to vendarle naravna katastrofa, kar se je zgodilo. To smo poslušali, spoštovani gospe in gospodje.

Zadnja sanacija bančnega sistema je nas, davkoplačevalce, stala približno 5 milijard evrov. To je višina, ki predstavlja kar polovico letnih odhodkov celotnega državnega proračuna. Tega denarja, torej teh 5 milijard, državni proračun za poplačilo bančne luknje ni imel in si ga je moral sposoditi na mednarodnih trgih, seveda po dragih obrestnih merah. Davkoplačevalci bomo

morali ta sposojen denar vrniti, in to poleg glavnice tudi obresti. Denar smo bankam dobesečno podarili, saj nismo postali delničarji. Ne da bi od bank terjali povračilo vložnega denarja, tako kot so to storile druge države Evropske unije, ki so se prav tako soočale s krizo bančnega sistema. Svoj prispevek k sanaciji bančnega sistema so morali podati tudi imetniki podrejenih instrumentov, mali delničarji in umetniki obveznic, ki so bili razlašeni. Njihov prispevek k sanaciji bank je bil po podatkih Vlade 600 milijonov evrov. Ali je bila ta razlastitev sploh zakonita, sedaj še vedno presoja Ustavno sodišče. Kot smo na matičnem delovnem telesu slišali od nekdanje predsednice Vlade mag. Alenke Bratušek, je bilo med lastniki podrejenih instrumentov večina skladov in le manjši delež so bile to fizične osebe. Malih delničarjev in imetnikov obveznic je bilo med fizičnimi osebami za 24 milijonov evrov. Te fizične osebe so bili bančni klienti, ki so vrednostne papirje kupovali dobesečno na bančnih okencih. Zagotovo gre pri teh lastnikih skoraj v vseh primerih za nepoučene vlagatelje. Te osebe so se za nakup vrednostnih papirjev odločile po nasvetu bančnih uslužbencev in so tem nasvetom verjele in jim zaupale. Vprašanje je, koliko so bili ob nakupu vrednostnih papirjev poučeni o tveganjih izgube svojega denarja. Razlastitev teh lastnikov, torej fizičnih oseb, je zagotovo najbolj problematična, saj jih je v večini primerov prizadela mnogo bolj kot druge vlagatelje. Gre namreč za ljudi, ki so varčevali majhne, poudarjam, majhne zneske, morda par sto ali par tisoč evrov, ki so jih težko privarčevali in so bili namenjeni njihovim socialnim varnostim v prihodnosti. Problematična pa je seveda tudi razlastitev ostalih imetnikov podrejenih instrumentov pravnih oseb. Njim se očita špekulativnost, saj so bili donosi višji od bančnih obrestih in bi kot poučeni vlagatelji morali poznati rizike takih vlaganj. Te vlagatelje moramo zagotovo šteti za poučene, vendar pa so lahko ocenjevali le rizike, ki so bili navedeni v prospektu. Torej so računali na veljavno zakonodajo in riziko izgube njihovih vlaganj le za primer stečaja bank. Nasprotujemo razlagam, da so bila taka vlaganja špekulativna. Prej bi rekli, da je šlo za upravljanje z denarjem po kriteriju dobrega gospodarja.

Osrednja tema današnje razprave je vloga nadzornika bank, to je Banke Slovenije, tako za nastalo bančno luknjo kot tudi za samo izvedbo postopka bančne sanacije. Pri tem mislimo na odgovornost Sveta Banke Slovenije za njihovo delo. Vse do nekaj mesecev pred pričetkom sanacije bank konec leta 2013, smo v Državnem zboru poslušali zatrjevanje tedanjega guvernerja dr. Marka Kranjca, da imamo trden in zanesljiv bančni sistem in da ni nobenih razlogov za skrb. Potem pa minejo trije meseci in se ugotovi nekajmilijardna bančna luknja. Na tem mestu poudarjamo, da bi morali člani Sveta Banke Slovenije, seveda v takratni sestavi, prevzeti vso odgovornost za to stanje, sicer se

nam postavlja vprašanje smiselnosti obstoja nadzornika nad poslovnimi bankami nasploh.

Na matičnem delovnem telesu je predstavnica Banke Slovenije pojasnila, da je Banka Slovenije tistim bankam, ki so bile udeležene v postopku sanacije, državnim in zasebnim bankam, pred tem posredovala več pozivov za dokapitalizacijo. Zakaj s temi pozivi in stanjem bank v večinski državni lasti Banka Slovenije ni seznanjala Državnega zbora? Zakaj je Banka Slovenije na nek način zavajala Državni zbor, da je bančni sistem trden? Kdo bo za to odgovarjal? Mi, parlamentarci, kot dežurni krivci za vse, kar gre narobe v tej državi? Ampak mi, parlamentarci, zagotovo ne, saj se razen iz letnih poročil Banke Slovenije nismo imeli možnosti seznaniti s stanjem v bančništvu. Nova Slovenija – krščanski demokrati smo večkrat poudarjali, da nastala bančna luknja v Sloveniji ni rezultat svetovne finančne krize oziroma je to v manjši meri. V večji meri je rezultat velikih nesposobnosti, nepravilnosti in nezakonitosti dela ter, lahko rečemo, koruptivne in kriminalne dejavnosti naših elit, nekdo je rekel sivih eminenc slovenskega bančnega sistema, in ta, ki je to rekel, je danes minister te Vlade.

Sprašujemo se tudi, ali in predvsem kdaj, če sploh, bomo odgovorne poklicali na odgovornost. Če poslušamo Specializirano državno tožilstvo, lahko računamo na prve sodbe o zadevah bančnega kriminala po desetih ali petnajstih letih, torej nikoli. Medtem bodo namreč številna kazniva dejanja zastarala, odgovorni člani uprav in nadzornih svetov se bodo postarali in zboleli ali pa se bodo pravočasno umaknili na varno pred roko pravice. Mi ne verjamemo, da postopkov ni mogoče izvesti v letu ali dveh. Če to uspe drugim državam, ni nobenih razlogov, da tega ni mogoče pri nas. Zadovoljni pa smo, da slišimo s strani Banke Slovenije, da je spisala tudi nekaj kazenskih ovadb. Ampak rezultatov, epilogov ne pričakujemo v eni dekadi, temveč jih pričakujemo v razumnem roku, torej v dveh, treh letih. Mi ne verjamemo, da postopkov torej ni mogoče izvesti v letu ali dveh. Če to uspe drugim državam, ni nobenih razlogov, da tega ni mogoče pri nas, saj imamo evropsko primerljivo zakonodajo; zato sem to trditev ponovil. Kje je torej problem? V nedelovanju oziroma prepočasnem delovanju organov preiskave in pravosodnih organov. Vemo torej, koga poklicati na odgovornost. Hvala lepa.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima Poslanska skupina Zavezništvo Alenke Bratušek, zanj mag. Alenka Bratušek.

MAG. ALENKA BRATUŠEK (PS ZaAB): Lep pozdrav, spoštovani kolegice, kolegi, predsednik!

Sanacija bančnega sistema v Sloveniji je davkoplačevalce stala 5 milijard evrov. To je ogromno davkoplačevalskega denarja in prav je, da se v zvezi s to sanacijo razjasni popolnoma

vsi dvomi. Zato je prav, da se o tem pogovarjamo in dobimo odgovore na vprašanja. Ni pa prav, da kar na počez in na pamet obtožujete.

Gospodarska kriza, ki je svet zatresla že leta 2007, se je močno dotaknila tudi Slovenije. Dejstvo je, da so bili prvi ukrepi za pomoč bančnemu sektorju sprejeti že leta 2008. Pripravil jih je bivši, na žalost že pokojni minister Bajuk, sprejela pa Pahorjeva vlada kot enega svojih prvih ukrepov. Se pravi, da smo se v Sloveniji s sanacijo bank ukvarjali 5 let, preden smo naredili piko. 5 let. Še dobro, da se res ni podprl bančni sistem v naši državi.

Situacija v državi, ko se je naša vlada lotevala sanacije, je bila zelo drugačna od današnje. 5 % padec gospodarske aktivnosti, 7 % obrestne mere na zadolževanje države, 130 tisoč brezposelnih, bonitetne ocene države so padale iz ocene v oceno. Vsak dan so nas spraševali, kdaj bomo bankrotirali in zaprosili za pomoč. Ne če, ampak kdaj. Sporočila iz Bruslja so bila: Položaj je resen, a obvladljiv, če bodo oblasti ukrepale naglo in odločno. Seveda se danes lahko sprašujemo, ali so bile predpostavke za stresne teste pravilne, danes, ko tudi zaradi korakov, ki smo jih naredili v bančnem sektorju, beležimo 2,6 % rast. Danes se lahko sprašujemo, če je 2 % padec gospodarske aktivnosti realna predpostavka, ampak leta 2013 je bila na žalost to naša realnost. In brez hitrega in pravega ukrepanja bi se kaj hitro lahko še danes soočali s padanjem naše gospodarske aktivnosti in beležili več kot 1,6 % padec gospodarske aktivnosti.

Prav je, da se spomnimo, zakaj je bila sanacija bančnega sistema pravzaprav potrebna. Zaradi domačih tajfunov in slabih posojil. Zvon Ena, Zvon Dva, Pivovarna Laško, Istrabenz, SCT, Vegrad, tudi podjetje ravnokar odstopljenega državnega sekretarja. Nekoč uspešna podjetja so zaradi pohlepa po prehitri rasti in želji menedžerjev po odkupu končala svoje uspešne poti, davkoplačevalcem pa pustila ogromne dolgove. Kdaj bodo ti ljudje odgovarjali za svoje več milijonske, nekateri tudi pol milijardne grehe? Kdaj? Ker smo te grehe posameznikov morali sanirati z davkoplačevalskim denarjem, smo pri sanaciji morali upoštevati pogoje, ki nam jih je postavila Evropska komisija. K temu smo se zavezali z vstopom v Evropsko unijo. Pogoji, ki nekaterim ni bil všeč, z vidika vseh davkoplačevalcev pa je bil še kako pravičen, je bil izbris lastnikov banke, bank in izbris lastnikov podrejenih obveznic. Da je to bil nujen korak, če smo želeli z davkoplačevalskim denarjem sanirati naše banke, je to v svojem pismu, črno na belem, pred kratkim potrdila tudi Evropska komisija. Verjetno ste ga vsi prebrali. Zakaj pa je bil z vidika davkoplačevalcev to pravičen ukrep? Če se izbris lastnikov podrejenih obveznic ne bi zgodil, bi sanacija bančnega sistema državo in s tem tudi državljane stala 600 milijonov evrov več. 600 milijonov evrov, kar pomeni 300 evrov na vsakega državljan. Dejstvo je, da je bila

sanacija naših bank draga. Če preračunamo, je vsakega državljan stala 2 tisoč 500 evrov. Če bi lahko izbirali, pa nismo mogli, in stroškov sanacije ne bi nosili tudi podrejeni obvezničarji, če jih lahko tako imenujem, bi vsak Slovenec moral prispevati 300 evrov več. Sanacija bi vsakega državljan namesto 2 tisoč 500 evrov stala 2 tisoč 800 evrov. In nova pravila, ki veljajo od 1. 8. 2013, ščitijo davkoplačevalce, saj zahtevajo, da davkoplačevalci nosijo čim manjše breme ob potrebnih sanacijah bank.

Naj nanizam še nekaj podatkov, ki sem jih dobila od Društva malih delničarjev in jih vi vidite tudi na grafu. Tisoč 645 je bilo vseh skupaj izbranih lastnikov podrejenih obveznic in vsi skupaj so izgubili 597,5 milijona evrov. 363 tisoč 222 na enega lastnika izbranih obveznic. To so zneski, za katere se nekateri tako vneto zavzemate, za male ljudi, ki so vse svoje prihranke dali v te obveznice, pravite. Dejstvo je, da je bilo vmes tudi nekaj takšnih, ki verjetno niso dobro vedeli, zakaj bodo dobili večji donos, kot če denar vežejo na banki. Se strinjam in mi ni vseeno. Velika večina teh, ki so te obveznice kupovali, pa so bili dobro poučeni in so vedeli, kaj tvegajo, 363 tisoč evrov na vlagatelja. Mislim, da je prav, da se te stvari enkrat ali pa večkrat tudi javno povedo.

Naj počasi preidem k zaključkom. Sanacija bank je davkoplačevalce stala ogromno in prav je, da se vsak, tudi najmanjši dvom v nepravilnosti ovrže. Prav je, da se najde in kaznuje tiste, ki so 5 milijardno luknjo v naših bankah povzročili. Po besedah Banke Slovenije, mislim, da sem si prav zapomnila, naj bi samo Banka Slovenije podala 107 kazenskih ovadb. In prav bi bilo, da se te stvari, preden zastarajo, pripeljejo h koncu. Denar, ki smo ga davkoplačevalci dali v naše banke, je še vedno tam, ni končal v žepih posameznikov, kot tisti, ki je luknjo naredil. In prav je, da se pred morebitno prodajo naših bank preveri, ali je banka prekapitalizirana, da se denar vrne v proračun, če je temu res tako. Izbris lastnikov podrejenih obveznic je bil narejen zaradi evropskih pravil, ampak ne glede na to se mi zdi ključno še enkrat povedati, da je sanacija bank zaradi tega ukrepa davkoplačevalce stala 600 milijonov evrov manj. Situacija v državi je vsaj na gospodarskem področju bistveno boljša, kot je bila takrat. Ko smo se pogovarjali oziroma ko se je naša vlada ukvarjala s sanacijo bank. V začetku januarja smo beležili minus 4,6 % padec gospodarske aktivnosti. Na tem grafu lahko vidite primerjave z drugimi državami, od Italije do Cipra. Bili smo pravzaprav najbolj na dnu, danes smo pravzaprav med vsemi temi državami, ki jim je sanacija pomagala izvajati tudi tako imenovana in zloglasna trojka, na vrhu, na prvem mestu z 2,6 % skupno gospodarsko rastjo v letu 2014. Zadolžujemo se lahko po sedemkrat nižji obrestni meri kot takrat, ko smo začeli sanacijo bank. 1. aprila 2013 je bila obrestna mera mislim da 5,8 %, v teh dneh je bila celo nižja od 0,9 % za 10-letne državne obveznice. Znižuje se

število brezposelnih, izboljšujejo se bonitetne ocene državi. Seveda pa je daleč od tega, da bi bila pot okrevanja končana. Veliko, veliko je še potrebnih korakov, da bo Slovenija spet popolnoma na varni strani.

Spoštovani kolegice in kolegi, predvsem v koaliciji in vladi, trdo boste morali delati, da boste rezultate, ki ste jih dobili ob prevzemu vlade in ste jih lahko videli zdaj tudi na grafih, ohranili in Sloveniji oziroma slovenskih državljanom omogočili še boljše pogoje za življenje. Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima Poslanska skupina Stranke modernega centra, zanj mag. Dušan Verbič.

MAG. DUŠAN VERBIČ (PS SMC): Hvala za besedo, predsednik. Spoštovani guverner Banke Slovenije, državni sekretar, poslanke in poslanci, prav lep pozdrav!

Danes obravnavamo priporočilo Banke Slovenije glede njene vloge pri dokapitalizaciji bank in izbrisov latnikov podrejenih hibridnih finančnih instrumentov. Na podlagi 152. člena Ustave je centralna banka samostojna in odgovarja Državnemu zboru. Seveda pa je zavezana glede razkrivanja informacij na podlagi Zakona o Banki Slovenije in Zakona o bančništvu. Zaradi tega smo tudi sopodpisniki zahteve za izredno sejo. Ob tem se je treba spomniti, da smo 30. 1. tega leta v Državnem zboru sprejeli sklep, v katerem le-ta priporoča Banki Slovenije, da v roku 30 dni pripravi in posreduje Državnemu zboru informacijo o vzrokih za nastali kapitalski primanjkljaj pregledanih bank in vlogi same Banke Slovenije, učinkovitosti sistema korporativnega upravljanja bank v državni lasti in načinu reševanja posledic kapitalske neustreznosti poslovnih bank. To gradivo je Banka Slovenije tudi poslala v Državni zbor. Poročilo, ki obsega več 100 strani, izčrpno podaja informacije, tudi informacije, zakaj je prišlo do bančne krize v Sloveniji.

Iz prejetega gradiva Banke Slovenije izhajajo naslednje ugotovitve. Da je Slovenija vstopila v gospodarsko krizo s prezadolženimi podjetji in premalo dokapitaliziranimi bankami. Nadalje. Dokler so banke v celotni državni lasti, se lahko tudi potreba po sanaciji bank s strani države ponovi. Banke morajo sanirati njeni lastniki, ki so odgovorni za nastalo luknjo. Zakaj smo prišli do izbrisa podrejenih obveznic? Treba si je naliti čistega vina. Dokapitalizacija bank, ki jo je izvedla prejšnja vlada, je potekala na podlagi novih pravil državnih pomoči. Država je reševala banke, ko je bila odobrena državna pomoč s strani Evropske komisije, se pravi decembra 2013. Banke so imele ob sanaciji leta 2013 premalo kapitala, vključno s podrejenim kapitalom, in je bilo treba razlastniti lastnike in lastnike podrejenih obveznic. Če bi prej reševali te banke, ne bi bilo treba razlastiti lastnikov ter lastnikov podrejenih obveznic.

Ali bi bila lahko sanacija bank cenejša? Kot ugotavlja zadnje gradivo Banke Slovenije glede sanacije bank, je Slovenija ukrepala prepozno in v premajhnem obsegu. Reakcije slovenske države so bile v nezadostnem obsegu in prepozne. V obdobju 2008-2011, ko je bilo ukrepanje najbolj potrebno in je večina EU držav naredila glavno ukrepov, so bili ukrepi slovenske države globoko podpovprečni. Zaradi tega je tudi zadnja sanacija bank, ki je bila izvedena v letu 2013, toliko dražja. Poročilo Banke Slovenije je primerjalo kapitalsko ustreznost bank v Sloveniji in v EU v obdobju krize. To kaže, da so bile ob nastopu krize v letu 2008 banke na ravni povprečja EU. Razkorak med kapitalom bank v Sloveniji in EU se je povečeval, in to od leta 2008 do 2012, kar pomeni, da je neukrepanje zadnjih vlad samo poglobljalo krizo. Toliko iz vsebine obširnega gradiva.

Glede predlaganega sklepa, da Banka Slovenije Državnemu zboru podrobno predstavi metodologijo za izvedbo skrbnega pregleda bank v večinski državni lasti, je treba poudariti, da bo Poslanska skupina SMC predlagani sklep podprla. Pričakujemo pa, da bo poslanek in poslanecem spoštovani guverner na seji Državnega zbora pojasnil vse predmetne dileme, ki so prisotne pri poslancih in so vezane na vlogo Banke Slovenije pri dokapitalizaciji bank. Vsekakor je treba poudariti, da se ohranja zaupanje Poslanske skupine SMC v guvernerja Banke Slovenije. V Poslanski skupini SMC ne pristajamo na to, da se bo rušila neodvisnost Banke Slovenije, ki je krovni regulator bančnega sistema. Seveda pa je ob tem treba poudariti, da Banka Slovenije deluje na podlagi Zakona o bančništvu in Banki Slovenije in kot taka je odgovorna temu državnemu zboru. V primeru, da bi bili znaki kaznivega dejanja s strani Banke Slovenije, je to stvar preiskovanja organov pregona, kot sta Nacionalni preiskovalni organ in tožilstvo ter posledično sodišče. Vnaprejšnja obsojanja Banke Slovenije pa kažejo zgolj željo po destabilizaciji Slovenije. To lahko vidimo iz zaskrbljenosti Evropske komisije in Evropske centralne banke. Predsednik Vlade in koalicija sta te institucije pomirile, ker se ne posega v neodvisnost centralne banke. Vsekakor v SMC ne pristajamo v igro, v kateri bi uporabili razlastninjenje podrejenecv za ustavitev privatizacije bank. Nenehne dokapitalizacije bank so pokazale moralno tveganje, ko država rešuje banke v državni lasti, ko je sama kot lastnik teh bank zatajila. To mislimo za prejšnje vlade, ki so se igrčkale z državnim premoženjem kot politični plen. Naloga lastnikov je, da rešujejo banke. Če bi bile banke že prej privatizirane, ne bi bilo potrebno reševanje s strani države ali pa vsaj ne v takšnem obsegu. Prav tako se ne bi srečevali z zadevo razlastninjenja podrejenih obveznic. Zaradi tega je treba nadaljevati s postopki privatizacije bank. Tudi zaradi tega, da v prihodnje ne bi ponovno

potrebovali dokapitalizirati bank s strani davkoplačevalcev.

Ocenjujemo, da so slovenske banke v sedanjih razmerah povprečno dokapitalizirane in so v postopkih prodaje. Prodaja NKBM naj bi bila v zaključni fazi, išče se novega lastnika za to banko. Država se bo iz NLB postopno umikala in iskala nove lastnike. Prodali se bosta Abanka in Banka Celje do 30. 6. 2019. Edino tako se bo država izognila, da bi morala ponovno reševati banke.

Poslanska skupina SMC bo podprla predlagano poročilo glede metodologije. Hvala lepa.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima Poslanska skupina Slovenske demokratske stranke, zanjo mag. Andrej Šircelj.

MAG. ANDREJ ŠIRCELJ (PS SDS): Hvala lepa in lepo pozdravljeni. Spoštovani predsednik, spoštovani guverner s sodelavkama, spoštovani državni sekretar s sodelavko, kolegi in kolegice, lepo pozdravljeni!

V zadnjih tednih so bile v tem Državnem zboru številne razprave o sanaciji bančnega sistema in številne razprave o tem, ali je bila pravilna sanacija bank. Pojavljali so se dvomi in guverner je šest dvomov v svojem nastopnem govoru tudi zavrnil. Vsekakor pa, po mojem mnenju, dvomi še obstajajo in nekako simptomatično je, da se v tem času, ko potekajo številne razprave v Državnem zboru tudi o odgovornosti za sanacijo bančnega sistema, pošiljajo številna pisma: pisma med Evropsko centralno banko in Evropsko komisijo, pisma med Evropsko komisijo in Vlado Republike Slovenije, dane so številne izjave predvsem o tem, da je treba zagotoviti neodvisnost Banke Slovenije. Nihče, vsaj jaz ne poznam nikogar, si ne želi večje neodvisnosti Banke Slovenije. In mene je zelo pomirila izjava viceguvernerke na Odboru za finance in monetarno politiko, ko je na moje vprašanje odgovorila, da neodvisnost Banke Slovenije ni ogroženo. In jaz mislim, da so zaradi tega vsi pomisleki glede tega, da želi nekdo zmanjšati to neodvisnost, popolnoma neosnovani. Mi smo za neodvisnost Banke Slovenije, vsekakor pa tudi za odgovornost Banke Slovenije. In vsi, ki skrbijo za neodvisnost Banke Slovenije v Evropi, so lahko popolnoma pomirjeni glede tega. Vendar neodvisnost ne izključuje odgovornosti Banke Slovenije. In o tem je seveda treba danes govoriti in danes bomo govorili tudi o odgovornosti Banke Slovenije.

Mene je nekako pomirila tudi izjava, mislim da je prišla tudi s strani Banke Slovenije, guvernerja, viceguvernerja in tako naprej, in sicer, da je dokapitalizacija teh bank potrebna za zaščito depozitov. In to izjavo bom vzel dejansko tudi za eno izmed mojih izhodišč. Gre namreč za to, da dokapitalizacija pomeni to, da lastnik da dodaten denar v banko. Lastnik je v tem primeru država in država pobira denar od državljanov, tudi od podjetij, in ta denar da dodatno v banko. Imamo

različne depozite, imamo tako na eni strani depozite državljanov in državljanek, fizičnih oseb, depozite pravnih oseb in tako naprej, teh depozitov naj bi bilo 15 milijard evrov. Ampak dodatni denar davkoplačevalcev se je dalo za zaščito depozitov. Seveda se sedaj postavi vprašanje zakaj. Če zelo poenostavimo nekatere zadeve, je popolnoma jasno vsakomur, da je depozit manj obrestovan kot kredit. Nižja obrestna mera se obračuna od depozita kot od kredita. Razlika med tem dvema obrestnima merama je zaslužek banke, če so krediti vrnjeni, če pa krediti zaradi različnih razlogov niso vrnjeni, potem seveda nastane težava. In ta težava je v slovenskem finančnem, gospodarskem, državnem območju nastala v 20, 25 letih že drugič. In tukaj se upravičeno sprašujemo, kaj je tukaj narobe in kdo je dejansko za to odgovoren. In tukaj moram pač nekako prestaviti to odgovornost. Niso odgovorna za slabe kredite samo ali izključno podjetja, ki so jemala te kredite. Od mojih kolegov in kolegic so bila nekatera našeta, jaz jih ne bom ponavljal, so znana. Vendar so te kredite podjetja dobila od bank. Gre za dvostranski posel. In banke so tiste, ki bi morale zmanjšati tveganje, banke in bankirji so tisti, ki bi morali narediti vse, da bi za te kredite dobili dovolj jamstev in garancij, pa jih niso. Pa jih niso tudi zato, ker je nastala finančno gospodarska kriza in so naredili strokovno vse v redu, vendar niso dobili vrnjenih kreditov tudi zaradi tega, ker so bili ti krediti dani na podlagi prijateljskih vezi, na podlagi, če želite, strankarskih vezi, na podlagi vezi, ki nastanejo v posameznih družtvih in pri tem niso bile upoštevane strokovne metode, ki se pri tem dajejo. Namenoma so bili dani krediti za odkup podjetij, zato da je se na lahek način prišlo do denarja. Kot garancijo za te kredite pa se je dalo bodoče prihodnje lastništvo, prihodnje delnice so se za to dale, zato so nastali slabi krediti. Denar je bil dan tem bodočim lastnikom, tem podjetjem, denar je bil lahko odpeljan tudi izven države, v davčne oaze, v druge države in kredit ni bil vrnjen. Ogroženi so bili depoziti. In zato je prišlo do druge sanacije bank, kjer je Banka Slovenije naložila lastniku, to je državi, naj da dodaten denar za to, da bodo depoziti varni, za zaščito depozitov. Ta denar je država dobila iz pobranih davkov in nenazadnje gre tukaj za zelo velik moralni hazard, gospe in gospodje, kajti državljani so si dejansko še enkrat plačali svoje depozite. Ob vseh formulah, ob vseh kriterijih, ob vseh tem, da imamo seveda kapitalsko ustreznost, tisto ustreznost in tretjo ustreznost, ampak zadeva je zelo zelo enostavna. Ob ECB, Evropski komisiji, strateških svetih in tako naprej in tako naprej. Tukaj gre za moralni in za finančni hazard. Aktivni igralci pri tem so seveda Banka Slovenije, ki naroči, da je treba dati dodaten denar, in poslovne banke, ker zahtevajo to od davkoplačevalcev. Treba je seveda zaščititi depozite, davkoplačevalci, zaščitite si jih sami, plačujte davke, država bo pa ta denar dala

dejansko v banke. In to se je zgodilo že drugič. In tukaj se postavi prvo vprašanje, kdo je za to odgovoren, koliko kriminalnih dejanj se je pri tem zgodilo, kdaj in kdo bo tukaj odgovarjal. In tukaj smo imeli spet eno sejo Odbora za pravosodje, kjer smo žal slišali zelo veliko težav pravosodnih organov in zelo veliko težav s tem, da se vse te najave teh kaznivih dejanj dejansko procesirajo naprej. Zakaj? Ali ni kadrov, ali ni znanja, ali je vse skupaj dejansko prepozno.

Če gremo sedaj nazaj. Zakaj tako pozno? Številni pred menoj ste se že spraševali, zakaj tako pozno in zakaj se to ni zgodilo že leta 2009 ali pa januarja leta 2012, ko je Odbor za finance in monetarno politiko na prvi seji takratnega sklica poklical takratne guvernerje, takratne viceguvernerje, vse predsednike uprav največjih bank, državnih bank in tam je bilo rečeno, da je vse v redu. Poglejte si magnetograme. In nič se ni zgodilo. Zakaj tako pozno? Zaradi tega, ker je bilo nekemu v interesu, da se to ne zgodi, ker je bilo v interesu, da se dejansko ne pride do kreditov, ki niso bili dani na neki strokovni ravni, ampak na nekih povezavah in so zaradi tega pod kazensko odgovornostjo, seveda tudi ljudje, ki so jih dejansko dali. Tukaj gre za vprašanje odgovornosti, ker se je na nek način tudi zavajalo slovensko javnost, zavajalo se je tudi slovenski parlament, verjetno lahko tudi koga drugega, ne vem vse koga, ampak dejansko je do tega prišlo. Zaradi tega danes plačujemo višjo ceno. Državljanje in državljanke plačajo 5 milijard, morda bi takrat manj, na pamet bom rekel, morda 3 milijarde.

Tukaj se pojavi naslednje vprašanje, ali je bila dokapitalizacija predraga, netransparentna, neoptimalna, nedokončana. Upravičeno se postavi dvom v to, da je bilo treba dve manjši banki, to je Probanko in Factor banko, reševati na takšen način. In upravičeno se postavi dvom, zakaj nista šli v stečaj in v katerem interesu sta šli v tako imenovano nadzorovano likvidacijo. Spet za zaščito depozitov, pravijo. Nekih pomembnih depozitarjev. Glejte, gospe in gospodje, tam se točno ve, koliko je bilo depozitov. In točno se ve, katere banke, govorim o poslovnih bankah, bi lahko pokrile te depozite. Navsezadnje so imele te banke 3 do 4 % delež na slovenskem trgu in niso bile tako imenovane sistemske banke, to so tiste banke, če poenostavim, ki so pomembne za stabilnost gospodarskega in finančnega sistema v državi. Ampak dalo se je 400, 500 milijonov v te banke in zdaj je vprašanje, za kaj, za koga, kaj se je v bistvu tu dejansko želelo skriti in ali se je želelo kaj skriti. Tako se tu pojavi prvo vprašanje.

Drugo vprašanje, ki se pojavi, so danes številni o tem govorili in bom tudi jaz, na nekoliko drugačen način. To so tako imenovani stres testi, od spodaj navzgor, od zgoraj navzdol, Oliver Wyman, Deloitte in tako naprej, vse to je bilo povedano. Vendar mene zanimajo predpostavke hipotetičnega scenarija za te stres teste. Sprašujem guvernerja Banke Slovenije,

da pove te predpostavke glede hipotetičnega scenarija, in sicer, kolikšen je bil načrtovan padec GDP po tako imenovanem adverse case scenariju v letih 2013, 2014, 2015. Jaz sem vesel, da je guverner danes v svojem nastopnem govoru povedal en del tega scenarija, samo majhen delček. Rekel je, da je bilo načrtovano, da bo padec nepremičnin v treh letih 30 %. To je en delček. Kolikšen je bil načrtovan EURIBOR v letih 2013, 2014, 2015? Kolikšen donos 10-letnih obveznic je bil v tem scenariju načrtovan za ta tri leta? Koliko je bilo načrtovano, da se bodo dvignili depoziti v teh treh letih v tem scenariju? Koliko depozitov? Katere banke bodo propadle po tem scenariju? Kakšen je bil načrtovan padec investicij? Kakšno je bilo število načrtovanih stečajev in v katerih dejavnostih? Kakšno povečanje brezposelnosti? In še drugi elementi. To so vhodni podatki, to so tiste zadeve, na podlagi katerih se je naredil ta scenarij, na podlagi katerega se potem lahko ugotovi, ali je bilo to realistično ali ne. Recimo, da je bil načrtovan v tem scenariju padec GDP nekaj čez 6 % za neko obdobje. Ali je bil morda načrtovan scenarij padca GDP v letu 2015 nekaj manj kot 3 %. Skratka, predlagam, glede na to, da je guverner že navedel en element tega scenarija, to je padec nepremičnin za 30 %, da navede tudi ostale podatke. Mislim, da bo s tem dejansko prišlo do tega, da bomo enostavno ocenili, ali je bil ta scenarij, po katerem se je zgodila ta dokapitalizacija, po katerem so državljanke in državljani dokapitalizirali te banke, dejansko realen. Ali ne gre morda za preveliko dokapitalizacijo? Namreč, mi se moramo zavedati, da velja vsaj za eno banko, to je za Novo kreditno banko Maribor, da naj bi bila prodana. Prodana ne bo na podlagi cene, ki bo vključevala dokapitalizacijo, ampak na podlagi tržne cene. In če mora biti pri te banki kapitalna ustreznost, na pamet govorim, na primer 16 % ali pa 20 %, potem bo zelo težko doseči velik donos na ta kapital, zaradi tega bo ta banka nekonkurenčna in zaradi tega bo toliko in toliko manj kupcev. Mene seveda zelo veselijo tiste vijuge, ko govorimo o tem, kakšen kapital imajo druge države oziroma druge banke v drugih državah, vendar jaz mislim, da je pri nas, glede na dejansko stanje in glede na to, da se to prodaja, ta kapital 16 oziroma 20 % izredno velik. In to bo nov moralni hazard, ki nas čaka v prihodnje. Mi smo na podlagi na primer nerealnega scenarija dokapitalizirali banke, ki jih bomo potem prodali, v kupnino pa se seveda to ne bo štelo, ker če se ne bo štelo, je potem treba vzeti kapital in prodati banke pač tako, da bodo seveda ustrezale določilom, ki jih zato daje Evropska centralna banka, ampak to ni 16 %.

Drugo vprašanje, ki se tukaj pojavi, je, kaj je z opravljanjem in vodenjem teh bank. Dejansko se je zgodilo to, da se upravljanje in vodenje teh bank ni kaj dosti spremenilo. In če se ni kaj dosti spremenilo, je vprašanje, ali lahko računamo, kljub Evropski centralni banki, kljub Evropski komisiji, kljub vsem njihovim stališčem,

da bomo morali te banke še enkrat dokapitalizirati. Mislim, da je dal državni sekretar to informacijo na zadnji seji Odbora za finance, da so Hypo banko v Avstriji še enkrat dokapitalizirali za 6 do 7 milijard. To je bila tudi informacija, ki jo bila dana avstrijskim medijem. Ampak tudi ta Hypo banka je pod nadzorom Evropske centralne banke in pod nadzorom Evropske komisije. Ali se je Evropska centralna banka in Evropska komisija v tem primeru zmotila, ali ni pogledala vseh podatkov in ali se lahko to zgodi tudi pri nas? Kakšno je tveganje tukaj, da je dejansko ta dokapitalizacija dokončna in da ne bodo davkoplačevalci ponovno plačevali višjih davkov, zato da bodo lahko dvignili v banki svoj depozit? Nekoliko sem poenostavil vse skupaj. Jaz seveda pričakujem odgovor tudi na to in pričakujem predvsem odgovor na to, kaj bo banka storila za to, da se bo ugotovila odgovornost za vse to in kaj je že storila za to, tudi v sodelovanju s pravosodnimi organi, da se odgovornost ugotovi, tudi zato, da se nikoli več ne ponovi takšen način dokapitalizacije, ki bo tako globoko posegel v žepe davkoplačevalcev. Jaz mislim, da bodo tudi ti odgovori povečali zaupanje v naš bančni sistem, ti odgovori bodo seveda tudi povečali zaupanje v Banko Slovenije.

Na koncu mi dovolite še to, da je nekoliko nenavadno, da daje Vlada Republike Slovenije mnenje na sprejete sklepe Komisije za nadzor javnih financ v smislu, da je te sklepe zelo težko uresničevati in da naj bi Banka Slovenija postala neodvisna in da v bistvu gre v smeri, da dejansko zato ne more biti odgovorna. Tako da bomo verjetno o tem še kdaj govorili.

Mi bomo seveda ta navedeni sklep podprli, zahtevamo pa seveda neodvisno Banko Slovenije in odgovorno Banko Slovenije. Hvala lepa.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Gospod Uroš Prikl bo predstavil stališče Poslanske skupine Demokratične stranke upokojencev.

UROŠ PRIKL (PS DeSUS): Hvala lepa, predsedujoči. Predstavniki Vlade, predstavniki Banke Slovenije in spoštovane kolegice, spoštovani kolegi!

Dovolite, da vam na kratko predstavim stališče Poslanske skupine DeSUS o Predlogu priporočila o vlogi Banke Slovenije pri dokapitalizaciji bank in izbrisu lastnikov podrejenih hibridnih finančnih instrumentov.

V naši poslanski skupini zahtevamo, da se raziščejo vse okoliščine glede domnevnih, poudarjam, domnevnih nepravilnosti pri dokapitalizaciji bank. Prav zaradi tega bomo predlog priporočila tudi podprli. Pričakujemo, da bo guverner Banke Slovenije pojasnil, kaj se je dogajalo ob pripravi izrednih ukrepov za banke, prav tako nas zanima, pod kakšnimi pogoji in s kakšnimi predpostavkami so bili izvedeni stresni

testi slovenskih bank. Ne nazadnje pa tudi pričakujemo, da nam bo zaupana metodologija za izvedbo skrbnega pregleda.

Ob vseh podatkih, ki so bili v zadnjih tednih predstavljeni v javnosti, ob vsem napisanem in izrečenem, ki je bilo na tak ali pa tudi drugačen način interpretirano, se nam v Poslanski skupini Desus še vedno zastavlja naslednje vprašanje. Ali je bil izračun tako imenovanega negativnega kapitala narejen z namenom, da bi lahko razlastili delničarje in imetnike podrejenih obveznic bank, prekapitalizirali banke, omogočili lažjo prodajo in še bi lahko našteval. Upam in želim pa si seveda, da nič od tega.

Vlada je 12. decembra 2013 sprejela sklep o kapitalskih potrebah v bančnem sektorju v skupnem znesku skoraj 5 milijonov milijarde evrov, to pa je seveda približna polovička proračuna Republike Slovenije. Ukrepi, ki so sledili, so bili določeni na podlagi opravljenih stresnih testov, ki pa so upoštevali predpostavke, ki so bile precej bolj črnoglede od dejanskih gospodarskih gibanj. Za ponazoritev. Negativni scenarij je v letu 2013 predvidel 3,1 % padec BDP, v letih 2014 in 2015 pa 3,8 oziroma 2,9 % padec. Dejansko je gospodarska aktivnost leta 2013 padla zgolj za en odstotek, leta 2014 pa je bila po zadnjih ocenah, kot smo lahko slišali in videli, kar 2,6 % rast. Se pravi rast, ki nam bo po dolgem času omogočila valorizacijo pokojnin, kar je dogovorjeno v naši koalicijski pogodbi in nas v Desusu izjemno veseli. Precej manj seveda nas pa po drugi strani veseli dvom, da je lahko negativni scenarij tako nesramno usekal mimo, še posebej v luči podatka, da je po četrletnih podatkih BDP prenehal padati že s prvim četrletjem leta 2013, torej še pred samo izvedbo stresnih testov. Na tem mestu v Poslanski skupini Desus predstavnike Banke Slovenije sprašujemo ali ni nobene možnosti, da bi se predpostavke, na podlagi katerih se stresni testi opravljajo, usklajevali z ažurnimi podatki. Da bi se v to, prepričani smo, visoko kompleksno materijo vstavil en varovalni mehanizem, refresh button, ki bi omogočil, da bi izračun na koncu odseval bolj realno stanje, tako kot je bil to seveda primer v drugih državah. Z drugimi besedami, zakaj se ni uporabljala dinamična metoda? Upoštevati nerealne podatke ni smiselno. Konec koncev obstaja tudi drobec možnosti, da na Slovenijo pade meteorit ali kaj podobnega, pa iz tega naslova ne bomo nižali projekcij gospodarske rasti.

Opozarjamo tudi na to, da so v Uradu za makroekonomske analize in razvoj pojasnili, da v povezavi z opravljenimi stresnimi testi za leto 2013 ocenjevalci od njih niso zahtevali nikakršnih analiz oziroma napovedi gospodarskih gibanj. Situacija, v kateri se nahajamo, terja seveda resno analizo. Zaradi omenjenih dvomljivih predpostavk je javni dolg večji, kot bi bil, če bi bile uporabljene bolj optimistične ali pa, če hočete, bolj realne ocene. Banke imajo v tem trenutku povsem dovolj

denarja, to je naše trdno prepričanje. V Banki Slovenije sicer pravijo, da niso preveč dokapitalizirani, a podatki kažejo, da je kapitalska ustreznost tako NLB kot tudi NKBM višja za več kot 20 %. Banke so torej, si bom dovolil reči, polne denarja, ki pa ga ne vlagajo v zagon gospodarstva, ampak raje na njem sedijo, češ ne bo se vlagalo v projekte, ki imajo slabo izdelan poslovni načrt. Okej, strinjamo se s tem načelom, ampak kaj pa se je počelo v zadnjih 10-ih letih. Kako ustrezno pa so bili zavarovani krediti namenjeni menedžerskim odkupom? Ti povečini niso sloneli na neki skrbno izdelani poslovni strategiji, temveč je bil posredi človeški pohlep. Takšni krediti so se dostikrat dajali na osnovi vez in poznanstev, brez ustreznih zavarovanj, po principu, saj ga poznate, Roka roko umije, obe pa obraz. Kdo je takrat reguliral izvajanje slabih posojil? Mi seveda nikakor ne želimo vzpostaviti tega stanja, tega načina podeljevanja kreditov, nasprotno, ampak zgolj posluh bank do potreb realnega sektorja, ki ga večkrat radi omenjamo, ki potrebuje finančna sredstva za zdrave poslovne projekte in ideje.

Spoštovane kolegice, spoštovani kolegi. Rad bi opozoril še na naslednji problem, ki ga želimo v Poslanski skupini Desus izpostaviti, in to je problem ali tematika nadzora nad Banko Slovenije, o čemer je danes že tekla beseda. Računsko sodišče je Banko Slovenije hotelo revidirati leta 2012, a seveda ni šlo, pod predpostavko, da Računsko sodišče po zakonu za kaj takšnega ni pristojno, poleg tega pa naj bi bil nadzor takšne vrste v nasprotju z mednarodnimi zahtevami po neodvisnosti centralne banke. Vse bolj se zdi, tudi mi dobivamo tak občutek, da Banka Slovenije postaja država v državi ali, kot smo nekoč temu rekli, center odtujene moči. Sicer so v nekaterih državah EU pristojnosti glede revidiranja centralnih bank izrecno navedene že v zakonu o vrhovni revizijski instituciji, slovenski zakon pa Banke Slovenije med revidiranci žal ne navaja izrecno. Morda bi glede na aktualno dogajanje veljalo razmisliti o koraku v tej smeri. Banka Slovenije bi, ne glede na zatrjevanje mednarodne zahteve po neodvisnosti, morala poslovati sorazmerno s svojo vlogo in umestitvijo med osebe javnega prava ter poslovati racionalno in v skladu s pravili dobrega gospodarja, pri tem pa bi morala biti ustrezno nadzirana. Menimo, da je to v interesu vseh, prepričani smo, da je to tudi v interesu Banke Slovenije. Banka Slovenije v medijih na očitke odgovarja, da v skladu z določbami Zakona o Banki Sloveniji poroča o svojem delu Državnemu zboru, ki je seznanjen z letnim poročilom in finančnim načrtom. Pravi, da posreduje vse informacije, ki jih zahteva Državni zbor ali Odbor za finance in monetarno politiko, če le, poudarjam, zanje ni izrecnih zakonskih omejitev.

Spoštovane in spoštovani. Žal v tem primeru letno poročilo in finančni načrt seveda ne bosta zadovoljevala in zadostovala. Veseli me, da

danes opravljamo razpravo o tej zelo žgečkljivi in pomembni temi. Govorimo o razvrednotenju oziroma odpisu naložb več kot 100 tisoč malim delničarjem in podrejenim upnikom v skupnem znesku skoraj 600 milijonov evrov. Govorimo o povečanju dolga, govorimo o povečanju javnega dolga zaradi negativističnih scenarijev. Govorimo o tem, da so banke več kot optimalno dokapitalizirane, mi pa jih, kot je moč razbrati, prebrati ali slišati, govorim o primeru Nove kreditne banke Maribor, prodajamo za smešno nizko ceno. Ne nazadnje govorimo tudi o tem, da so bile izničene tudi lastne naložbe države, torej naložbe državnih družb, katerih negativni učinek bo segel v nekaj deset milijonov evrov.

Spoštovane kolegice in kolegi! V Poslanski skupini Desus se zato močno nadajamo, da bo guverner v nadaljevanju še dodatno pojasnil domnevne spornosti. Poudarjam domnevne spornosti ali, če želite, nejasnosti. Ker smo banke reševali z davkoplačevalskim denarjem, je treba ugotoviti, ali je šlo za kakršnikoli dejanje, ki je v nasprotju z zakonom, ali celo kaznivo dejanje. Seveda pa se vse do takrat v Poslanski skupini Desus oziroma v stranki Desus vzdržujemo kakršnihkoli vrednostnih komentarjev ali celo neutemeljenih obtoževanj. V celoti podpiramo sklep, da Banka Slovenije Državnemu zboru Republike Slovenije podrobno predstavi metodologijo za izvedbo skrbnega pregleda bank v letu 2013, saj bo le na ta način mogoče eliminirati vse morebitne dvome in sume v zvezi s tem. Vse do tedaj pa bi bilo prav zadržati vse končne odločitve v zvezi z morebitno prodajo, odprodajo oziroma delno spremembo lastništev dokapitaliziranih institucij.

Za zaključek. V Poslanski skupini Desus bomo priporočila podprli, saj smo prepričani, da je to edina prav pot, da se nastala situacija povsem razčisti, ugled država pa s tem dodatno okrepi. Hvala lepa.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Gospa Andreja Katič bo predstavnik stališče Poslanske skupine Socialnih demokratov. Izvolite.

ANDREJA KATIČ (PS SD): Hvala za besedo, gospod podpredsednik. Spoštovani predstavniki Vlade in Banke Slovenije, kolegice in kolegi!

Ni ravno pogosto, da se poslanke in poslanci poenotimo ter podamo skupno zahtevo za sklic izredne seje Državnega zbora. A v primeru javno objavljenih očitkov na račun Banke Slovenije je bilo drugače. Tokrat je moralo biti drugače. Očitki, ki so bili izraženi na račun centralne banke v zvezi z njeno vlogo pri sanaciji bančnega sistema v letih 2013 in 2014, so bili namreč tako hudi, da niso nikomur dali možnosti skrivanja za floskulami o neodvisnosti institucije ali tako imenovanih bančnih tajnostih. Bolj kot enotnost pa skupen nastop poslank in poslancev izraža zadrego in nemoč političnih odločevalcev. Zadrego nas vseh, ki smo

soodločali v postopkih sanacije bančnega sistema, potisnjeni ob zid z opozorili vsakokratnega finančnega ministra ter domačih in mednarodnih finančnih institucij, da druge možnosti ni. Obstajale naj bi zgolj drage in še dražje. Odločitve so bile tako pogosto sprejete v časovni stiski, temeljile pa so pretežno na zaupanju v presojo tistih, za katere naj bi veljala dogma o nezmotljivosti na finančnem področju. A zmoto je nedavno ugotovilo Računsko sodišče, ko je kot enega izmed večjih grehov opredelilo delovanje DUTB – Družbe za opravljanje terjatev bank ali tako imenovane slabe banke. Očitki Banke Slovenije pa so omajali zaupanje tudi v preteklo delovanje osrednje slovenske finančne institucije. Politična nemoč izvira iz razmerij med Banko Slovenije in zakonodajno in izvršilno oblastjo. Položaj centralne banke je utemeljen na 152. členu Ustave, ki določa njeno samostojnost, a jo hkrati uokvirja z neposredno odgovornostjo državnemu zboru. Dokaj natančna razmejitev med samostojnostjo in odgovornostjo je v področnem Zakonu o Banki Slovenije ohlapnejša. Definicijo, da so banka in njeni organi neodvisni in pri opravljanju nalog niso vezani na sklepe, stališča in navodila državnih ali katerikoli organov, niti se ne smejo nanje obračati po navodila, le usmeritve, bi veljalo vnovič proučiti tudi z vidika ustreznosti nadzorstvenih mehanizmov nad njenim delovanjem.

V preteklih dneh smo bili od visokih predstavnikov Evropske komisije deležni klicev k obrambi neodvisnosti Banke Slovenije. V Poslanski skupini Socialnih demokratov smo jim prisluhnili, a jih ne razumemo kot zahtevo po odstopu od namer po razčiščenju vseh okoliščin v zvezi s sanacijo bančnega sistema. To bi moralo biti tudi v interesu Evropske komisije, ki je imela pri izvajanju stresnih testov več kot le opazovalno vlogo. Ne nazadnje, ne glede na to, da na prenekatero vprašanje, na katero bomo opozorili v razpravi, Banka Slovenije do sedaj ni podala ustreznih pojasnil, vendarle velja ugotoviti, da v dosedanjem poteku procesa konstruktivno sodeluje. A skrb bruseljskega "cityja" je v določeni meri mogoče pojasniti z učinki razkritja vseh okoliščin na postopke prodaje državnega premoženja, ki je v teku. Eno izmed bolj zaželenih podjetij je NKBM, ki jo je država dokapitalizirala s preko 800 milijonov evri, s prodajo pa naj bi prejela slabih 200 milijonov evrov. V čigavem interesu je danes, ko so banke prekapitalizirane, ko sedijo na denarju, nastopati z argumenti, da je sanacija bančnega sistema dokaz nujnosti takojšnje prodaje sedaj nad vse dobro stoječih bank?

Spoštovane in spoštovani, Socialni demokrati smo v mesecih pred medijskim razkritjem nepravilnosti v zvezi s sanacijo bančnega sistema opozarjali na čudna naključja, povezana z upravljanjem stresnih testov, ki so bili podlaga za dokapitalizacijo bančnega sistema, a so bili empirični dokazi o ustvarjanju doktrine šoka, v kateri so bili pripravljeni nastavki za

privatizacijski cunami poslednjega državnega premoženja, pospremljeni zgolj s ciničnimi nasmeški in poslani v ropotarnico teorij zarot. Spomnimo zgolj na napačne makroekonomske predpostavke. Zgrešenost napovedi Evropske komisije in izvajalcev stres testov, zlasti v zvezi z gospodarsko rastjo, ni primerljiva niti s tisto, ljudskemu vedenju bolj poznano, o snežnem metežu stoletja, ki naj bi zajel Slovenijo skoraj usodnega petka, in sicer 6. februarja. A upamo, da smo se iz neposrečene metode napovedovanja prihodnosti vendarle kaj naučili in bomo ta nauk na napakah koristno, v prid nas vseh, obrnili že pri omejitvi vpliva vedeževalskih tehnik na vsebino zakona o fiskalnem pravilu.

Spoštovane in spoštovani. Bančna sanacija ima svojo ceno, ki jo plačujejo državljani in državljanke te države. Zloraba finančnih mehanizmov, ko se je skrb za družbeno odgovornost umikala sli po brezsravnemu bogatenju posameznikov in posameznikov, je na rob in čez njega pahnila množico ljudi. Ti nosijo imena in priimke, po zaslugi medijev je drobec njihovih zgodb predstavljen nam vsem. V Poslanski skupini Socialnih demokratov pa pričakujemo, da bodo za to pristojni organi postregli tudi z imeni in priimki vseh tistih, ki so se predajali hedonskemu užitekstvu ob zavedanju, da zanj na oltarju egoistično žrtvujejo usodo celotne nacije.

Ta teden smo se lahko seznanili z informacijo o nepreklicnem koncu komunizma. Brezrazredne gospodarsko-družbene ureditve, ki temelji na podružbljanju proizvodjalnih sredstev, odpravi izkoriščanja in delitvi dobrin po potrebah, kot komunizem opredeljuje Slovar slovenskega knjižnega jezika, res že dolgo ni več. Nasledila ga je namreč tržna ekonomija, kjer samooklicana elita kuje dobičke na račun siromašenja vsega, kar je javno in družbeno, leto nato opredeli kot neučinkovito, kot rešitev pa pobudi razprodajo. Dragi moji, slej ko prej bo tudi takšno miselnost povozil čas. Hvala.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Besedo dajem predstavniku predlagatelja gospodu Mateju Toninu.

MAG. MATEJ TONIN (PS NSI): Prepričan sem, da bo ta razprava vsekakor vsaj delno pripomogla k temu, da se bodo stvari morda premaknile naprej. Lahko razumem guvernerja, da se v vseh teh razpravah počuti nelagodno in da je nejevoljen, mora pa nas razumeti, da je to enostavno naše delo, da iščemo odgovore, tako kot je njegovo delo, da nam poskuša pojasnjevati in razlagati, kaj vse se je v sami sanaciji bančnega sistema dogajalo. In pri tej stvari enostavno ne sme biti nobene slabe volje.

Če začnemo na začetku, potem bi lahko rekel, da nas vprašanje, kako je tekla sama sanacija bančnega sistema in kakšne so bile stran poti te sanacije bančnega sistema, ne sme zaslepiti, da bi se ukvarjali tudi z drugimi

vprašanji. Prvič, kdo je to bančno luknjo povzročil, in drugič, ali smo s sanacijo bančnega sistema začeli pravočasno. Na torkovi seji Odbora za finance in monetarno politiko je spoštovana viceguvernerka jasno in nedvoumno – take odgovore tudi pričakujemo v parlamentu – povedala, da je bila sanacija bančnega sistema začeta prepozno. Iz tega naslova seveda sledi, da so bili stroški sanacije tudi mnogo večji. Mora pa Banka Slovenije na tem mestu pojasniti tudi te razlike, da jih mi in ljudje razumemo, kaj se je zgodilo recimo od leta 2012 do 2015. Gre za isto institucijo in ta ista institucija, Banka Slovenije, je še leta 2012 trdila, da je vse v redu, da je bančni sistem stabilen in da je vse pod kontrolo. Hkrati pa ista institucija nekaj let kasneje ugotavlja, da smo s samo sanacijo začeli prepozno. Na tem mestu – da ne bo kdo rekel, da sprašujemo samo Banko Slovenije in gredo vsa vprašanja izključno samo na Banko Slovenije – je pomembno vprašanje tudi, kaj se je v vseh teh letih od leta 2009 naprej dogajalo s samim lastnikom bank. Kot je znano, je v vsem tem času regulator večkrat opozarjal, da je treba državne banke dokapitalizirati. In država bi kot odgovorna lastnica najverjetneje morala slediti tem navodilom regulatorja. Če bi bile banke pravočasno in v zadostni meri dokapitalizirane, potem sanacija kasneje najverjetneje ne bi bila tako obsežna. Torej, zaradi tega, ker se dokapitalizacija v preteklosti ni zgodila, najverjetneje izhaja, da so stroški sanacije danes mnogo večji. Vladni predstavniki, tisti od leta 2009 naprej, bodo morali razložiti, zakaj niso sledili navodilom regulatorja, Banka Slovenije pa bo morala razložiti, zakaj ni ukrepala zoper neodgovorne lastnike in s tem na nek način dopuščala, da je bila kasneje ta sanacija mnogo bolj boleča in tudi dražja.

Glede stresnih testov. Sprejemam argumentacijo guvernerja in tudi Banke Slovenije, ko govori v svojih poročilih, da gre tu za hipotetične scenarije, za katere je majhna verjetnost, da se bodo zgodili, ampak kljub vsemu so pa tu pomembni detajli. Problem je v detajlih. Tu nikakor ne moremo priti skupaj z Banko Slovenije v smislu, da poslanci ves čas sprašujemo, zakaj so se pri teh stresnih testih, pri načinu delovanja ali pa uporabe teh stresnih testov med posameznimi državami dogajale razlike. Banka Slovenije ves čas trdi, da teh razlik ni bilo in da je bilo v vseh državah enako. Jaz lahko razumem, da je bila metoda stresnih testov enaka, ampak pri teh stresnih testih je ključno, kakšni so bili vhodni podatki. Upam, da mi ekonomisti ne bodo zamerili, če bom pri tej razlagi uporabil nekoliko bolj "gospodinjsko" logiko in rekel, da je scenarij za stresne teste kot neke vrste gospodinjski mikser. Rezultati tega mikserja so pa odvisni od tega, kaj daš v mikser in na kakšnih obratih ta mikser dela. Razumem, da Banka Slovenije ne bo nikoli razkrila, kaj je bilo vloženo v ta mikser, ker so to konkretni individualni podatki, ki jih varuje bančna tajnost.

To lahko razumem. Očitno je potem tudi stvar zakonodajalca, da te predpise spremeni, da če gre za državni denar, se te vpogleda tudi omogoči. Zaenkrat razumem stališče Banke Slovenije. Ne razumem pa, zakaj ves čas trdijo, da pa so bili vrtljaji tega mikserja pri vseh državah enaki, pa imamo primere, kjer ugotavljamo, da niso bili enaki. In bi prosil predstavnike Banke Slovenije, da pojasnijo recimo primer Španije, čisto enostavno. Ker to je zelo preprost primer, ki lahko marsikaj pove, ovrže ali pa tudi kaj pojasni, na primer, da je pri nas kdo kakšno stvar premalo naredil. Vprašanje je, zakaj so pri Španiji tisti evropski regulatorji dovolili, da je bila za scenarije, tako scenarij od spodaj navzgor kot od zgoraj navzdol, in za oceno potrebnosti kapitala uporabljena kombinacija. Pri nas pa seveda neugoden scenarij. Ta odgovor bi bil zelo koristen in bi marsikaj pojasnilo.

Drugi takšen primer, ki bi pri teh stresnih testih marsikaj povedal, je tudi to, ker so očitne razlike med nami in Banko Slovenijo, zakaj so bili na primer leta 2004 pri nekaterih državah uporabljeni bolj sveži podatki BDP. Jaz ne govorim, da je bila uporabljena drugačna metodologija, ampak bolj sveži podatki. Če bi nam to razložili na nekem bolj plastičnem primeru, potem bi bilo marsikaj lažje pojasnjeno.

V zvezi s samo uspešnostjo sanacije bančnega sistema. Številni ste danes trdili, da se na podlagi zahtevane donosnosti za desetletne državne obveznice res kaže, kako uspešna je bila ta sanacija bančnega sistema. Na prvi pogled se morda res tako zdi, ampak se pa na drugi strani zamolči drugi del zgodbe, to pa je, da banke še vedno ne servisirajo učinkovito samega gospodarstva. Največje težave imajo prav mala in srednje velika podjetja. Banke so šle iz ene skrajnosti v drugo, iz tega, da so kredite dajali na lepe oči, do tega, da praktično danes postajajo zastavljalnica. Če nekdo nima 100 % kritja, potem praktično tega kredita ne dobi. In pri malih in srednje velikih podjetjih je to seveda težava. Imate lahko odličnega podjetnika s super idejo, ki pride na banko in z vsemi papirji lahko dokaže, da bo ta ideja funkcionirala, da bo na podlagi te ideje ustvaril nova delovna mesta, vplačal toliko in toliko davka in seveda na koncu vrnil ta kredit, pa mu banka reče: Ne, hvala, ker nimaš ustreznega kritja. In to hromi tudi sam bančni sistem. Zaenkrat toliko.

PODPREDSEDNICA ANDREJA KATIČ: Hvala. Nadaljujemo s splošno razpravo poslank in poslancev o predlogu priporočila, ki jo je začel predstavnik predlagatelja. Sedaj ima besedo dr. Franc Križanič.

DR. FRANC KRIŽANIČ (PS SD): Hvala lepa, predsedujoča. Spoštovani visoki zbor! Najprej nekaj o ozadju, kako je ta kriza nastajala, zakaj je nastajala. Leta 2004 je bil slovenski makroekonomski dolg 15 milijard

evrov, se pravi tako državni kot od vseh privatnih subjektov do tujine, in je do leta 2008 narastel na 39 milijard evrov. Poslovne banke so v tem procesu povečale svojo neto izpostavljenost do tujine iz 2,7 milijard evrov na 8,8 milijard evrov. V tem procesu se je razmerje med krediti in depoziti spremenilo v približno 1 na 1, kar je konservativno in varno, na 1 proti 1,6, kar je pomenilo, da so se banke v tem procesu neracionalnega in prevelikega zadolževanja s prekratki roki izjemno izpostavile. To je naredilo naš bančni sistem v obdobju krize ranljiv in mi smo se odzvali na to tako – tudi v obdobju, ko je ta denar začel hitro teči iz Slovenije, približno 3 milijarde ga ne odteklo v nekaj mesecih, ker so bili roki tako neugodni –, da smo po eni strani z državnim denarjem zbranim preko najprej zakladnih menic, potem pa z izdajo obveznic, vstopili v bančni sistem s približno 3 milijardami depozitov. Obenem pa smo uvedli, kot je bilo danes že povedano, celo vrsto različnih garantnih shem. Garantirali smo varčevalcem varnost njihovih vlog do 12 milijard evrov. Garantirali smo bankam za nastope na medbančnem trgu, da so si lahko pridobile dodatna sredstva in jih plasirale naprej v gospodarstvo. Garantirali smo gospodarstvu, ki se je zadolževalo pri bankah, seveda glede na delovna mesta, ki so jih ščitili. Garantirali smo celo prebivalstvu, ki se je zadolževalo pri bankah. Obenem smo izvedli tudi dokapitalizacijo. Dokapitalizirali smo slovensko izvozno družbo in vsakič, ko je Banka Slovenije zahtevala z regulacijo dokapitalizacijo, smo dokapitalizirali tudi banke. Skupaj je prišlo za dokapitalizacije v nekem obdobju od leta 2009 do 2011 približno 400 milijonov evrov, nekaj več kot 400 milijonov evrov. Skupen učinek pomoči finančnemu sistemu, ves pa je bil odplačan in tak, da je bilo realno pričakovati, da bomo davkoplačevalci dobili denar nazaj, pa je bil okrog 6,5 milijard evrov ali 3 tisoč 300 evrov na prebivalca. Rezultat tega je bil, da je kreditna aktivnost v obdobju krize rasla celo nekoliko hitreje kot v evroobmočju in se je od leta 2008 do julija 2010, ko so razmere tekle normalno, povečala še za milijardo in pol do nefinančnih družb ali do realnega sektorja gospodarstva ali 8 %. Na osnovi te kreditne aktivnosti in razvojnih politik, ki smo jih izvajali v skladu s standardi Evropske unije, je začel hitro naraščati izvoz, obnovila se je tudi gospodarska rast. Julija 2010 je Banka Slovenije spremenila regulacijo, to je bilo kmalu za uspešno dokapitalizacijo Ljubljanske banke, s katero je zahtevala dodatno kapitalsko ustreznost in še s celo vrsto vzporednih ukrepov dosegla, da je kreditna aktivnost v Sloveniji začela padati in je upadala do lanskega decembra. Letos januarja se je prvič izboljšala. V upanju, da je morda to izboljšanje vendarle začetek neke spremembe, bi ta opis končal.

Šel bi na to, kaj se je dogajalo od leta 2012 in zlasti od leta 2013 naprej. Najprej je povsem jasno, da je banka izvedla nezakonito

razlastitev delničarjev. Regulacija Evropske unije, ki to določa, bo veljala šele od 1. 1. 2016. Potem je prepovedala dokapitalizacijo NKBM oziroma lastnikom, da bi preprečili svojo razlastitev tako decembra 2012 kot junija 2013. Na osnovi nerealnih napovedi je izvedla stres teste, najela je svetovalno družbo Oliver Wyman brez javnega razpisa, vsaj podatkov o tem javnem razpisu ni, kako je prišlo sploh do tega dela. Potem mu je dala nerazumno visoko nagrado, in sicer 11,2 milijona evrov, 10 milijonov evrov so morale plačati pa še banke, kar je primerljivo bistveno manj kot so plačali v Španiji. Potem rekordni odpis prenesenih terjatev na slabo banko, od 63 do 71 %, odvisno od tega, kdo je meril, Breugel ali če sami naredimo oceno. Te terjatve so pa v bistvu zavarovanja in to so dobra podjetja, s katerimi so bili krediti zavarovani. Potem je očitno, da imajo korist od protipravnega odvzema delnic in od velike dokapitalizacije bank, kar je bilo izvedeno na osnovi nerealnih stres testov, sedaj kupci saniranih bank pri NKBM. Gledamo lahko razmerje med 200 milijoni kupnine in po nekih ocenah 870 milijonov plasiranih sredstev v to banko, s tem da so slabe terjatve umaknjene. 600 milijonov bo torej dobil ta, ki bo kupil opran denar. Jasno je, da bo država pravdo z delničarji izgubila in izgubila jo bo na okrožnih sodiščih in potem na vrhovnem, ne na ustavnem. Jasno je, ker ni bilo vzroka za to razlastitev – ne da država ne bi imela pravice, če bi bil, ampak ga ni bilo – in potem bo javni dolg še za 600 ali še več milijonov evrov večji, ker bodo lastniki za svoje plasmaje seveda zahtevali neko realno oceno, ki ni samo knjižna, kaj šele likvidacijska.

Zanimivo je neskladje med rezultati stres testov, ki so bili izvajani. Cela vrsta institucij jih je izvajala: Oliver Wyman, Roland Berger in različne revizijske hiše, kot so Deloitte & Touche in podobno, pa tudi Banka Slovenije jih je sama izvedla in ta vse še najbolj pozna, ima dober raziskovalni tim. In razlika med Rolandom Bergerjem in Oliverjem Wymanom je 1 milijarda in pol od tega, kar je bilo upoštevano. Roland Berger je pri istih nerealnih predpostavkah ugotovil milijardo in pol nižjo potrebno dokapitalizacijo, Banka Slovenije pa 2 milijardi 100 milijonov nižjo, sicer pri drugih predpostavkah, in precej globlje ali krajše recesije, kolikor je za razbrati iz javnosti dostopnih gradiv. Že ljudje v bankah, zaposleni, so opazili, da so se med izvajanjem stres testov spreminjali kriteriji. Tukaj je en pomemben datum, in sicer 30. september 2013, takrat je prišlo očitno do nekega vdora v neodvisnost Banke Slovenije, kdo in kako ga je izvedel, lahko odkrije samo forenzična raziskava iz tujine. Je pa ta vdor očitno bil. Takrat se je po nekih informacijah tako imenovana ocena tako imenovane bančne luknje povečala iz 2,8 na 4,8 milijarde evrov ali dodatni dve milijardi evrov, kar nas zdaj seveda pritiska pri obrestih, ki jih mora država plačevati, in manjših izdatkih, ki jih imamo na voljo v okviru maastrichtskih kriterijev

za normalno družbeno reprodukcijo in razvojne politike.

Krčenje kreditov gospodarstva, kot sem rekel, od julija 2010. Človek bi rekel, da je to človeško, saj poskušali so uvesti en ukrep, ki ga je že Evropska unija oziroma ECB načrtoval, vendar bi zelo hitro, ko so videli, da ima zelo pogubne posledice, morali vendarle ukrepati, nekaj spremeniti, nekaj izboljšati, se poskušati prilagoditi. Ne. Kar nadaljujejo in nadaljujejo, kar kaže na nek načrt, tako da so krediti nefinančnim družbam, kot temu rečemo, ali realnemu delu gospodarstva padli iz dobrih 21 milijard sredi leta 2010 na dobrih 11 milijard na koncu 2014. Nekaj teh sredstev je prenesenih tudi na slabo banko, tako da se v celoti gospodarstvo ni toliko razdolžilo, precej pa se je. In kar bi dodal na mnenje gospoda Dragonje – tako malo advokatsko je bilo to povedano, ni se poskušal samostojno opredeliti kot analitik –, da seveda dokapitalizacija ni pripeljala do povečanja kreditov do letošnjega januarja. Morda se je letošnjega januarja to začelo. Približno za milijardo so krediti padli ali pa so se odpisi povečali še od prenosov na slabo banko do lanskega decembra. Tako da za razliko od tiste sanacije, ki je bila izvedena v začetku 90. let, ta ni vodila v povečanje kreditov in potem v gospodarsko rast, obratno, gospodarska rast se je zgodila kljub tem dejavnostim, kakor so bile pač vodene centralne banke. Omogočil pa jo je seveda presežek v zunanjetrgovinski menjavi v priladni bilanci.

Gremo na ozadje. Mi smo iz tega, kar je javno dostopno, zbrali nekaj podatkov, pa jih bom tukaj visokemu zboru na kratko povzel. V zvezi z vsemi temi projekti so bile povezane grožnje. Pritiski na predsednika uprave Banke Celje, da zaprosi za državno pomoč, s tem da so mu grozili z odstavitvijo. Ko je to opazil, je sam odstopil in kasneje je sledila osebna tragedija, nobenih znakov vesti ali kesanje, kakorkoli hočete temu reči.

Sredi 2013, preden je Ministrstvo za finance obljubilo Evropski komisiji oziroma nižjim uradnikom izbris, je bilo naročeno vrednotenje bančne aktive pri Rolandu Bergerju. Rezultati so pokazali, da je kapital NLB pozitiven, za kapitalsko ustreznost bi bilo treba dodati eno milijardo evrov dokapitalizacije, zato je bilo podano novo naročilo, tokrat strožjega vrednotenja pri Deloittu, pri čemer je Deloitte na koncu poročila zapisal, da odstopa od računovodskih standardov. Odločitev dokapitalizacije je bila torej izvedena mimo ustaljenih načinov merjenja rezultatov. Odločbe naj bi bile izdane 19., 20., morda 22. decembra, ker pa so vedeli, da bo Ustavno sodišče odločalo o zadržanju izvršenega izbrisa, so pohiteli in jih datirali na 17. decembra. To se pravi, da so dogodke, ki naj bi se šele zgodili, vpisovali v pretekliku. To se ni pomotoma zgodilo.

Časovna neskladja ali manipulacija z dokumenti. Evropska komisija je dovoljenje za državno

pomoč slovenskim bankam izdala 18. decembra 2013. Banka Slovenije je izbris izvedla dan prej, pri tem se sklicuje na odločbo Evropske komisije, ki je bila izdana dan kasneje. Razlog za hitenje je zopet Ustavno sodišče, ki je razpravljalo na seji o morebitnem zadrževanju. Tudi če se ni odločil za zadržanje, to ne pomeni, da ni bilo vse skupaj izvedeno mala fide. Izjava o vpisu in vplačilu novih delnic NLB s strani države je datirana na 18. December. Ta izjava naj bi se založila, nato se jo je našlo in izkazalo se je, da sta jo podpisala namesto guvernerja viceguverner in namesto finančnega ministra državni sekretar. Se pravi, prenos odgovornosti na podrejene. Kdo se je dogovarjala s kom, zakaj in kje so zdaj tiste slavne obljube, ki smo jih strašno dali? Izbris naj bi teklen podlagi korespondence med nižjim uradnikom Evropske unije in Ministrstvom za finance, pri čemer je na pismu opozorilo, da izraženo stališče uradnika Evropske unije ni nujno stališče Evropske unije. V nasprotju z zatrjevanjem Vlade in Banke Slovenije, češ da je bil ta ukrep neizbežen in ga Evropska komisija že od 1. avgusta 2013 zahteva pri vsaki odobritvi državne pomoči bankam, je slovensko združenje malih delničarjev že večkrat opozorilo, da Evropska komisija od Avstrije takšnega ukrepa ni zahtevala.

Podatkovno neskladje. Bankam so zagotovili kapitalsko ustreznost, ki je dvakrat nad zahtevano v Evropski uniji. Povprečje Evropske unije je 10 %, NKBM 20 %, NLB pa 17 %, pri čemer so slovenske banke bistveno manj izpostavljene gospodarstvu, glede na BDP, glede na gospodarsko rast in glede na presežke, ki jih to gospodarstvo ustvarja v zunanjetrgovinski menjavi. Če gledate za leto 2012, to so zadnji podatki, bruto akumulacija in amortizacija plus neto poslovni presežek ali po domače profit, potem dobite okrog 9 milijard, 11 milijard pa je realni sektor gospodarstvu še dolžan. Se pravi, tudi če vse skupaj poenostavljate, da je v dveh letih kot nekdanj Romunija sposoben vse vrniti. In to kontinentalno gospodarstvo, ki je običajno dobesedno vezano na kreditno financiranje v večji meri, kot to velja za anglosaksonski tip gospodarstva. To velja že obdobja velike krize tam od leta 1873 in naprej, ko so se zlasti regulatorji v Nemčiji odločili, da financiranje podjetij preko borze ni zanesljiv in varen način in so se zato v večji meri naslonili na kreditne banke, na poslovne banke in temu smo sledili tudi vsi tisti, ki jih oponašamo v njihovi okolici. Potem se je zgodil izbris, kljub temu, da je Banka Celja vsa tri prva četrtletja izboljševala portfelj in ustvarjala dobiček, zadržane so bile tudi zapadle obveznosti, da so se na koncu lahko tudi te izbrisale. V letu 2014 je ECB bankam Slovenije napovedala daleč največji padec kapitalske ustreznosti, kar za 15 odstotnih točk, sledijo banke v Grčiji z 10, Ciper 9, na Portugalskem 6, v Italiji 5, v Španiji pa samo za 2 odstotni točki. Se pravi, mi kot neto izvoznik z

izrazito razpršenim izvozom, s sorazmerno varno in stabilno strukturo delovanja našega gospodarstva smo bili izkazani kot nek bolnik, kot neka strukturno odvisna regija, mislim čista fikcija. Naprej, z izjemo Slovenije je Evropska centralna banka v letu 2014 pri vseh državah, kjer so se dejansko gospodarska gibanja izboljševala, te predpostavke popravila. Tako pri Grčiji, Cipru in Španiji je pristala na uporabo svežih podatkov, temu so rekli dinamično vrednotenje. Samo pri Sloveniji, kjer je bilo glede na te države izboljšanje največje, je ostala pri uporabi starih statističnih in bistveno bolj pesimističnih predpostavk, ki so posledično pripeljale do slabših, nerealno pesimističnih napovedi tudi za leto 2014. Tu je opaziti popolno pasivnost pri zastopanju interesu slovenskega finančnega sistema in gospodarstva.

Kaj narediti? Mi bomo seveda podprli sklepe, ki jih predlaga visoki Državni zbor, zadovoljni smo, da je prišlo do poenotenja. Mislim pa, da bi morali najti dovolj sposobnosti in energije, da izvedemo ponovno revizijo tako vrednosti prenesenih sredstev na DUTB kot potrebnih dokapitalizacij, da se potem izvede rekonstrukcija, da se manjšinskimi delničarjem in tudi lastnikom obveznic in podrejenih instrumentov vrne, kar je njihovo v bankah, da se zmanjša prekapitaliziranost bank, da se del tega prenese v depozite, da se zagotovi dovolj velik donos teh sredstev, ki jih je država plasirala v banke, in sčasoma zmanjša javni dolg.

Slovenska država je od leta 2009 do letos za dobrih 9 milijard povečala javni dolg, kot pa bi ustrezalo povečanju oziroma akumuliranemu javnofinančnemu primanjkljaju. 4 milijarde in pol so depoziti danes že tudi v tujini, ostalo je plasirano v banke in te imajo tudi v tujini plasirano, zlasti kratkoročno. Slovenske banke so iz tistega omenjenega neto dolžnika do tujine za dobrih 8, med 8 in 9 milijardami, postale neto upnik tujine za približno 800 milijonov na koncu lanskega leta. Kratkoročno imajo pa poslovne banke 3 milijarde več plasiranega v tujino, kot pa imajo od njih izposojenega. Se pravi, izrazito so varne in izrazito skrbijo za financiranje finančnih subjektov v tujini in ne gospodarstva. Centralna banka ima pa sploh 6 milijard evrov neto plasmajev v tujino. Tako ima država 4 milijarde in pol evrov likvidnostnih rezerv plasiranih v različne instrumente. V tem smislu mislim, prvič, da smo varni, in drugič, da ni bilo nobene potrebe za to tako veliko dokapitalizacijo in kaj šele za razlastninjenje. Že če gledate povsem preprosto, logično, kot nek kmet, kako lahko vzameš neko predpostavko, na primer, da bo prišlo do velikega potopa v ljubljanski kotlini, da bo na barju zopet nastalo jezero, da bo vse zalilo, in na osnovi tega zahtevaš dokapitalizacijo bank. Izvedeno je bilo nekaj takega. Lahko daš tako predpostavko in na tem delaš neke sklepe, o varnosti ali o ustvarjanju rezerv ali karkoli, ne moreš pa na osnovi tega razlastiti lastnikov neke banke. Pa kako lahko to nekomu sploh pride na misel?! In kako mu lahko

pride na misel, da sploh ne razmišlja, da je tu karkoli narobe?! Mislim, kaj se tu dogaja? Mi danes odgovora na to ne bomo dobili, to je povsem jasno. Ampak da so pa stvari izjemno, izjemno čudne, pa ni nobenega dvoma.

PODPRESEDNICA ANDREJA KATIČ: Hvala.

Besedo ima gospa Ljudmila Novak. Pripravi naj se gospod Marjan Dolinšek.

LJUDMILA NOVAK (PS NSi): Spoštovani, hvala za besedo.

Tematika je težka, zanimiva, hkrati pa imajo naši državljani občutek, da se v parlamentu igramo z milijoni in milijardami, tako kot bi prelagali otroci kamenčke v peskovniku iz enega lončka v drugega. Čeprav nismo vsi eksperti na področju financ in bančništva, pa se vendar vsi skupaj sprašujemo z našimi državljani, ali bo kdaj kdo odgovarjal za vse te bančne luknje. Vsi se tudi sprašujemo o teh 5 milijardah, ki smo jih vložili v sanacijo bank, koliko štipendij bi lahko s tem podelili, koliko start-up podjetij financirali, koliko kmečkim ženskam dodelili ponovno tiste pokojnine, ki smo jim jih vzeli, čeprav so leta in leta delale, koliko pokojnin bi lahko zvišali in tako naprej. To so tista vprašanja, ki se vedno znova pojavljajo, ko se ljudje sprašujejo, kdo je kriv, kdo bo odgovarjal in ali bo vse skupaj zastaralo. Večkrat smo priče spektakularnim preiskavam. Spomnim se tudi, ko smo razpravljali o pomoči Faktor banki in Probanki, so se odvijale spektakularne aretacije, nadaljevanje, posledice tega, ne vemo, ali bo kdaj prišlo do kakšnih rezultatov ali ne. In tako res v javnosti nastaja občutek, da se nekaj skriva, prikriva, manipulira, da nihče ne bo odgovarjal za to, kar se je zgodilo. In kaj se tudi dogaja? Ljudje s prstom kažejo na nas, poslance. Nas najpogosteje vidijo, poslušajo in na koncu rečejo: Vi ste krivi, da se to dogaja. Zato menim, da ni potrebna nobena užaljenost, če smo zahtevali to izredno sejo, tudi odgovornost Banke Slovenije in tudi priložnost in možnost, da pristojni pojasnijo, kaj se je dogajalo, kakšne kriterije so uporabljali in zakaj so nekaj naredili, s čimer lahko tudi odpravijo določene dvome. Pa tudi prav je, da tudi naši državljani spoznajo in vedo, kdo je za kaj pristojen in odgovoren. Tako smo vedno znova na tapeti poslanci, ki smo za vse krivi in za vse odgovorni, tudi za tisto, kar smo zaupali nekim drugim institucijam in odgovornim ljudem na določenih mestih. Naj bodo razmejitve jasne in pa tudi odgovornosti jasne in tudi naša pravica, da zahtevamo od Banke Slovenije odgovore na zastavljena vprašanja.

Verjamem, da je k tem luknjam v bančnem sistemu pripomogla finančna kriza, tudi svetovna kriza, vendar pa pri sanaciji te krize ugotavljam, da so mnogi preveč dobro prišli skozi. Mnogi, ki so živeli na naš račun, znana je krilatica, da smo preveč trošili preko svojih meja. Jaz zase vem, da nisem, pa mnogi državljani tudi ne. Nekdo pa je. Sedaj pa to plačujemo in pokrivamo vsi. Tukaj moramo

zahtevati jasno odgovornost in da pride pri vseh tistih ovadbah, ki so bile vložene, enkrat do nekega zaključka, do konca. In tudi ni dovolj, da nekoga zapremo. Ljudje sprašujejo, kdaj bomo dobili denar nazaj. Torej, treba je tudi s premoženjem odgovarjati za napake, ne samo z zaporno kaznijo.

Ko govorimo o privatizaciji bank, danes še nisem slišala, da je to naravno oziroma naše nacionalno bogastvo in naš nacionalni interes, to kar že leta in leta poslušamo. Ob drugi priložnost, ko govorimo o drugih privatizacijah, pa to vedno znova in znova slišimo. Zakaj nam Evropska komisija priporoča, da privatiziramo banke in privatiziramo državna podjetja? Zato, ker predobro vidijo, kaj smo počeli v zadnjih letih, kako mi upravljamo in vodimo te banke ter kako upravljamo podjetja. Zato je privatizacija iskanje odgovornih lastnikov in stop tajkunizaciji in stop korupciji. Tega se moramo zavedati. In hvala bogu, če bodo ti odgovorni lastniki Slovenci, hvala bogu. Ne smemo pa se bati tudi prihoda drugih, ki imajo denar in želijo delati odgovorno.

Ko smo govorili o pregledih zunanjih institucij, smo se tudi čudili, da je ena institucija dala takšno poročilo, druga drugačno, dejstvo pa je, da sami sebi ne moremo več zaupati, zato potrebujemo zunanje institucije, da nam predočijo našo sliko.

Podpiram tista priporočila, ki smo jih zapisali pod zahtevo za sklic nujne seje, tako da želim, da Banka Slovenije opravi svojo nalogo in da tudi Vlada naredi svojo nalogo, kot smo zapisali v našem priporočilu. Vsi skupaj smo odgovorni, ampak vsak naj vzame odgovornost na svojem področju. Pravijo, da je zaupanje dobro, kontrola še boljša, in zato potrebujemo močno Banko Slovenije, ki ji bomo zaupali, da v našem imenu strokovno nadzira bančne institucije. Za to potrebujemo zaupanje v Banko Slovenije, da ji bomo lahko res zaupali. Mi pa moramo v imenu državljanov tudi izvesti svoj del kontrolne naloge.

PODPRESEDNICA ANDREJA KATIČ: Hvala. Besedo ima gospod Marjan Dolinšek, pripravi naj se gospa Suzana Lep Šimenko.

MARJAN DOLINŠEK (PS SMC): Hvala, predsedujoča. Spoštovani vsi prisotni! Danes smo že veliko slišali na temo dokapitalizacije bank in vloge Banke Slovenije, kot smo tudi že slišali na Odboru za finance nekaj dni nazaj, sam pa se bom osredotočil na izbris podrejenih obveznosti. Vse javno dostopne informacije kažejo na to, da je bila najprej sprejeta odločitev o izbrisu, potem pa se je skozi zakon in odločbo našla tehnična rešitev za to izvedbo. Banka Slovenije je bila le tehnični izvajalec tega projekta, ki brez aktivnega sodelovanja Ministrstva za finance in uprav bank ne bi bil izvedljiv. Pri tem se postavljajo naslednja konkretna vprašanja. Še enkrat je treba postaviti konkretno vprašanje

Ministrstvu za finance in Banki Slovenije, ali je Evropska komisija direktno pogojevala izdajo soglasja za državno pomoč z izbrisom vseh podrejenih obveznosti. Če je, zakaj ni bil isti pogoj postavljen Avstriji za sanacijo Hypo banke? Glede na procedure sprejemanja evropskih aktov je odgovor komisije Ministrstvu za finance, da je Avstrija posredovala program konec junija, Slovenija pa po 1. Avgustu, ko naj bi že uveljavilo sporočilo, je nesprijemljiv. Slovenija je vlogo posredovala kasneje izključno zaradi zahtev komisije, da mora izvesti skrbni pregled in stresne teste. Kako je možno podrejene obveznice, prodane v javni prodaji kot varčevalni produkt in ne kapitalsko naložbo, kot se zmotno najava, enačiti z drugimi kapitalskimi naložbami in pogodbeno dovoljenimi finančnimi aranžmaji? Da se te obveznice nekaj časa lahko uporabljajo za potrebe zadovoljenja regulatornega in ne lastniškega kapitala, je izključno stvar regulatorja in bank, v nobenem primeru pa ne lastnika obveznic. Cel postopek izbrisa sloni, izhaja iz odločbe Banke Slovenije in na ugotovitvi, da bi banka šla v stečaj zaradi pomanjkanja regulatornega kapitala. Konkretno NLB naj bi bila zrela za stečaj zaradi sporno ugotovljenega ocenjenega negativnega kapitala v višini 312 milijonov evrov, ob tem pa ni bila nelikvidna niti nesolventna, kar sta po vseh zakonitostih temeljna razloga za stečaj. Edini, ki bi na teh osnovah lahko sprožil stečaj, je Banka Slovenije. Od tu sledi naslednje vprašanje. Ali bi bila Banka Slovenije res v stanju predlagati stečaj NLB na osnovi v veliki meri subjektivno ugotovljene ocene, da pri bilančni vsoti preko 11 milijard evrov banki primanjkuje 312 milijonov evrov za poplačilo vseh svojih obveznosti?

Rešitev problema. Vse razprave ne smejo biti same sebi namen. Tu ne gre za opozicijo, koalicijo. V končni fazi smo le vsi poslanci slovenskega naroda. Glede na to, da je bil celoten postopek izveden po diktatu Evrope in da smo mi predstavljali prvi in edini primer poskusnega kunca za sistem, ki se bo v skladu z direktivo sicer uveljavil s 1. 1. 2016, gre po mojem mnenju za bistveno bolj pomembno vprašanje slovenske suverenosti v okviru demokratično sprejetih skupnih norm v okviru slovenske samostojnosti. V tem kontekstu tudi sam pogrom na Banko Slovenije, ki je bila res dokaj neroden izvajalec naloge, kot temeljni cilj ni smiseln in ne rešuje dejanskega problema.

Sam materialni problem posledic ukrepov tehnično ni težko rešljiv. Prvič, temeljni problem izbrisa obveznic, povsem ga lahko enačimo s povojno nacionalizacijo in problemom izbrisanih, je rešljiv na dva načina. Obveznik do upnikov so v vsakem primeru banke. Glede na znesek izbrisa in visokim obsegom kapitala bi banke, razen tistih, ki so v likvidaciji in je položaj upnikov drugačen, brez problema izvedle izvensodno poravnavo, kot jo je izvedla SNS Reaal na Nizozemskem. Drugo varianto bi lahko predstavljal predlog zakona o bančništvu, sprejet po hitrem postopku, s katerim bi se

podrejene obveznice, prodane v javni prodaji, izločile iz kategorije kvalificiranih obveznosti banke. Problem višine dokapitalizacije v materialnem smislu ni tako problematičen, glede na to, da gre za naložbo, ki bi se ob ustreznem vodenju banke morala vrniti in povrniti vsa vložena sredstva. Če navedem primer, za sanacijo bank je ZDA vložila preko 410 milijard ameriških dolarjev, a je že do zdaj dobila vsa sredstva povrnjena in pri tem zaslužila še 11 milijard. Sam sem prepričan, da bo šlo razmišljanje tudi v tej smeri in da se bo na osnovi znanih dejstev tudi v tej smeri kaj ukrenilo. Hvala.

PODPREDSEDNICA ANDREJA KATIČ: Hvala.

Besedo ima gospa Suzana Lep Šimenko, pripravi naj se gospod Primož Hainz.

SUZANA LEP ŠIMENKO (PS SDS): Hvala za besedo, predsedujoča. Spoštovane poslanke, spoštovani poslanci, spoštovani predstavniki Banke Slovenije in Ministrstva za finance, vsi skupaj lepo pozdravljeni!

Danes govorimo že o drugi sanaciji bančnega sistema, ki po moji oceni ne bi bila potrebna, če ne bi imeli toliko bank v državni lasti, to pa je cena tega našega držanja za vsako ceno v državni lasti in to zagotovo ocenjujem kot negativno. In vse to nas je zdaj samo z drugo sanacijo stalo skoraj 5 milijard evrov davkoplačevalskega denarja. In seveda se upravičeno vprašamo, če je to dokončno in ali morda ta številka ni bila prenapihnjena, pretirana.

Razloge, da je do težav v bančnem sistemu prišlo, pa vidim zlasti tri. Prvi je ta, da so se krediti podeljevali po prijateljskih linijah, drugi je ta, da so bila zavarovanja za kredite neustrezna, tretji pa je v neodgovornem ravnanju uprav bank, nadzornih svetov bank in tudi regulatorja bank, torej Banke Slovenije. Več kot očitno je, da so banke dodeljevale kredite podjetjem in tudi posameznikom, ki jih niso bili sposobni odplačevati. To se je vršilo se je na podlagi prijateljskih vezi na t.i. lepe oči in brez ustreznih zavarovanj, kot sem že omenila. Glede na to vemo tudi, da banke niso imele za vse iste kriterije, ker večina davkoplačevalcev oziroma državljanov Republike Slovenije ni mogla dobiti ugodnega kredita po ugodnih obrestnih merah in brez ustreznega zavarovanja. Situacija, ki je nastala v bančnem sektorju, je tako po moji oceni rezultat nesposobnosti ali morda celo namerne nesposobnosti in nepravilnega dela določenih elit. Velik problem predstavljajo, kot rečeno, nezavarovani ali slabo zavarovani krediti. Na stotine milijon je poniknilo ravno zaradi tega, ampak do danes ni odgovarjal še nihče, kar je tudi že bilo danes tukaj izpostavljeno. Drži, bile so vložene ovadbe, nekaj več kot 100 naj bi jih bilo, ampak odgovarjal ni še nihče. In na tem mestu se tudi sprašujem, ali pristojni organi za odkrivanje in

pregon bančnega kriminala delajo vse, kar je za to potrebno, in ali imajo vsa potrebna znanja za preiskavo tovrstnih kriminalnih dejanj.

Če se vrnem nazaj na neustrezna zavarovanja, so banke v zavarovanje jemale nepremičnine, ki so bile pogosto ocenjene previsoko oziroma na nerealne tržne vrednosti. Banke so v zavarovanje vzele premičnine, ki jih je pogosto na trgu skoraj nemogoče prodati ali pa ne po vrednostih, ki so jih vzele. Banke so v zavarovanje vzele celo nekurantne zaloge podjetij. Zaloge, stare 20 let, ki jih je absolutno nemogoče uporabiti ali prodati na trgu. In osebno ne poznam primera, da bi bančni uslužbenci, preden so določeni kredit podelili, šli v podjetje in se na lastne oči prepričali, kako to podjetje diha. Marsikdaj bi že bilo dovolj, da bi se samo sprehodili malo po proizvodnih halah, se pogledali na kakšen način je organizirana proizvodnja, se malo pogovorili z zaposlenimi v tem podjetju in bi dobili pravo sliko tega podjetja in kakšna je dejanska namera tega podjetja. Glede na informacije, ki so prišle v medije, se pa številnim upravičeno poraja vprašanje, če je bila sanacija transparentno izvedena. Dokapitalizacija je potekala hitro, mudilo se je z izbrisom podrejenih obveznic, zamujal je prenos slabih terjatev in skrivala se je metodologija, po kateri se je delal prenos in dokapitalizacija bank. Večkrat je bilo izpostavljeno nenavadno vrednotenje bilanc bank, predvsem v smeri slabšanja bilanc. S tem naj bi Banka Slovenije dobila zakonsko podlago za izbris podrejenecv, ampak kljub številnim obrazložitvah, ki so bile dane že na odboru in nekaj njih tudi danes tukaj, še vedno nisem prepričana, ali je sedaj zadeva na tem področju popolnoma jasna in nedvoumna. Banka Slovenije kot regulator bi morala biti po moji oceni do lastnika, to je Vlada Republike Slovenije, predvsem korektna. Vladi bi zmeraj morala dajati potrebne informacije, da bi le-ta lahko pravočasno ukrepala. Sedaj se tukaj sprašujem, ali so bile te informacije dejansko dane pravočasno? Ker je lahko kakršnokoli prikrivanje ali prirejanje informacij za državo usodno. Na koncu pa gre vse, glede na to, da imamo skoraj vse glavne banke v državni lasti, na breme davkoplačevalcev. Zaskrbljujoče se mi zdi tudi to, da Banka Slovenije tako rekoč nima nadzora. Kar je že bilo tudi izpostavljeno, ne smemo pozabiti tudi na Ustavno sodišče in na presojanje Ustavnega sodišča glede ugovorov imetnikov podrejenih obveznic zaradi njihovega izbrisa. Gre za poseg pravice 100 tisoč državljanov in v primeru njihove ugoditve bo šel ta strošek, teh 600 milijonov evrov, ponovno na breme davkoplačevalcev. Banke imajo tudi izjemno velik vpliv na delovanje gospodarstva v Sloveniji. In posledično, če slabo delujejo banke, to tudi zmanjšuje gospodarsko rast in vpliva na propadanje podjetij. Ravno zaradi tega se mi zdi izjemno pomembno, da naredimo vse, da se razčisti potek sanacije bank, in če se odkrijejo nepravilnosti oškodovanja proračuna ali

davkoplačevalcev, morajo ti ključni akterji nositi odgovornosti. Odgovarjati morajo tisti, ki so kredite najemali, tisti, ki so jih dajali, in tudi tisti, ki so to nadzorovali. Zaradi slabega ugleda bank in bojazni številnih zaposlenih na bankah pa se danes dogaja prav nasprotno. Danes banke pogosto s težavo dajejo kredite ali pa zato zahteva popolnoma nerazumna zavarovanja, pa naj gre tukaj sedaj za kredite prebivalstvu ali gospodarstvu. Zdi se mi izjemno pomembno, da imamo zdrav bančni sistem, ki je za kreditiranje gospodarstva nujen, mora pa temeljiti na zdravih temeljih, na kreditiranju pravih idej, seveda z ustreznim zavarovanjem. Pomembno se mi zdi, da danes tukaj razjasnimo zlasti štiri vprašanja. Ali je bila ocena kapitala v bankah ustrezna? Ali so bili skrbni pregledi resnično narejeni neodvisno? Kdo so krivci, kdo so odgovorni za tako velik odstotek slabih posojil v naših bankah? Kdaj lahko pričakujemo normalno kreditiranje gospodarstva? Hvala.

PODPREDSEDNICA ANDREJA KATIČ: Hvala.

Besedo ima gospod Primož Hainz, pripravi naj se gospa mag. Bojana Muršič.

PRIMOŽ HAINZ (PS DeSUS): Spoštovana predsednica, kolegice in kolegi, predstavniki banke, ministrstva!

Jaz se seveda opravičujem, ker nisem ekonomist in bom seveda zastavil nekaj vprašanj, ki se mi pojavljajo sama po sebi, glede na to, da seveda razmišljam o stvareh, ki nas mučijo na tem bančnem, finančnem, kreditnem področju.

Prvo vprašanje. Mi imamo seveda dve oceni – Roland Berger in Deloitte – med katerima je razlika več kot milijarda in človeku pride samo po sebi, se ne spuščam v datume, ki so jih že nekateri navajali, ampak vendar sum, to se pravi, da je bila zadeva naročena. In ta dvom je tisti, na katerega ni nobeden od današnjih uvodničarjev pravzaprav odgovoril pa tudi vse tisto, kar smo že slišali po radiu in televiziji, ne. Šlo je za to, da je preprosto treba podrejene imetnike hibridnih instrumentov zbrisati, ker je bil to nek rezervni denar, ki je bil na razpolago. Tu je seveda še drugo vprašanje. Namreč, ali je Evropska komisija resnično dala navodilo ali ni dala navodila Ministrstvu za finance pri nas, kajti iz časopisa oziroma sredstev informiranja smo nekako videli, da lahko pride tudi do komunikacijskega šuma. Namreč right down, delni odpis, ali right off, torej popolni odpis. Mi smo seveda šli na obliko ali varianto popolnega odpisa, ki pa očitno ni bil nujen.

Tretja stvar, ki bi jo moral omeniti, je seveda dvom nekaterih resnih ekonomistov. Naši briljantni ekonomisti dvomijo v verodostojnost izračuna velikosti bančne luknje in zato se seveda postavlja vprašanje ali pa celo nek sum. Sedaj bo seveda slaba banka to poceni podarila, prodala, mi rečemo temu privatizacija, prikazala bo dobiček ali pa, če hočete, je varianta, da bodo tisti tajkuni, ki so uspešno svoje zaslužke

prekanalizirali na druge raznorazne otoke, prišli sem in poceni kupili tisto, kar bomo mi na nek način pokrili s 5 milijardami, ki smo jih vložili davkoplačevalci.

Če seveda to vse ne drži, potem moram vprašati, ker imam pri Banki Slovenije dostikrat občutek, da pravijo, da so regulator, da so svetovalec, kaj pa potem dela Banka Slovenije. Se opravičujem za to preprosto vprašanje, ampak kaj dela, če direktno ne posega na področja, ki imajo tako grozovite finančne posledice, da smo zadolžili tudi svoje otroke in, bojim se, tudi vnuke. Če pa banka ni mogla tega narediti, potem je bilo seveda, oprostite, po minimalni varianti ali pa možnosti dolžna reči: Zakon nam ne omogoča, da reguliramo, da kontroliramo, da svetujemo ali pa da so naši nasveti upoštevani, prosimo Vlado, da oblikuje ali pa skupaj oblikujemo predlog zakona. In bi si banka morala izboriti drugačen status. To je seveda zelo poenostavljeno, pa kljub temu moram izreči to misel.

Ljudje pravijo, po radiu je bilo danes zjutraj ponovno rečeno: Vse bi bilo v redu na področju financiranja oziroma poslovanja, če bi imeli SDK. SDK je bil ukinjen namenoma, zato da so se potem delale lumparije. To je popolnoma jasno. Delavcem ni bilo treba dati plače, dobiček so si pa lastniki oziroma tisti, ki so bili na tistih funkcijah, takih ali drugačnih, izplačevali. To je bilo namenoma. Če naredim zdaj analogijo z banko, potem imam seveda nek sum, da se tudi tu uveljavlja neke vrste ista logika. Banka Slovenije nič ne more, banke dajejo kredite brez kritja in nekateri posamezniki briljantno zaslužijo, večina pa kakor ve in zna. In glede tistega, kar je dr. Križanič rekel, mislim, da bi morali mi absolutno v tem smislu nekatere revizije oziroma mnoge revizije izpeljati, da bi se morali med drugim dogovoriti, ne samo to, kar so sklepi, ampak se zavzeti za ponovno revizijo teh cenitev, ki smo jih izvedli v zadnjih letih.

In zadnje. Tu se seveda najbolj oproščam za preprosto vprašanje. Ne, da bi zagovarjal bivšo ministrsko predsednico. 25 policistov gre in vdre ali pa gre v neke prostore za to, ali je sama sebe imenovala ali ni sama sebe imenovala na neko funkcijo. Pri 5 milijardnih zadolžitvah, pri milijardni več in tako dalje, da ne ponavljam, pa pravzaprav nikakor ne moremo priti do nekoga, ki naj bi bil odgovoren. Moram reči, da tu nekaj vendar ne deluje tako, kot bi moralo. Hvala lepa.

PODPREDSEDNICA ANDREJA KATIČ: Hvala.

Besedo ima mag. Bojana Muršič. Pripravi naj se gospa Maruša Škopac.

MAG. BOJANA MURŠIČ (PS SD): Hvala lepa, predsedujoča. Predstavniki Vlade in Banke Slovenije, poslanke in poslanci, lep pozdrav!

Veliko je bilo že navedenega s strani mojega kolega dr. Francija Križaniča, zato se v naši poslanski skupini ne bomo podvajali. Vendar moram kljub temu reči, da sem pri

prebiranju tega gradiva in ugotovljenih dejstev, da se v našem bančnem sistemu dogajajo takšna nedopustna ravnanja, zelo zaskrbljena.

Res je, da se je danes po vsej verjetnosti prvič zgodilo, da smo nekako koalicija in opozicija vsi na isti strani in želimo miselni preboj naprej in Sloveniji nekaj boljšega. Upam, da bomo na ta način držali in pridobili tudi zaupanje državljanek in državljanov, s tem, da bomo še večkrat pripravili neka skupna gradiva.

Naj preidem k temu gradivu oziroma priporočilu. V Sloveniji se dolg povečuje. Najbolj v oči bode dejstvo, da so se dolgovi začeli kopičiti v času konjunktura. Postavlja se mi vprašanje zakaj, kdo je kriv za takšno ravnanje in ali smo res tako slabi gospodarji. Vsak dober gospodar bi moral v času, ko je konjunktura, nekaj sredstev privarčevati, jih tudi oplemenititi in jih imeti za hude čase. Vendar se tu, pri nas, v našem sistemu vse ustavi. Tega naša vodstvena struktura žal ni bila spodobna opraviti. Dolg se je povečeval. Kreditiranje prebivalstva in gospodarstva se je ustavilo. Davkoplačevalci, ki so pa prispevali svoj denar za stabilizacijo bančnega sistema, pa so bili preko izbrisa delnic v bankah ob svoje premoženje. Po mojem gre tukaj za narobe svet. Zato upravičeno zahtevamo od nas, politikov, in Banke Slovenije rešitve. Sanacija bančnega sistema je potrebna, vendar resnično ne na račun davkoplačevalcev. Nujno moramo čim prej poskrbeti, da organi pregona razčistijo tajkune, poiščejo krivce, ki so soodločali v bankah, ki so dajali kredite brez ustreznega zavarovanja in pripeljali banke do tega, da so na robu finančnega zloma.

Morebiti bi bilo res dobro, da bi banke že prodali, kot je bilo danes že nekajkrat omenjeno, vendar tega nismo storili. Ampak to, kar se danes zahteva od Slovenije, da se Nova KBM proda, je skrajno nedopustno, pa mi dovolite, da povem zakaj. Država je Novo KBM očistila slabih terjatev, jo dokapitalizirala, reci in piši, za 800 milijonov evrov, sedaj pa bi jo prodala za borih 200 milijonov evrov. Ob tem je vsak državljan zgrožen, kakor sem tudi sama, saj smo to dokapitalizirali z našim davkoplačevalskim denarjem. Njihova knjigovodska vrednost, torej Nove KBM, je 640 milijonov evrov, torej bi bila poštena cena za prodajo te banke nekje 900 milijonov evrov. Iz tega razloga resnično nasprotujem prodaji Nove KBM.

Ob tem ne gre spregledati tudi dejstva, da je novembra 2014 začel delovati enotni mehanizem nadzora, ki je pokazal, da leta 2016 nobena izmed bank ne bi imela novih primanjkljajev. Res ne vem, kateri davkoplačevalec bi doma razpolagal s svojim premoženjem tako, kot se v našem sistemu. Sanacija bančnega sistema je bila torej izvedena. Kreditni potencial iz leta v leto pada, kar ni dobro. Državljanke in državljanji bi radi trošili, vendar enostavno nimajo kaj. Zavedati se moremo, da v zadnjem letu več proizvedemo kot potrošimo, kar povzroča deflacijo. Torej, nehamo stiskati, sprostimo kreditne krče,

gospodarstvo in prebivalstvo, s tem pa bomo dosegli gospodarsko rast ... / izklop mikrofona/

PODPRESEDNICA ANDREJA KATIČ:
Besedo ima gospa Maruša Škopac, pripravi naj se dr. Franc Trček.

MARUŠA ŠKOPAC (PS SMC): Hvala za besedo, predsedujoča. Spoštovani kolegi in kolegice in spoštovani gostje!

Danes se pogovarjamo o vlogi Banke Slovenije pri dokapitalizaciji bank in izbrisu lastnikov podrejenih hibridnih instrumentov. Kakor pravi znan rek, po bitki je lahko biti general. Po končanem dogodku in s primerne distance biti kritičen do preteklih dogodkov je povsem drugače kot spremljati odločitve v trenutku dogajanja, ko seveda nihče ne more z gotovostjo zatrditi, kaj bo prinesla prihodnost. Banka Slovenije je vse od leta 2007 Ministrstvo za finance in uprave bank opozarjala, da je kreditna rast previsoka in da obstaja nevarnost tveganja znižanja cen vrednostnih papirjev in nepremičnin. Na podlagi tega pisma so svetovali, naj se dobički bank za leto 2007 ne razdelijo, temveč naj se prerazporedijo v kapital. Na ta način bi se okrepila kapitalska ustreznost bank. Pa vendar sta v letih 2007 in 2008 Nova Ljubljanska banka in Nova kreditna banka Maribor skupaj izplačali za skoraj 100 milijonov evrov dividend. Vprašajmo se tudi, katera vlada je sprejela odločitev, da se gre v predčasni odkup obveznic v višini 800 milijonov evrov, kar je bankam prineslo preveliko likvidnost, ki so jo nato usmerile v kredite. In ker dobrih projektov na trgu ni bilo dovolj, so se veselo kreditirali tudi projekti, ki so kasneje izkazali za ekonomsko povsem neupravičene.

Danes razpravljati, ali bi lahko bila dokapitalizacija slovenskih bank cenejša, je seveda legitimno in pomembno, saj se bomo mogoče iz vsega tega kaj naučili. Ni pa na mestu, da s prstom kažemo na Banko Slovenije. Le-ta je jasno in glasno povedala, da bi bila sanacija bank cenejša, če bi jo izvedli že v letu 2008 ali 2009, se pravi takoj ob nastopu krize. Takrat so to storile ostale države in banke so krizo prebrodile bolj kapitalsko podprejlene kot slovenske banke. Slovenske banke so v krizo vstopile močno podkapitalizirane. Poleg tega so v krizo močno prezadolžena vstopila tudi slovenska podjetja. In kar je najhuje, sta v času konjunktura najbolj dejavni ravno dve največji državni banki, ki sta imeli v letih 2005 do 2008 tudi največjo kreditno rast. Če bi bile banke dokapitalizirane pravočasno, ne bi bilo potrebno reševanje s strani države ali pa vsaj ne v takšnem obsegu. Prav tako ne bi bilo treba razlastniti lastnikov podrejenih obveznic, ker bi bile banke že v privatni lasti. In zaradi tega je treba dodeljevati s postopki privatizacije bank. Sedaj so namreč pogoji bodočih državnih pomoči še bolj zaostreni, kar pomeni, da če bo država primorana v ponovno reševanje bank, bo poleg razlastnjenosti lastnikov bank potrebno

tudi razlastnjenje lastnikov podrejenih obveznic in pa tudi depozitarjev bank, se pravi tistih, ki imajo v posamični banki depozite nad vrednostjo 100 tisoč evrov.

In gospod Horvat, ko kličemo na odgovornost ljudi, pokličimo tiste, ki so nas pripeljali v stanje prezadolženosti podjetij in kapitalske neustreznosti, in ne tistih, ki so se končno lotili sanacije bančnega sistema. Hvala.

PODPRESEDNICA ANDREJA KATIČ: Hvala. Besedo ima dr. Franc Trček. Pripravi naj se gospod Jožef Horvat.

DR. FRANC TRČEK (PS ZL): Hvala za besedo. Pozdravljeni vsi!

Ker mi ni ostalo veliko časa, si predstavljamo kozarec vode, ki je do polovice napolnjen z vodo. Pesimist bo rekel; Ti šment, kozarec je napolnjen, optimist bo rekel: Saj ni tako slabo, napolnjen je poln, in ga bo spil. Če damo ta isti kozarec bankirjem, bo en bankir rekel, da je v njem tri četrtine do sedem osmin vode, drugi pa bo rekel: Madonca, jaz sploh kozarca ne vidim. Tako so se nekako očitno pri nas dogajali ti stresni testi s tako imenovanimi neodvisnimi svetovalci. Oni so malo tavalili v megli, na bankah so pa vladale panike. To vem od žvižgačev, ki so mi to povedali. Zelo dobro sem poslušal to, kar je govoril guverner. Zdaj bom nekaj citiral, iz Banke Slovenije bodo gotovo vedeli, od kje to. "Če napovedane izgube po negativnem scenariju po metodi od spodaj navzgor primerjamo z junijskimi ocenami po metodi od zgoraj navzdol, vidimo, da so na ravni celote napovedane izgube istega velikostnega razreda." Gre za Španijo, 2012, Oliver Wyman, Poročilo za narodno banko Španije, kjer je bila po, če hočete, agregatni oceni ocenjena luknja na 250 do 270 milijard, po mapah pa na 265 milijard. Zakaj vam to pravim? Da se vidi, da se da tudi drugače. In tukaj nekako ne kupim tega, kot je rekel guverner, da je ta razlika del zgodbe o preoptimističnemu vrednotenju naših bank.

Če gremo zdaj brati poročilo Banke Slovenije na 100 in nekaj straneh, ki sem ga detajlno prebral, tam piše: Smo opozarjali, opozarjali, opozarjali, banke bi morale, bi morale, bi morale. Seveda je za nazaj lahko biti pameten, ampak odkrito povedano, pa dokaj spremljam medije, jaz nisem nikjer videl, recimo, da so dame bolj empatične, da bi recimo leta 2010 viceguvernerka sklicala kot kak Klemenčič neko novinarsko konferenco, pa rekla: Jaz se tega več ne grem, jaz bom odstopila, jaz opozarjam, opozarjam, opozarjam, oni se pa nekako požvižgajo name. Ker prihajam iz Maribora, v Mariboru so strigli že pred tem striženjem. Veste, kako je bilo. Ljudje so čakali v vrstah, pa ni kupil avta, je raje dal v banko in potem so tiste delnice padle. Tisto je bilo, po domače povedano, nateg. In kakšna bivša, zdaj že gotovo podmornica, finančna skupina okrog RKC je takrat dobro zaslužila v enem dnevu pa še nekaj.

Če se zdaj dotaknem še te naše banke, kot pravimo v Mariboru, danes v Financah piše, da APL zahteva jamstvo za približno 1,5 milijarde za slaba posojila, obveznosti do FURS, ki naj bi teh 200 milijonov še zniževali proti 100 milijonom. In pogosto se pozabi povedati, da ima Nova kreditna banka Maribor 681 milijonov obveznic, tako državnih kot od slabe banke, za katere jamči država. Mislim, veste, tudi jaz bi banko kupoval na ta način. Imam še malo časa. V Mariboru je bil poljavni dogodek, kjer je minister Počivalšek dobesedno izjavil: "Privatizacijo v Sloveniji vodi ena borzno-posredniška hiša in Vlada je kriva za to." Upam, da ste to slišali v koaliciji. Novinarji so bili tam, ampak tega žal ni bilo ... / izklop mikrofona/

PODPRESEDNICA ANDREJA KATIČ: Hvala. Besedo ima gospod Jožef Horvat. Pripravi naj se mag. Anže Logar.

JOŽEF HORVAT (PS NSi): Hvala, spoštovana podpredsednica. Še enkrat vsem prav lep pozdrav!

Obžalujem, da je moja spoštovana kolegica Maruša Škopac pravkar zapustila dvorano. Hotel sem jo osrečiti in povedati, da mi, Krščanski demokrati, velikokrat terjamo imena in priimke vrtnalcev bančne luknje. In danes sem tudi povedal, da mi s sklicem te seje nimamo namena obglaviti niti ene državne institucije. Ne mislimo zaustavljati privatizacije, mi smo za privatizacijo. In mi prav tako tudi zagovarjamo avtonomijo Banke Slovenije. Smo pa za to, da imata z današnjim dnem Banka Slovenije in tudi Državni zbor to priložnost, da dobita več zaupanja s strani državljanov in državljanek. Ker prej sem nekako razumel mnoge razpravljavce, da banke ne dajejo kreditov, sedijo na kapitalu, ne dajejo kreditov. Torej, za dajanje kreditov ni dovolj kapitalska ustreznost banke, ta je lahko briljantna, potrebno je seveda zaupanje. In treba je, kar vsi vemo, razdolžiti naša podjetja, to je velik problem. Na tem mestu se moram zahvaliti Banki Slovenije za obsežno poročilo, ki nam ga je posredovala, kjer tudi lahko najdemo naslednje: "Sanacija bančnega sistema v Sloveniji je bila prepozna. V letih 2008 do 2011 so banke v državah članicah EU dajale več kot dvakrat več denarja za sanacijo oziroma kapitalsko ustreznost, kot je to naredila Slovenija." In zdaj smo pač tam, kjer smo.

Dovolite mi v tem času, ki ga še imam, morda en izlet v preteklost, pa ne bom šel preveč daleč. Gospe in gospodje, mi smo 29. novembra 2013 obravnavali Predlog zakona o dopolnitvi Zakona o javnih financah po nujnem postopku. Ta zakon smo dobili čez noč, na kosu papirja, A4 format, nič več, A4 format, bel list papirja. To je bilo približno 14 dni po tem, ko je vlada Alenke Bratušek v tej dvorani doživela zaupnico. In spomnim se – tule imam natisnjen magnetogram – razprav, ki so bile na trenutke res žolčne, ampak kvalitetne. Predvsem opozicija je opozarjala. Spomnim se mag.

Andreja Vizjaka, ki je rekel, da je to zakon, ki dejansko vse daje v roke Vladi, in če bo ta zakon sprejet, bo poteptal parlamentarno demokracijo, zaobšel bo parlament. Takole pravi omenjeni nekdanji kolega: "Namreč, da se za vse dokapitalizacije bank, ki bodo potrebne v obsegu, za katerega sploh še ne vemo, kakšen bo v celoti, da pooblastilo Vladi." O tem je govoril ta zakon na A4 formatu papirja. In poslanci smo spraševali predstavnico Vlade, mag. Matejo Vraničar, državno sekretarko na Ministrstvu za finance – ker je takrat vlada izjavila, da denar ni problem za dokapitalizacijo, da denar imamo, da imamo depozite in še in še –, da naj vendarle pove, kakšna je ta številka in koliko denarja imamo. Po kar nekaj urah razprave je potem državna sekretarka povedala, da imamo, ne morem citirati, ker nimam časa, ampak bom vsaj en stavek. Torej, državna sekretarka mag. Mateja Vraničar: "Torej ostajamo v tem, kar je že določeno in skupni znesek tega, kar je določeno po veljavnem Zakonu o izvrševanju proračuna Republike Slovenije, če vse skupaj seštejemo, pridemo do številke 4,7 milijarde." 29. novembra, 4,7 milijarde. Glej ga zlomka! 12. decembra objava kapitalske neustreznosti ali po domače bančne luknje, ki je praktično identična, za osem bank. 4 tisoč 778 milijonov evrov je bil kapitalski primanjkljaj v teh osmih bankah.

Lahko rečemo, da je naključje, ni problem. Jaz se lahko ne nazadnje tudi s tem sprijaznim. Ampak še enkrat, 29. novembra 2013 državna sekretarka pravi: Država ima 4,7 milijarde denarja. 12. decembra, se pravi čez približno 14 dni, ugotovljena in javno objavljena kapitalska neustreznost praktično v isti višini za 8 bank v Republiki Sloveniji. Hvala lepa.

PODPRESEDNICA ANDREJA KATIČ: Hvala.

Besedo ima mag. Anže Logar. Pripravi naj se gospod Franc Laj.

MAG. ANŽE LOGAR (PS SDS): Hvala, predsedujoča.

Bojim se, da se bom moral strinjati z besedami kolega Križaniča, ko je rekel, da danes verjetno ne bomo dobili odgovorov. Bojim se, da tudi neaktivna vključenost predstavnikov Banke Slovenije v davčno razpravo priča temu, da poslanci z današnjo razpravo na nek način ne bomo dosegli tistega, kar je bil glavni namen, in vedno bolj sem prepričan, da v Državnem zboru in nasploh te razprave ne bomo privedli do nekega normalnega zaključka, če Državni zbor ne bo ustanovil preiskovalne komisije na temo bančne luknje v Sloveniji.

Za začetek bi rad dal samo nek splošni okvir o čem se mi tu danes pogovarjamo. Pogovarjamo se o 2 tisoč 500 evrih na vsakega prebivalca Republike Slovenije, ki so jih morali prispevati, ki smo jih morali prispevati, zato ker so se nekateri odgovorni v bankah igrali z denarjem bank. V vsakem primeru do tega ne bi

prišlo, če bi bila ukrepanja odgovornih in nadzornih institucij takšna, kot bi morala biti.

O celi zgodbi je bilo že veliko povedanega, posledice so znane in na splošno se sedaj v slovenski javnosti nekako potrjuje ali pa se sprejema ta teza, da je do tega in do te magnitude luknje prišlo tudi zaradi prepozne reakcije odgovornih. Ampak kje smo danes? Danes smo v fazi izgovorov. Nismo več v fazi odkrivanja, tudi nismo več v fazi izvajanja posledic, ampak smo v fazi iskanja izgovorov. Kar mi danes poslušamo, kar poslušamo v preteklih dneh in kar smo poslušali preko raznih novinarskih konferenc, so izgovori enih in drugih. Najprej, Banka Slovenije ni nič kriva, ker je ustrezno reagirala, pravočasno je reagirala in bila podvržena regulativi, ki je bila poslana in delegirana s strani Bruslja. Alenka Bratušek in vlada Alenke Bratušek nista nič krivi, ker nista imeli razloga, da ne bi tem strokovnim podlagam verjeli. In pa seveda Vlada Republike Slovenije oziroma aktualna vlada seveda ni nič kriva in nima nič pri tem in nima razloga, da ne bi zaupala odgovornim, ki so se ukvarjali s to bančno luknjo. Zdaj, ironija celotne zgodbe je pa ta, da tistih 5 milijard še vedno tam obstaja, da luknja še vedno obstaja in da je bilo 600 milijonov evrov izbrisa in da je 100 tisoč Slovencev, plačalo del najprej z razlastnitvenjem tistih delnic, ki so jih kupili v NKBM, in potem še drugič, s tistim denarjem, ki je šel z naslova privatizacije.

Odgovorni, ki sem jih prej naštel, družno trdijo in pravijo, da je bila metodologija vsiljena od zunaj, da so oni naredili vse, kar je bilo v njihovi moči in kar je bilo treba narediti, in da je krivda tam, kjer se ni reagiralo pravočasno. To tezo izpostavlja in pove tudi Banka Slovenije v svojem poročilu, pravi namreč, da je od leta 2009 štirikrat posredovala, želela in zahtevala višje dokapitalizacije, vendar ni bila uslišana. Če pogledamo ta graf, ki ga je Banka Slovenije v svojem poročilu objavila, vidimo, da v letu 2010 in v letu 2011 ni bila upoštevana, potem, v letih 2012, 2013, 2014 pa je bila.

Iz tega sklepamo, prosto po Banki Slovenije, da imamo novega krivca za nastalo bančno luknjo, to je vlada Boruta Pahorja, ker ni upoštevala tiste dokapitalizacije, ki bi drugače davkoplačevalce prišla bistveno manj. V tisti vladi sta bili dve stranki, SD in DeSUS, torej dve tretjini sedanje koalicije. Na nek način je Banka Slovenije torej vse naredila, kar je bilo v njeni moči, krivda pa leži na vladi Boruta Pahorja, ker ni ustrezno in pravočasno reagirala.

Na Odboru za finance smo govorili tudi o postopkih in kriterijih. Bilo je veliko velikih besed, Banka Slovenije je povedala, da so bili vseskozi zelo odprti, vedno so posredovali dovolj informacij, vedno so odgovarjali na novinarska vprašanja ampak, spomnite se, kako je bilo takrat, ko je ta afera s podrejšenci izbruhnila drugič. Torej, ko je gospod Kotnik napisal neko pismo za enega od novičarskih oziroma informacijskih portalov, se je Banka

Slovenije v svojem prvem odzivu zavila v molk in je rekla, da tega ne bodo komentirali. Potem pa je seveda pod težo očitkov, ki so bili vedno težji, popustila in morala odreagirati.

Na Odboru za finance, kjer smo govorili o poročilu, ki ga je predlagala Nova Slovenija, je Banka Slovenije govorila tudi o tem, kako so bile vse metodologije in ocene dane od zunaj in da so vse države delovale in bili ocenjene pod enakimi kriteriji. Ampak jaz se sprašujem, če je vse to, kar Banka Slovenije pravi, res? Čisto iskreno sprašujem, tudi zato, ker me na to opozarja Vseslovensko združenje malih delničarjev, ki je danes v dopisu, ki smo ga dobili tudi ostali poslanci, opozorilo vsaj na tri izjave iz tiste seje, ki domnevno ne držijo. Namreč, viceguvernerka je na tisti seji rekla, da je pri izvedbi stresnih testov ECB vedno uporabljala makroekonomske napovedi Evropske komisije za vse države enako. Tukaj pa VZMD pravi, da je resnica drugačna, da je kar enajst od osemnajstih članic evrskega območja odstopalo od pomladanskih napovedi, ki so bile zajete v to. In jaz bi tukaj želel komentar centralne banke. Čigave besede držijo, besede viceguvernerke ali te besede, ki jih Združenje navaja?

Prej smo tudi slišali in izvajanju in tudi v poročilu centralne banke, da je vedno edina glavna in meritorna metodologija za določitev te bančne luknje bottom up in da je vedno nujno treba upoštevati najslabši scenarij, vendar pa, kot je tudi kolega Tonin že izpostavil, imamo primer Španije. Zakaj je bilo tam uporabljena drugačna metodologija, zakaj je bila kombinacija obeh?

In naprej, še en očitek s strani Vseslovenskega združenja malih delničarjev, na katerega tudi želim odgovor centralne banke, ki je v zvezi z likvidacijsko vrednostjo bank. Likvidacijska vrednost bank je namreč tisti termin, ki ga Banka Slovenije in tudi odgovorni iz tedanje vlade, uporabljalo kot opravičilo za to, da se je šlo za izbris malih delničarjev in obvezničarjev oziroma podrejenecv. Tudi VZMD recimo pravi, da likvidacijska vrednost bank, ki je bila podlaga izrednim ukrepom ter izbrisom delničarjev in imetnikov delnic, ni bila izdelana po določilih ZBan-1L in zaradi tega ne more biti zakonita osnova za izredne ukrepe. Želel bi Banko Slovenije, da se opredeli do teh besed in teh očitkov.

Vprašanje, ki se postavlja, je, ali je Banka Slovenije pravočasno reagirala. Če ste podrobno prebrali poročilo, ki ga je pripravila Banka Slovenije, boste ugotovili, da je Banka Slovenije precej lagodno reagirala na naraščajočo bančno luknjo, vseskozi zatrjevala, da je stanje v bančnem sistemu na visoki ravni, da imamo varne banke, da se ni treba ničesar bati, ampak potem tudi ugotavljamo, da so bili prvi resni impulzi v bistvu prej posredovani iz Bruslja domov, kot pa jih je Banka Slovenije sama začela aktivno delati. Tudi ta graf, ki ga sami objavljajo, pritruje temu, kjer so se te škarje med kapitalsko ustreznostjo naših bank in

bank na ravni EU od leta 2008 do 2012 bistveno širile. Če so se širile, pomeni, da je bilo nekaj narobe z nadzornim organom, da nadzorni organ ni ustrezno odreagirал in da ni uporabil vseh vzvodov, ki jih ima na voljo. Zato se sprašujem, če je res Banka Slovenije naredila vse, kar je v njeni moči. Sama seveda pravi, da je naredila vse, kar je logično, saj kdor ima občutek krivde ali pa misli, da se neupravičeno kaže s prstom nanj, pravi, da seveda ni nič kriv. Samo v Sloveniji smo to zgodbo pripeljali do absurda, da vsi, ki so res odgovorni, prevalijo krivdo na nekoga drugega, na Bruselj ali na nekoga zunanjega, sami pa svoje krivde pri sebi nikoli ne najdejo.

Potem imamo to razpredelnico o tem koliko ukrepov je bilo izvedenih oziroma posredovanih slovenskim bankam, s čimer Banka Slovenije tudi opravičuje ali popravi svojo aktivnost. V tem času, ko so se te škarje širile, torej od 2009 do 2012, je Banka Slovenije posredovala 565 ukrepov. 565 ukrepov, kljub temu pa imamo 5 milijard evrov luknje. Možni sta dve razlagi. Ali ti ukrepi niso bili pravi, torej je krivda Banke Slovenije, ali pa so bile neustrezne uprave in neustrezni nadzorni sveti teh bank, katerim se je ukrepe predlagalo.

Tukaj je pa spet treba biti pozoren. V največji banki, ki je imela tudi največjo luknjo, je bila v letu 2009 predsednica Nadzornega sveta viceguvernerka. V naslednjem obdobju, torej v naslednjih letih, pa gospod Simoneti, to je pa tisti, ki ga je Vlada danes oziroma nedavno imenovala kot neizvršenega direktorja slabe banke, torej tiste banke, ki se ukvarja s tistimi krediti, ki so tam nastali. In smo spet v začaranem krogu, ko ni nihče kriv, ko ni nihče odgovoren, na pomembnih ključnih funkcijah se pa "rolajo" vedno eni in isti ljudje.

Kar se tiče same Vlade. Gospod Dragonja je rekel, bil je namreč tudi v prejšnji vladi, torej v tisti vladi, ki je izvedla ta izbris, da vlada ne nasprotuje razpravi o tem, torej o odgovornih krivcih za bančno luknjo. Glejte, ta je pa močna. Imamo 5 milijard luknje, vlada pa ne nasprotuje razpravi. Naj vas opozorim, kaj ste zapisali v svojo koalicijsko pogodbo. Pišete: "za zagotovitev povrnitve zaupanja v finančne institucije, nadzorne inštitucije in inštitut pravne države je treba opredeliti odgovornost za nastalo bančno luknjo in zahtevati odškodninsko ter materialno odgovornost". Glejte, po duhu in volji koalicijske pogodbe vlada ne da ne nasprotuje, ampak bi morala spodbujati razpravo o bančni luknji v Državnem zboru. Vlada bi morala spodbujati ustanovitev preiskovalne komisije, ki bi pomagala Vladi in ki bi lahko opravila pomembno vlogo pri tem, da se odkrije krivce za bančno luknjo.

Zdaj pa še besedo o teh pismih, ki jih sedaj iz Bruslja in Frankfurta pošiljajo domov, da domnevno zaščitijo integriteto Banke Slovenije. Veste, z integriteto in s temi stvarmi je tako, zaščititi jih težko, ustvariti jih moraš s svojim delom, uničiš jih pa zelo lahko s svojim

neustreznim delom. Integriteta in neodvisnost je predvsem stvar same funkcije. Gospod Cerar je, glede na to, da je njemu pisal podpredsednik Evropske unije gospod Dombrovskis, zagotovo jezen, da Bruselj namreč tako pritiska na slovensko vlado, še posebej glede na poznavanje stališča gospoda Cerarja, ko je pred volitvami govoril, da se njegova stranka ne bo uklanjala diktatu Bruslja in da ni pravično ali pa ni prav, da poslušamo vse, kar nam Bruselj reče. Jaz mu v tem pogledu dajem prav, mislim, da je to skrajno neprimerno, da podpredsednik Evropske komisije piše predsedniku Vlade, ki načeloma nima nič s centralno banko, saj je centralna banka neodvisna institucija, da naj zaščiti integriteto Banke Slovenije.

In naprej. Tisti, ki se sklicujete na pisma, ne vem, če ste prebrali, mislim, da bi morali prebrati to pismo gospoda Draghija, ki je tudi govoril o teh pritiskih in o tem spreminjanju bančne zakonodaje. Nekaj je treba vedeti. Centralna banka na evropski ravni in Evropska komisija imata na nek način, če uporabim izraz gospoda Cerarja, roko do komolcev v marmeladi, kar se tiče sanacije bančnega sistema. Dokaz za to je, da nenehno spreminja pravila, po katerih funkcionira, kar so tudi predstavniki Vlade in centralne banke že večkrat sporočili. Če so pravila dobra in dajejo rezultate, pravila obstanejo in ostanejo. Če jih pa treba nenehno spreminjati, s čimer se vzpostavlja pravni red ali pa nejasno stanje, pa nekaj pomeni. In zagotavljam vam, da se recimo Evropska centralna banka zelo boji odločitve recimo Ustavnega sodišča o tem, ali je izbris podrejenih instrumentov ustaven ali ni ustaven. Garantiram vam, da se zelo boji, zato se tudi pri recimo pomembnejših ukrepih, kadarkoli gre zadeva pred ustavno sodišče v Nemčiji, vedno počaka s temi ukrepi, dokler ustavno sodišče ne odloči.

Ne predstavljati Bruslja in pa teh pisem kot suho zlato. Še posebej glede na vsebino, kar je v teh pismih. Glejte, jaz mislim, da je treba izpostaviti neko ubeseditiv, ki jo boste našli v dopisu gospoda Draghija, ki pravi takole: "ECB izpostavlja, da vsaka kršitev zakona ali ustave sama po sebi še ne pomeni hujše kršitve." Si predstavljate to izjavo? Nekoč smo imeli v Sloveniji neko izjavo, da vsaka svinjarija še ni kazniva. Huda izjava, neprimerna. Ampak tukaj gre pa ECB še korak dlje. ECB pravi, da izpostavlja, da vsaka kršitev zakona ali ustave sama po sebi še ne pomeni hujše kršitve. Kaj pa je hujšega kot kršitev ustave? Kaj pa je hujšega? In potem naprej pravi: "Temu ustrezno nacionalni zakonodajalec ne bi smel opredeliti, kaj pomeni hujša kršitev." ECB nam pravi, da kršitev Ustave ni hujša kršitev in da mi tega ne smemo ubesediti v našem zakonu. Jaz mislim, da bi morali vsem, še posebej predsedniku Vlade, ki je pravnik, iti lasje pokonci. Na ta način delati in to dajati kot argument, češ dajmo skrajšati to razpravo, oprostite, mislim, da zadeva postaja vedno bolj problematična in sprašujem se, kako naj jaz verjamem Evropski

centralni banki ter njenim čistim in poštenim namenom, če mi pravi, da kršitev ustave še ni nujno hujša kršitev.

Za zaključek samo glede izbisa podrejenecv. Veliko je bilo povedanega. Za zapolnitev bančne luknje pravijo odgovorni, da je bil nujen izbris, ampak pogledajte, kaj se nam bo lahko zgodilo. Lahko se nam bo zgodilo, da bo zapolnitev bančne luknje še za 600 milijonov evrov dražja iz razloga, ki so ga odgovorni navajali, da so upravičili izbris. Še 600 milijonov plus obresti dražji. Zato jaz pričakujem, če bo Ustavno sodišče ta izbris ali del tega izbisa razglasilo za protiustavnega, da bodo vsi glavni akterji, ki so bili v tisti zgodbi in ki so še danes, nemudoma odstopili. Kajti celotna argumentacija je bila potem protiustavna, pa četudi me Evropska centralna banka prepričuje, da vsako kršenje ustave samo po sebi še ne pomeni hujše kršitve. Hvala lepa.

PODPRESEDNICA ANDREJA KATIČ: Hvala. Besedo ima predstavnik predlagatelja, mag. Matej Tonin.

MAG. MATEJ TONIN (PS NSI): Stoično prenašanje kritik je sicer lepa lastnost, ampak kljub vsemu bi jaz predstavnike Banke Slovenije in tudi Vlade pozval, da se nekoliko vključijo v debate, ker drugače to izgleda bolj ali manj kot monolog in enosmerna komunikacija. Jaz sem prepričan, da poslanci nismo te seje sklicevali zaradi tega, da bi drug drugega prepričevali, ampak zaradi tega, da bi od pristojnih dobili dodatna pojasnila. Mislim, da sedaj že kar nekaj ur govorimo poslanci, in pravilno bi bilo, da bi se na kakšno stvar tudi odzvali v Banki Slovenije oziroma v Vladi, da komunikacija malo steče in da vsaj povedo, kje mi streljamo mimo oziroma glede katerih stvari imamo prav. Ker če je nekdaj celo sejo tiho, ne reče ničesar, mi pa tukaj lajnemo v prazno, potem se jaz vprašam o smiselnosti te seje. Ta seja je smiselna samo pod predpostavko, da se bo med nami razvila neka izmenjava mnenj, da nam bo Banka Slovenije poskušala določene stvari pojasniti, zaradi katerih bomo tudi poslanci in s tem tudi ljudje boljše razumeli samo sanacijo bančnega sistema.

Jaz bi vendarle poprosil guvernerja, da se odzove na vsa ta številna vprašanja, ki so bila doslej podana v razpravi, začevši s tistim, ali je bila sanacija pravočasna, nepravočasna, ali je bila zaradi tega sanacija mnogo dražja, kaj se je dogajalo z regulatorjem, da je v nekem trenutku govoril, da je vse pod kontrolo, v drugem trenutku pa so bile zadeve kaotične in neobvladljive. Drugo vprašanje, ki je bilo danes večkrat izpostavljeno, so scenariji stresnih testov. Pričakoval bi kakšne odgovore, zakaj so posamezne razlike med državami, pri konkretnih primerih, ne govorimo na pamet, imamo primer Španije, ter tudi razlike, ki so se pojavljale pri državah v letu 2014. Če sem še nekoliko natančnejši glede teh stvari, potem bi rekel, da

tudi Banka Slovenije malce pokomentira navedbe, ko se je ves čas trdilo, da naj bi bili v stresnih testih pač upoštevani vhodni parametri tisti, ki so jih ugotovile evropske institucije, med drugim Evropska komisija. Če beremo recimo njihovo gradivo, in sicer Poročilo o skrbnem pregledu bančnega sistema in ukrepih, sami na prvi strani pišejo, da je bila napoved BDP za Slovenijo Evropske komisije za november 2013 za 2014 minus 1 %, potem pa greste pet strani naprej, na stran 5, pa ugotovite, da je bil pa v makroekonomskem scenariju za stresni test na primer v osnovnem scenariju za leto 2014 upoštevan padec BDP za minus 1,5 %. To tudi potrebuje komentar, zakaj recimo se je na takšnih stvareh in na takšen način stvari zaostrovalo.

Glede metodologije. Jaz sem prepričan, da bodo večno razlike med nami, poslanci, ki hočemo izvesti vse, in predstavniki centralne banke, ki se krčevito držijo bančne tajnosti. Najbrž pa se vsi strinjamo, da če smo nekaj plačali, potem imamo tudi pravico izvesti, kako se je določena stvar naredila. Če ne more biti po naše, potem mislim, da nam gre lahko Banka Slovenije vsaj toliko naproti, da če je naročila izvedbo teh stresnih testov in ocene premoženja bank in nam ne more povedati, kako se je ta stvar delala na konkretnih primerih, ker je to bančna tajnost, potem lahko navede nekaj izmišljenih primerov, da vidimo, kako se je recimo določena stvar sploh tehnično izvajala. Prepričan sem, da bi tudi to kakšno stvar rešilo. Zato bi prosil predstavnike Banke Slovenije, da se nekoliko vključijo v razpravo in da se to debato malce poživi.

PODPREDSEDNICA ANDREJA KATIČ: Hvala.

Besedo ima predstavnik Vlade, državni sekretar Metod Dragonja, Ministrstvo za finance.

METOD DRAGONJA: Hvala lepa, gospa predsedujoča.

Želel bi dati nekaj odgovorov na vprašanja, ki so bila tekom diskusije izpostavljena tako s strani poslanskih skupin kot posameznih poslank in poslancev. Eno ključnih vprašanj je bilo večkrat izpostavljeno, in sicer, ali je Republika Slovenija dala preveč za sanacijo bank. Se pravi, ali je bila pravzaprav ta kapitalska neustreznost bank preveč kritično oziroma pregloboko ocenjena, da tako rečem. Odgovor na to vprašanje jasno zahteva zelo dobro poznavanje vseh teh metodologij in vsega tega, kar je bilo že obrazloženo tekom uvodnih nastopov in tudi večkrat na odborih. Rad pa bi, morda za primerjavo, vse poslanke in poslance usmeril še v ta vidik razmišljanja, koliko so pa druge države v Evropski uniji dale za sanacijo svojih bank. Ali smo dali mi nesorazmerno veliko, povprečno ali smo dali nesorazmerno malo? Z bančno krizo so se v takšni ali drugačni obliki spopadale praktično vse evropske države, nekatere še bistveno bolj, kot smo se mi. Zdaj

nimam s sabo številke, ampak zelo generalna številka je, če to merimo v odstotku od bruto družbenega proizvoda, da je Slovenija za sanacijo svojega bančnega sistema vložila neke na povprečju evropskih držav. Več so dale države, kot so izrazito Irska, Islandija, Grčija, Ciper. Mi smo malo nad nivojem Španije. So pa potem države, ki so boljše od nas. Mislim, da je ta primerjava sama po sebi, neodvisno od vseh teh konkretnih vprašanj, dobra oporna točka, kjer lahko ocenimo, kakšne so bile naše slabosti v bančnem sistemu in koliko smo morali nameniti za to, da smo vzpostavili ponovno normalno funkcioniranje bančnega sistema. Se pravi, smo neke v povprečju držav Evropske unije.

Drugo, kar mislim, da je treba zelo poudariti, je, da se je pritisk na to, da se izvede sanacijo bank, zelo povečal v trenutku nastopa finančne krize na Cipru, to je bilo spomladi leta 2013. Ta problem Cipra je pravzaprav kazal, da bo lahko sprožil domino efekt, in ocenjevalo se je, da bo Slovenija naslednja, ki bo v vrstnem redu držav, ki bodo morale zaprositi za finančno pomoč iz sklada za reševanje in ki bo morala povabiti trojko.

Tako je v neki kronologiji dogodkov treba pogledati tudi, kakšne so bile razmere na mednarodnih finančnih trgih in kako se je to odražalo v Sloveniji. V tej luči je potem Evropska komisija izdala eno od priporočil Republiki Sloveniji – mislim, da je bilo to dano maja ali pa junija 2013 –, v katerem je Evropska komisija izrecno pozvala Slovenijo, da mora izvesti legitimne preglede kvalitete bančnih aktiv in sprejeti ukrepe, zato da sanira svoje banke. Ampak prvi pogoj je bil pravzaprav celovite preglede bančnih aktiv in pa ugotovitev problemov, ki so v bančnem sistemu, ker pravzaprav prve ocene, ki so bile narejene v luči zaostrovanja na mednarodnih finančnih trgih, enostavno niso bile več zadosti zanesljive. In to je pripeljalo do zahteve, da so bili pripeljeni novi konzultanti, da so se potem pregledi kvalitete bančnih aktiv delali po dodatnih, ostrejših kriterijih in da je Slovenija pravzaprav potem morala te preglede zaključiti ter upoštevati tudi sporočilo Evropske komisije o odobritvi državnih pomoči za bančni sistem, ki pa so se, kar se tiče razdelitve bremen med različne udeležence pri sanaciji bank, s 1. avgustom bistveno zaostрили.

Tako na Komisiji za nadzor javnih financ kot na Odboru za finance in monetarno politiko smo dali podrobna pojasnila, kako je potekel sistem odobravanja državne pomoči. Tukaj bi posebej rad dal dodatno pojasnilo na vprašanja gospoda Dolinška, ali je Evropska komisija direktno pogojevala svoje soglasje z izbrisom podrejenih finančnih instrumentov. Odgovor je da, zato ker je bilo s 1. avgustom 2013 objavljeno sporočilo, to je sicer notranji akt oziroma akt Evropske komisije, s katerim Evropska komisija postavlja pravila, po katerih odobrava državno pomoč. To sporočilo se nanaša na državne pomoči za podporo ukrepov v korist bank v okviru finančne

krize. Evropski pravni red v tem delu je pravzaprav evropski pravni red, ki ni nujno, da je povzet v nacionalni zakonodaji, ker ga morajo uporabiti samo tiste države članice, ki zaprosijo za odobritev državne pomoči. Pristojnost za to smo prenesli na Evropsko komisijo že s pogodbo o pridružitvi, o kateri je glasoval tudi ta Državni zbor. V tem segmentu, kar se tiče odobravanja državne pomoči in sprejema ukrepov za sanacijo bank, Slovenija torej v tem procesu dejansko nima več suverenosti, zato ker je pristojnost v celoti prenesla na Evropsko komisijo.

Potem so bile še interpretacije ali pa vprašanja, ki so vezana na to, ali bi Slovenija, če bi pred 1. avgustom 2013 v celoti podala svojo vlogo in zahteve oziroma če bi posamezne banke preko finančnega ministrstva podale zahtevo za odobritev finančne pomoči, lahko bila še obravnavana po pravilih, ki so veljale do 1. avgusta. Načeloma ja. Konkretno so bile pa razlike med prvo vlogo, ki je bila posredovana v začetku leta 2013, in po ugotovitvah, ki so sledile po izvedenih ponovnih ocenah bančnih aktiv, tako velike, da je Evropska komisija zahtevala, da se uporabljajo že principi, ki so veljali od 1. avgusta 2013 naprej. Tudi tisti posamezni primeri ali pa tiste banke, ki so bile še obravnavane po principih, ki so veljali do 1. avgusta 2013, so mogoče po blažjih ukrepih in z manj izdatnimi dokapitalizacijami takrat pridobile soglasje Evropske komisije, vendar je treba izrecno poudariti, da ravno problem, ki se je pojavil v začetku marca z objavo novih razkritij o finančni krizi v eni od večjih bank v našem neposrednem sosledstvu in ki je bila v tej zvezi večkrat citirana kot primer za naše banke, da so ta zadnja odkritja pokazala, da so v sistemu Hypo Alpe Adria odkrite dodatne velike izgube oziroma potencialne izgube in kapitalski primanjkljaji, ki so v velikosti 6 oziroma 7 milijard evrov. Da ukrepi, ki so bili izvedeni po blažjih pravilih, niso bili zadostni, niso bili zadosti učinkoviti in da so se tudi pojavila dodatna tveganja, dodatne ocene, ki so zdaj pripeljale v dokaj nerodno situacijo vse tiste, ki so vključeni v to, da se bo ta situacija naprej regulirala in bo med drugim zahtevala še po novih principih reševanja finančnih institucij, v tem primeru pa tudi prispevke upnikov, ne več samo prispevke lastnikov ali pa investitorjev v podrejene finančne instrumente.

Tako da bi predlagal oziroma prosil, da diskusija vodi tudi z vidika dinamike, ki je bila, in širših mednarodnih dimenzij, v katerih se je takrat ocenjevalo sposobnost slovenskih bank, da reagirajo na šoke v ekonomskem okolju, v katerem so delovale, in da se jih zato ustrezno usposobi. Iz tega izhaja ocena, da so bili ukrepi izvedeni ustrezno, da so bili zadosti izdatni in uravnoteženi, ker zagotavljajo bankam, da so v nadaljevanju stabilizirale svoje poslovanje in da se je ponovno ustvarilo zaupanje v bančni sistem. Zaupanje pa se v glavnem meri s tem, da so se ponovno začeli dvigovati depoziti, ki so

se posebej od nastanka ciprske finančne krize začeli kar znatno zniževati in so padali v letu 2013, po izvedenih ukrepih v letu 2014 pa so se ponovno dvignili in so danes na višjem nivoju, kot so bili pred temi najbolj kritičnimi momenti.

In na koncu še odgovor tudi na to, kdaj so bili izvedeni ukrepi, so bili izvedeni pravočasno. Večkrat je teza, da če bi bili izvedeni prej, bi bili ukrepi cenejši, ne bi zahtevali tako veliko davkoplačevalskega denarja. Mogoče je to izgledalo še pred 14 dnevi tako, danes to ne izgleda več tako. Treba je vseeno povedati, da takrat v vladah ni bilo politične enotnosti, da smo bili pred politično krizo in da so različne politične stranke v svojih programih jasno deklarirale, da ne bodo namenile niti evra več za to, da bi dokapitalizirale banke ali da bi banke reševale. In če bi šli danes pogledati programe političnih strank, ki so bile takrat ali pozicija ali v opoziciji, praktično nobena od političnih strank ni jasno navedla, da bo še naprej v bistvu sodelovala ali podprla sanacijo bančnega sistema kot celote. Slovenija je potem dejansko mednarodni razvoj situacije pripeljal do tega, da je bilo treba te ukrepe izvesti, in vlada, ki je spomladi leta 2013 potem prevzela aktivnosti za to, da so se te aktivnosti izvedle, je to spoznala in je ukrepe tako koncipirala, da so dosegli svoj namen in da so potem zagotovili tudi sanacijo bančnega sistema v zadostnem obsegu, ki je omogočil to, da je Slovenija te motnje praktično odpravila in da lahko postopno vrača zaupanje tako vlagateljev v banke, kot postopno vzpostavlja tudi pogoje za to, da banke obnavljajo svojo kreditno aktivnost. Ti procesi vračanja zaupanja pač zahtevajo nekaj več časa, ampak jih treba je gledati z neko stopnjo preudarnosti in če bo ta zagotovljena, mislim, da se je treba predvsem usmeriti vnaprej, da je treba zagotoviti učinkovito poslovanje bank v bodoče, da je treba izvajati vse prakse v bančnem sistemu, ki predstavljajo odgovorno in učinkovito upravljanje tveganj, s katerimi se banke pri svojem delu srečujejo.

To bi bilo nekaj dodatnih pojasnil. Mogoče tisti poslanci, ki niste sodelovali pri delu odborov, niste imeli možnosti slišati teh poudarkov dodatnih. Mislim pa, da bo to dodatno lahko nekaj osvetlilo in omogočilo, da boste lažje ocenjevali situacijo in da boste lažje potem tudi oblikovali svoje mnenje in z mirno vestjo potem tudi podprli sklepe, ki jih je predlagatelj predlagal. Hvala lepa.

PODPREDSEDNICA ANDREJA KATIČ: Hvala.

Besedo ima dr. Boštjan Jazbec, guverner Banke Slovenije.

DR. BOŠTJAN JAZBEC: Hvala.

Se strinjam tako s poslancem Toninom kot s poslancem Logarjem, da bi bilo verjetno smiselno kaj povedati vmes, ampak od 9 ur razprave, ki zahteva od Banke Slovenije, da pojasni in razloži metodologijo, ste Banki Slovenije namenili samo 1 uro. 8 ur je torej vaše

razprave, 1 uro ostane nam za odgovore. Razumem, da imamo proceduralno pravico, da odgovorimo na vsa vprašanja na koncu, za to smo se enostavno odločili, da bi čim bolj skrbno pripravili odgovore na vaša vprašanja in pomisleke na koncu celotne razprave.

Poleg tega bi tudi opozoril, kar je rekel poslanec Logar, če ga smem citirati s seje v torek: "... da to drži, priča tudi tole gradivo, ki ga je Banka Slovenije posredovala za današnjo razpravo. Jaz vam garantiram, da v tej sobi ni osebe, ki bi to gradivo prebrala, tri četrt tega gradiva je popolnoma brez veze." Karkoli Banka Slovenije pripravi, imate dvome, zaradi tega se enostavno poskušamo čim bolj pripraviti, da utemeljeno odgovorimo na vsa vaša vprašanja in pomisleke. Poleg tega ni Banka Slovenije sama predlagala, da pripravi to poročilo, ampak ste na seji 30. januarja zahtevali od Banke Slovenije, da pripravi poročilo. Mi smo to poročilo pripravili. Če bi želeli, da bi se to opravilo drugače, bi verjetno vi kot poslanci te stvari zapeljali drugače in zahtevali koga drugega, da pripravi poročilo o tem, kakšna je bila vloga Banke Slovenije pri tem.

O ustavnosti tega, kar je Banka Slovenije naredila, pa vam zagotavljam, da vse, kar je Banka Slovenije naredila, naredila v skladu z veljavno zakonodajo, ki ste jo sprejeli v tem Državnem zboru, zato bomo, če smem, proceduralno počakali do konca in odgovorili na vsa vaša vprašanja in pomisleke na koncu, ko bomo zbrali vsa vaša vprašanja. Hvala.

PODPREDSEDNICA ANDREJA KATIČ: Hvala.

Mag. Anže Logar, replika.

MAG. ANŽE LOGAR (PS SDS): Hvala lepa, predsedujoča.

Tam imate tisti kup gradiva, na katerega sem se jaz referiral, in tako postrani so postavljeni, da lahko vidite, prvič, da so papirji čisto sveži, da niso bili prebrani, in drugič, da so to printi člankov. Če je to, torej tak pok novinarskih člankov tisto, kar Banka Slovenije poslanecem ponudi, zato da razloži svojo vlogo v zapolnjevanju bančne luknje, potem sem še enkrat še vedno bolj prepričan, da je preiskovalna komisija edina možna varianta, da bomo zadevi prišli do dna in da bo imela potem tudi Banka Slovenije dovolj časa, da bo na vsako od izpostavljenih vprašanj ustrezno odgovorila. Da torej ne bo časovno omejena s 60 minutami, ampak da bo lahko govorila, kolikor bo seveda želela. Upam pa, da takrat ne bo brala novinarskih člankov.

PODPREDSEDNICA ANDREJA KATIČ (PS SD): Hvala.

Besedo je želel dr. Boštjan Jazbec.

DR. BOŠTJAN JAZBEC: Poslanec Logar, od dvainšestdesetih prilog so novinarski članki samo priloga devetinširideset. Vse ostalo so

priloge, ki potrjujejo in utemeljujejo tisto, kar je zapisano v poročilo. Hvala.

PODPREDSEDNICA ANDREJA KATIČ: Besedo je želel predstavnik predlagatelja, mag. Matej Tonin.

MAG. MATEJ TONIN (PS NSi): Nimam replike, ampak bi kot predlagatelj želel razpravljati.

Hvala, guverner za vaš odziv. Ne smete vsega sklepati samo po enem poslancu. Če en poslanec reče, da ni uspel prebrati gradiva, to ne pomeni, da ga nihče ni prebral. Mislim pa, da smo o vašem gradivu kar veliko govorili, določene zadeve so bile tudi na odboru, kjer vas ni bilo, pohvaljene, mislim pa, da večina poslancev je prebrala vaše poročilo, ki je napisano na približno stotih straneh, vse ostalo so pa priloge. Tista stvar se je pa dala prebrati in iz nje kaj razbrati. Seveda pa so potrebna še dodatna pojasnila. Dobro, če ste se odločili, da boste na koncu odgovarjali, vas jaz razumem, bi pa najverjetneje tudi vi sami s sprotnim odgovarjanjem marsikatero razpravo tudi v nadaljevanju skrajšali. Ker če pozorno sledite razpravi, se včasih poslanci tudi med seboj ponavljamo, kakšne stvari večkrat izpostavimo. In če vi odgovorite nemudoma, potem morda kakšnemu, ki je še naslednji na listi za razpravo, preprečite, da bi ene in iste stvari ponavljal.

Naj rečem nekaj besede glede pravne podlage. Mislim, da je za sanacijo bančnega sistema temeljna in osnovna sprememba Zakona o bančništvu, ki je bila narejena novembra 2013. To je bistvo oziroma temeljna podlaga, na temelju katere je bila izpeljana zadnja sanacija slovenskega bančnega sistema. Ta zakon je pa izhajal iz nekega sporočila Evropske komisije, ki ima naslov Sporočilo Komisije o uporabi pravil o državni pomoči za podpirne ukrepe v korist bank v okviru finančne krize od 1. avgusta 2013 dalje. Razlika med nami, torej med nekaterimi poslanskimi skupinami, ter Banko Slovenije in Vlado na drugi strani, je ta, da smo nekateri že v času sprejetja tega zakona trdili, da je to sporočilo neobvezujoče, ker sta po našem razumevanju pravno obvezujoča v pravnem redu Evropske unije samo direktiva in pa uredba. Ampak to je naš različen pogled, vaš in naš, in ne bomo prišli do konca. O tej dokončni odločitvi bo očitno odločilo Ustavno sodišče, ki je za kakšno stvar povprašalo tudi evropske institucije.

Ampak četudi rečemo, da drži vaša beseda in da mi pristanemo na tezo, da je to, kar vi trdite, res in da je bila ta stvar za Slovenijo v procesu sanacije bančnega sistema obvezujoča, potem je treba tudi pojasniti določene stvari, ki se morda napačno interpretirajo v javnosti, zlasti nekdanja predsednica Vlade in nekdanji finančni minister sta v javnosti neštokrat ponovila, da je za odobritev državne pomoči ta grda Evropa oziroma Evropska komisija od nas zahtevala razlastitev delničarjev in obvezničarjev. Če

natančno preberete to sporočilo, vsaj po mojem razumevanju temu ni tako. Če mislite, da stvari narobe berem, me prosim popravite. Ker v 15. členu se recimo ne govori o popolni razlastitvi oziroma odpisu, ampak se govori o pravični razdelitvi bremen. To je pa za moje ocene bistvena razlika. Seveda se nam potem vse stvari zapletejo, ko pridemo do tega, ker vi seveda utemeljujete, da če je stvar negativna, potem ni ničesar, da se bremena pravično delijo, potem smo pa spet na metodologiji in stresnih testih in smo spet v enem in istem krogu.

Morda me zdaj razumete, da ne želimo nikogar spravljati v neprijeten položaj, ampak da samo jasno in glasno razložimo in povemo, da je vaše stališče takšno, naše je takšno, na koncu bo odločal ta in takšen rezultat, kot bo, takšen rezultat bomo morali vsi sprejeti. To je recimo eden izmed razlogov, zakaj vas vse spodbujam k temu, da bi dejali kakšno besedo več. Hvala lepa.

PODPRESEDNICA ANDREJA KATIČ: Hvala.

Besedo ima dr. Boštjan Jazbec, guverner Banke Slovenije.

DR. BOŠTJAN JAZBEC: Glejte, v celotni razpravi zbiramo vso razpravo vseh poslancev in želimo odgovoriti na vsa vprašanja, zato to delamo. Pa bom vmes še enkrat povedal tisto, kar sem povedal uvodoma in kar očitno, kot ste sami ugotovili, je problem. Na eni strani je to problem zaupanja v postopke, ki so bili izpeljani, in na drugi strani pravni in pa vsebinski problem izbrisa podrejenecv.

Najprej, gospodarske razmere v Evropi in svetu so bile neprimerljive z vsem, kar se je zgodilo od zadnje velike svetovne gospodarske krize na začetku prejšnjega stoletja. V Sloveniji je k tem gospodarskim razmeram dodatno prispevalo verjetno tudi drugačno okolje, ki ste ga nekateri izmed vas ponazorili s celotnim procesom privatizacije in tranzicije. Da, lahko pritrdimo, da so bile te razmere izjemne.

Kot sem že povedal nekajkrat, so predvsem države v Evropski uniji že oktobra 2008 s Pariško deklaracijo poskušale omiliti gospodarsko krizo na način, ki je vsaj do konca leta 2010 omogočala vsem državam dokapitalizacijo bank z izvzetjem pravil dodeljevanja državne pomoči v teh državah. In če pogledate na strani 28 v našem poročilu, so vse evropske države v letih 2008–2011 v veliki meri dokapitalizirale svoje banke, tako zasebne kot državne, in tako odgovorile na vse probleme finančne krize in to predvsem bančne krize. V Sloveniji je bil odstotek državne pomoči v primerjavi z ostalimi državami manjši, kar pomeni, da očitek, na katerega odgovarjamo v našem poročilu, da je Slovenija prepozno odreagirala na reševanje bančne krize, drži.

Druga stvar. Banka Slovenije je nadzornik, ki ugotavlja kapitalsko ustreznost bank, ki delujejo v Republiki Sloveniji, to so domače banke in to so tuje banke. Vse banke.

Ne razvrščamo po lastništvu, vse so banke, ki delujejo v Sloveniji. In kar se je zgodilo in kar tudi v našem poročilu ugotavljamo, da so banke, ki so imele večinsko tuje lastništvo, v krizi reagirale drugače kot banke, ki so bile v večinski slovenski lasti, tako zasebne banke, to sta bili dve banki, Probanka in Factor banka. in pa večinsko državne banke. Pri tem je Banka Slovenije vseskozi – in to je tudi v poročilu zapisano – zahtevala dodatne dokapitalizacije slovenskih bank, ki se niso zgodile predvsem v letih 2010 in 2011. Vlada Republike Slovenije ni želela dati dodatnega kapitala v te banke. In kaj se je zgodilo? Te banke so morale izpolnjevati kapitalske zahteve tako, da so začele transformirati svoje bilance, da so začele enostavno prerazvrščati slabše kredite in same oblikovale več rezervacij, končna posledica pa je bila verjetno tudi manjša kreditna rast, kar pa ni krivda Banke Slovenije, pač pa nekoga, ki teh bank enostavno ni želel dokapitalizirati. Poslanca Križaniča zdajle ni tu, on je bil finančni minister takrat in verjetno ima on največ odgovorov na to, zakaj takratna vlada v Republiki Sloveniji, kot je bilo že omenjeno, na te stvari ni odreagirala.

Tretje ključno vprašanje, ki ga lahko povzamem iz vaših razprav, je vprašanje izbrisa. Izbris podrejenecv je bil posledica, ne pa vzrok za kapitalske zahteve. In upam, da razumete, da gre tu za dve vprašanji. Eno je pravno vprašanje, ki se rešuje danes predvsem na Ustavnem sodišču, drugo je pa vsebinsko vprašanje. Vsebinsko vprašanje je vezano na način ocenjevanja kapitalskega primanjkljaja v slovenskih bankah. Celotna časovnica zahtev o tem, da Slovenija mora opraviti skrbni pregled slovenskih bank, je bila predstavljena tako na tiskovni konferenci kot na seji Komisije za nadzor javnih financ in teče od leta 2009 oziroma 2010, ko so se začela prva opozorila za makroekonomska neravnotežja, in predvsem konec leta 2012, ko je Evropska komisija enostavno zahtevala, da Slovenija opravi skrbni pregled slovenskih bank. 17. julija 2013, ko sem postal guverner Banke Slovenije, je bila ta zahteva več kot očitna. Zakaj? Zaradi tega ker se je stanje v slovenskem bančnem sistemu in slovenskem gospodarstvu iz tedna v teden slabšalo. In kaj smo naredili? Bilo je tudi vprašanje javnega razpisa za vse neodvisne izvajalce skrbnega pregleda. Pravno smo to opravili s tajnim razpisom. Zakaj? Zaradi tega, ker smo bili enostavno v časovni stiski, predvsem zaradi vseh težav, ki so se takrat, leta 2013, dogajale v Sloveniji. To je pravno neizpodbitno in, razumem, popolnoma zakonito. Poleg tega je bilo vprašanje bančne oziroma finančne stabilnosti.

Zdaj pridemo do metodologije. Metodologija je več kot leto dni že javna in objavljena. Če pogledate predvsem tabelo 8 v metodologiji, ki je objavljena na spletni strani Banke Slovenije, je bilo nominalno pregledanih na koncu leta 2012 skoraj 30 milijard aktive

slovenskih bank. To v povprečju znaša približno 65 do 70 % vse aktive slovenskih bank. Kaj se je najprej zgodilo? Najprej sta neodvisni družbi Deloitte in Ernst & Young opravili preglede kakovosti aktive. Pregledi kakovosti aktive so najprej razvrstili terjatve na tiste delujoče kredite in na nedelujoče kredite. Potem so znotraj tega razvrstili podjetja na tista, ki se ukvarjajo z nepremičninsko dejavnostjo, in tista, ki se ukvarjajo z vsemi ostalimi. Na koncu so razvrstili še prestrukturirane terjatve, torej tiste, kjer se je obnavljal kredit, med slaba posojila. Vse to je natančno razloženo na kar nekaj straneh v metodologiji in celoten obseg je še enkrat na strani 35 zajel 4 tisoč 253 kreditnih map, od tega za mala in srednja podjetja 972 kreditnih map, za velika podjetja tisoč 38 kreditnih map, za nepremičninske posrednike 823 kreditnih map, za hipotekarne kredite 855 kreditnih map in za potrošniške kredite 565 kreditnih map. Te kreditne mape so bile pregledane fizično, kar to sta opravili družbi Deloitte in Ernst & Young.

Na podlagi teh ocen in razvrstitev terjatev je prišlo do ugotovitve negativnega kapitala v šestih slovenskih bankah: NLB, NKBM, Abanka, Banka Celje in za obe banki v likvidaciji. Zato ker banka ne more poslovati z negativnim kapitalom, je bila to podlaga za na eni strani začetek stečaja ali pa na drugi strani za zahtevo po dokapitalizaciji. Da se lahko dokapitalizacija opravi, pa je bilo potrebno te banke dati še v stresne teste za obdobje do konca leta 2015, kar je za vse banke opravila družba Oliver Wyman po principu od spodaj navzgor. Princip od spodaj navzgor je uradna metodologija, ki se uporablja v vseh stresnih testih, ki jih opravlja Evrosistem. Za kalibracijo in predvsem za prevetritev teh rezultatov ter predvsem za kakršnekoli metodološke pomisleke je bilo potrebno opraviti tudi stresne od zgoraj navzdol, za kar smo oziroma so banke najele družbo Roland Berger, ki je pomagala samo pri prevetritvi rezultatov od spodaj navzgor.

Kako so bili opravljeni stresni testi? Stresni testi so bili opravljeni na podlagi dveh scenarijev: ugodnega in neugodnega. Gospod Šircelj je spraševal o predpostavkah za te scenarije. Na strani 64 v poročilu je tabela, ki za obdobje naslednjih treh let natančno pove predpostavke v gibanju zasebne potrošnje, bruto investicije, prispevek k neto izvozu, zaposlenost, EURIBOR, zahtevana donosnost 10 letnih državnih obveznic, harmoniziran indeks cen, cene stanovanjskih nepremičnin, tekoči račun plačilne bilance in javni dolg. To je v poročilu, ki smo ga poslali v Državni zbor v torek 3. marca in je objavljeno na spletni Banke Slovenije. Toda še več. To je tudi objavljeno v poročilu o metodologiji, ki je že več kot leto dni objavljeno na spletnih straneh Banke Slovenije, in to na strani 17. Enaki podatki, kar pomeni, da so podatki o tem, kateri vhodni podatki so vstopali v metodološki del stresnih testov, upam, da odgovorjeni.

Zakaj stresni scenariji? Scenariji niso tekmovanje v napovedovanju prihodnosti, ampak so scenariji, ki enostavno zahtevajo od bank, da te scenarije preživijo, da lahko normalno opravljajo svoje delo. Tisti izmed vas, ki danes trdi, da je v drugi polovici leta 2013 vedel, da se bodo razmere, ne da bi se karkoli zgodilo v slovenskem bančnem sistemu in v slovenskem gospodarstvu v letu 2014, izboljšale, prosim, naj dvigne roko, zato da razčistimo te stvari, kakšne so bile razmere 2013 in kakšne so razmere danes. Današnje razmere so v veliki meri posledica tega, kar smo naredili konec leta 2013 in ne obratno.

Večkrat se postavi vprašanje, zakaj teh obremenitvenih testov in pregledov kakovosti aktive nismo naredili danes, ko so razmere veliko boljše, vendar se pri tem pozablja, da so današnje razmere posledica tistega, kar smo naredili leta 2013. In še več, tudi letos bomo delali stresne teste in preglede kakovosti aktive zaradi tega, ker bo Evropska centralna banka – in mi, Banka Slovenije in Slovenija, smo v evroobmočju – obremenitvene teste in preglede kakovosti aktive delala na letni osnovi, vsako leto. Če pogledate današnje predpostavke, predpostavke se pa za osnovni scenarij vedno jemljejo iz napovedi Evropske komisije. Za leto 2013 so bile to spomladanske napovedi 2013 popravljene za dejanske podatke, za stresne teste oziroma za skrbni pregled leta 2014 pa jesenske napovedi Evropske komisije. Za neugodni scenarij pa predpostavke vedno pripravi Evropska centralna banka oziroma Evropski odbor za finančno stabilnost – European Systemic Risk Board, ki jih preveri na podlagi neodvisnih ocenjevalcev v vseh državah Evropske unije in jih popravi v skladu s svojo metodologijo.

Zakaj so bili ti vhodni podatki za Slovenijo drugačni od Avstrije in Italije? Zato, ker je bila leta 2013 Slovenija v slabšem gospodarskem položaju kot Italija, Avstrija in vse ostale države in zaradi tega, ker smo danes v boljšem položaju od vseh ostalih, je za pričakovati, in to bomo tudi potrdili, da bodo v letošnjih stresnih testih ti podatki boljši kot v ostalih državah. Na te stvari Banka Slovenije ni mogla vplivati. In očitki, da je Banka Slovenije manipulirala s podatki na način, da bi lahko prišlo do izbrisa, so neutemeljeni in jih moram ostro zavrniti. Zakaj? Zaradi tega, ker Banka Slovenije ni fizično dobivala podatkov od bank, ki so vstopale v preglede kakovosti aktive, ker so to naredili ocenjevalci pregledov kakovosti aktive, torej Deloitte in Ernst & Young. Če so pomisleki pri teh stvareh, potem je najbolje, da te družbe vprašate, ali je Banka Slovenije kakorkoli manipulirala oziroma pripravila te družbe, da so izračunali ravno takšne podatke, da je bilo mogoče ravno na tej podlagi izbrisati vse imetnike podrejenih obveznic. In tukaj pridemo do te ekonomske vsebine izbrisa.

Kot sem že povedal, preglede kakovosti aktive so pokazali, da je imelo šest slovenskih

bank negativen pregled. Enkrat sem dal primerjavo med pregledi oziroma med stresnimi testi in sem pri tem uporabil primerjavo splošnega zdravnika in specialista. Upam, da mi dovolite, da izkoristim priložnost, da se pri tem opravičim Združenju zdravnikov družinske medicine, ki mi je poslalo protestno pismo, da sem jih po nemarnem uporabljal v svoji primerjavi. Povedal sem namreč, da ko greste k splošnemu zdravniku z glavobolom, vam verjetno predpiše aspirin, ko greste drugič ali tretjič vas pa pošlje k specialistu, ki lahko ugotovi kakšno večjo težavo v vaši glavi. In pri tem upam, da bo to opravičilo sprejeto, mislil sem zgolj na lažjo ponazoritev tega, kakšna je razlika med normalnimi pregledi in med skrbnimi pregledi. In kar smo mi naredili leta 2013, je bil skrbni pregled. Banke, Nova Ljubljanska banka in vse ostale banke, ki so delniške družbe, morajo po Zakonu o gospodarskih družbah na vsako četrtletje objavljati svoje podatke. Nova Ljubljanska banka je 30. 9. objavila podatke na podlagi svojih ocen vrednosti svojega premoženja. Banka Slovenije oziroma v tem primeru družba Deloitte, ki je opravljala skrbni pregled, pa je, še enkrat, z razvrstitvijo delujočih posojil, z razvrstitvijo nepremičninskih podjetij in pa predvsem z razvrstitvijo prestrukturiranih, torej tistih obnavljajočih posojil med slaba posojila, enostavno ugotovila drugačne podatke. Pri teh stvarih Banka Slovenije fizično ni imela nič in vsi ti očitki na Banko Slovenije so popolnoma neutemeljeni.

Na koncu še eno vprašanje. Zakaj dokapitalizacija oziroma zakaj tako velik problem dokapitalizacije oziroma vprašanja državnih pomoči in zakaj zdaj govorimo o privatizaciji? Vlada Republike Slovenije se je morala zato, da je lahko porabila davkoplačevalski denar za dokapitalizacijo bank, ki so imele kapitalski primanjkljaj, zaradi pravil državnih pomoči zavezati, da je to enkrat in neponovljiv ukrep, kar pomeni, da se je Vlada Republike Slovenije zato, da je lahko preprečila stečaj teh bank, da je lahko uporabila davkoplačevalski denar za dokapitalizacijo teh bank, zavezala, da bo te banke prodala. To izhaja iz pravil dodeljevanja državne pomoči.

Še zadnja stvar. Novi krediti v Sloveniji niso odvisni od Banke Slovenije. Sam sem 3. januarja, štirinajst dni po tem, ko smo 18. decembra 2013 dokapitalizirali banke v Sloveniji, povedal, da je bil s tem opravljen zgolj potreben, ne pa tudi zadosten pogoj za ponovno oživitev kreditne rasti in gospodarske rasti. Tam pa imajo vse vzvode o tem, kako delajo slovenske banke, njihovi lastniki. V Sloveniji je v 60 % bančnega sistema to Vlade Republike Slovenije in vsi ostali lastniki, ki so lastniki bank, ki delujejo na območju Republike Slovenije. Pri teh stvarih Banka Slovenije zgolj nadzira, ali je vse v skladu z regulatornimi in ostalimi zakonskimi določili, sama pa ne vodi poslovne politike poslovnih bank v Republiki Sloveniji. Hvala.

PODPREDSEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Besedo ima gospod Franc Laj. Pripravi naj se Marjana Kotnik Poropat.

FRANC LAJ (PS SMC): Spoštovani predsedujoči, hvala za dano besedo, na katero sem dolgo čakal. Ampak kdor čaka, dočaka. Saj je prav.

Danes je petek 13., tematika je ta prava, zelo pomembna, odgovorna. V vsakem primeru je v celotni zadevi samo ena napaka, in sicer, da bi se ta tematika morala obravnavati že pred nekaj leti. Tako pač je.

Takoj bom tudi povedal, ali je bila dokapitalizacija pravočasno izvedena. Po mojem mnenju zagotovo ne. Zato sem prej tudi tisto izrekel. Zato pa pač imamo takšno ceno, kot jo imamo, nekje cirka 6 milijard. To je pač to. Bančni sistem, ki je začel krvaveti, že dolgo je krvavel, pa se je rana sanirala komaj sedaj. Zakaj? Kdo je tukaj krivec? Ali je tukaj Banka Slovenija ali kdo drug? Ali so takratne vlade? Ne vem. Naj vsak pri sebi malo premisli in vidi, če je. Dejstvo je pa to, da luknja ne nastane v enem letu, ker vemo, da je kreditiranje pač dolgi proces, ponavadi je to 5, 7, 10 ali 15 let, in banke so najverjetneje tudi zaradi tega, ker so morali zaradi slabih kreditov, slabih naložb oblikovati rezerve, mogoče marsikdaj tudi kaj prikrile. Mogoče je bilo zato zelo težko, da bi Banka Slovenija ali pa katerakoli vlada pravočasno tudi odreagirala. Slišali smo, da nekoč ni bilo toliko politične volje, da bi se z javnimi sredstvi sanirala situacija, to se pravi, bančni sistem. Tako pač je. Tukaj smo in hvala bogu, da smo se zadeve lotili in da se je situacija bistveno popravila. To je vidno tudi na vsakem koraku, tudi pri dostopnosti na finančnih trgih. Tudi cena kapitala daje jasne znake za to, da se je marsikaj tudi dobro izvedlo. Ampak cena je mogoče res previsoka.

Ali bi se dalo izvesti dokapitalizacijo z državno pomočjo tako, da ne bi prišlo do izbrisa podrejenih obveznosti? Kot smo slišali, ne. Dejstvo je to, da takrat, ko je treba pokrivati izgubo, ali je to banka ali gospodarska družba, se zagotovo prvič pokriva izguba v breme kapitala. In če ni zadosti kapitala, prihaja do kapitalskih neustreznosti, potem pa je tu seveda odgovornost lastnika, ali bo izvedel dokapitalizacijo ali ne, ali pa se izvedejo znani postopki. Konec. To se pravi stečaj in likvidacija sta še na razpolago. Takrat se je politika pač odločila, da bo sanirala bančni sistem na način, kot da je. Zame je izredno pomembno, da je ta denar na nek način izpuhtel in se ni našel v gospodarski sferi, da bi naše gospodarstvo postavil v višjo tehnološko raven, to se pravi v eno višjo stopnjo konkurenčnosti, potem bi danes dosti lažje diskutirali tu, vsaj jaz, in dosti lažje sprejeli tudi to tematiko na tak način, kot dejansko je.

Želel bi pa vsekakor povedati naslednje. Mnogo je bilo povedanega okoli tega, ali je bila

dokapitalizacija v pravem obsegu. Mogoče ja, mogoče ne. Študije pač kažejo, da ja, ampak potem je bilo tu kar nekaj izrečenega o scenarijih. Popolnoma se strinjam. Scenariji so možni takšni in drugačni. Kakšna bo pa realnost? Moje mnenje je, da če bo gospodarska rast zdržala vsaj na tej ravni, kot je, potem se bo dokapitalizacija mogoče izkazala celo kot pretirana. Najbolj pomembno pa je to, da banke dobijo družbeno odgovornega lastnika, ker je ta situacija, v katero je prišel bančni sistem, je nedvomno rezultat tega, da so na nek način odpovedali mehanizmi upravljanja, vodenja in nadzora. Tega mislim, da si v bodoče več ne bi smeli privoščiti, ker vemo, da je gospodarstvo že tako in tako izčrpano in še enega takšnega šoka zagotovo ne bi preneslo. Zato upam, kot sem že povedal, danes je 13., da bo imela ta dolga razprava tudi pozitivne posledice v bodočnosti. Hvala.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Besedo ima gospa Marjana Kotnik Poropat. Pripravi naj se dr. Bojan Dobovšek.

MARJANA KOTNIK POROPAT (PS DeSUS): Hvala za besedo, spoštovani predsedujoči!

Tudi jaz bom povedala, da nisem ekspertinja za poslovanje bank, zato bo moja razprava bolj laična. V njej bi želela opozoriti na nekatere zadeve in na nekatere dogodke, ki so se v minulih letih oziroma mesecih zgodili. Skratka, moj pogled na to. Želela bi pa povedati še eno mnenje, ker se ne morem strinjati s predlagateljem, ki je rekel, da naj Vlada in Banka Slovenije, se pravi spoštovani guverner, odgovarjajo na naša stališča, na naša vprašanja in poglede, da potem drugi ne bomo o tem razpravljali. Glejte, ko si jaz pripravim razpravo, si pač pripravim te zadeve, za katere mislim, da jih moram povedati. Potem se seveda potrudim, da se ne bom ponavljala, ampak lahko se mi pa zgodi, tako da mislim, da smo v tem parlamentu zato, da pač povemo svoje mnenje o nekih zadevih in da potem vidimo, kje smo.

Jaz sem se danes torej javila k besedi oziroma pripravila za to razpravo zaradi vprašanj, ki se pojavljajo tako nam poslancem v Državnem zboru kot tudi državljanom v zvezi s to sanacijo bank in vsemi temi dogodki in seveda tudi zato, ker nas sprašujejo ter od nas tudi naši volivci, naši državljani zahtevajo odgovore in seveda pričakujejo tudi ukrepanje. Prav zato smo se prav vsi poslanci tega Državnega zbora odločili, da smo podpisali to zahtevo za sklic današnje izredne seje Državnega zbora, na kateri se bomo seznanili z dejstvi, ki so pripeljala do stanja, v kakršnem pač je naš bančni sistem danes, oziroma da se seznanimo z vzroki, ki so pripeljali do velikih bančnih lukenj in do spreminjajočih podatkov o potrebnih zneskih za dokapitalizacijo bank ter do odpisa podrejenih obveznic oziroma do razlastitve lastnikov obveznic. Z obravnavo problematike

dokapitalizacije bank in izbrisov lastnikov podrejenih hibridnih finančnih instrumentov želimo torej v tem Državnem zboru priti do odgovora glede domnevnih, ponavljam, domnevnih nepravilnosti pri dokapitalizaciji bank. Predvsem želimo odgovor na vprašanje, ali je bil izračun negativnega kapitala bank pripravljen z namenom, da se razlastijo lastniki podrejenih obveznic. Govorim o tem, da je to domneva in bi pač želela, da se o tem pogovorimo oziroma da dobimo odgovor.

Opozarjam še na alarmanten podatek, da je prišlo 30. septembra 2013 do spremembe ocenjene vrednosti te bančne luknje, torej iz dveh milijard 800 na štiri milijarde 800 milijonov evrov. To je seveda potem povečalo vrednost te bančne luknje in je bilo treba za dokapitalizacijo bank dodatno zagotoviti 2 milijardi evrov. To je velik denar. Sprašujem, ali ni bilo to morda storjeno z namenom, da se razlasti te lastnike podrejenih obveznic.

Izpostavila bi še problem nadzora Banke Slovenije, ki ni urejen tako, kot bi moral biti oziroma kot bi pričakovali, da je urejen. Namreč, o tem je bilo danes že nekaj povedanega, pa bom še ponovila. Računsko sodišče naj bi leta 2012 opravilo revidiranje Banke Slovenije, vendar je bilo pri tem ugotovljeno, da revidiranje Banke Slovenije, ki bi jo izvršilo Računsko sodišče Republike Slovenije, ni možno, ker je v nasprotju z mednarodno zahtevo po samostojnosti Banke Slovenije. To se pravi, mednarodna zahteva po samostojnosti Banke Slovenije. Seveda ocenjujem, da to ni primerno, predvsem dokler bomo bančne luknje dokapitalizirali z denarjem davkoplačevalcev. Mislim, da moramo tako dolgo zagotavljati tudi nadzor nad bankami in tudi nad Banko Slovenije.

Glede te bančne luknje je gospod Metod Dragonja povedal, da je bila ta sanacija bank v naši državi nekako v sorazmerju ali v povprečju evropskih držav. Potem je bilo tudi povedano, da so več za to dale Irska, Islandija, Grčija in Ciper in tako naprej. Jaz se strinjam in razumem te podatke, ampak saj pravim, da se je zgodilo, da smo morali dve milijardi dokapitalizirati, da se je naknadno povečalo, to me malo bega. Morda pa bom dobila tudi na to odgovor, če pa je spoštovani guverner to že povedal, pa sem preslišala, se pa opravičujem.

Želela bi komentirati še to prodajo Nove kreditne banke Maribor. Dokapitalizirali smo Novo kreditno banko Maribor z 800 milijoni evrov, sedaj pa naj bi to banko prodali za, bom rekla, sramotnih 200 milijonov evrov. Res je, kar je tudi spoštovani guverner povedal malo prej, da se je naša Vlada zavezala, da bo te banke, ker jih dokapitalizira z davkoplačevskim denarjem, potem prodala. Ampak menim, da moramo pa vseeno vendarle zahtevati, da je cena primerna. Kaj je primerna cena, bi jaz težko rekla, ampak menim, da naj to stroka oceni, in menim, da 200 milijonov za Novo KBM je pa res premalo.

S tem bi zaključila in se zahvalila za pozornost. Hvala lepa.

PODPREDSEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Besedo ima dr. Bojan Dobovšek, pripravi naj se gospod Tomaž Lisec.

DR. BOJAN DOBOVŠEK (PS SMC): Hvala. Spoštovani, vsi, ki spremljate to sejo!

Ključni problemi so že bili izpostavljeni in jaz bi izpostavil še tisto, o čemer še nismo nekako razpravljali danes. Ključna je transparentnost dela tako bank kot Banke Slovenije in pa, da ugotovimo odgovornost vseh, ki so bili v to vpleteni. Za gospodarsko krizo, v kateri smo, za katero jaz zastopam stališče, da je to posledica finančne kriminalitete, je v prvi vrsti kriva deregulacija na svetovnih trgih, ki je omogočila, da so šle banke v nove posle in nove finančne produkte na vseh področjih, po drugi strani pa je prišlo do prereregulacije celotnega sektorja v tistih segmentih, ki niso imeli ključnih učinkov. Torej smo omogočali, da so banke delale tisto, kar naj ne bi delale, in prerregulirali vse ostale sektorje, s tem pa povzročili, da v tej pravni praznini nastane bančna luknja.

Gospodarstvo je, namesto, da bi bilo financirano s strani bank, te kredite, ki so jih dobili, uporabilo za špekulativne investicije, ključni problem, ki pa še danes ni bil dovolj izpostavljen, pa je, da so se banke podale v investiranje v finančne posle, ne pa v investicijo v gospodarstvo, ki ta denar potrebuje. In to je ključ problema. Ugotovila ga je tudi Banka Slovenije. Predstavljenih je bilo 18 modelov, ki so nekako pripeljali do tega, da so banke prišle v to bančno luknjo, iz katere ne vidijo izhoda. Ključni problem je, ali se teh 18 modelov, ki je bilo identificiranih – gre za lastninjenje, gre za izvedene finančne produkte –, lahko ponovi v bodoče in ali bo regulacija to regulirala na ta način, da tega v bodoče ne bomo več izvedli. Se pravi, to je zame ključen moment, ta preventiven, da do teh izvedenih finančnih instrumentov ne bo prihajalo. Problem, v katerem se Slovenija nahaja, je dejstvo, da imajo banke veliko denarja, gospodarstvo pravi, da do tega denarja ne more priti, in bojim se, da se bodo banke ponovno podale na finančne trge, v investiranje teh finančne trge, z izumljanjem novih finančnih produktov po vzoru šole Milтона Friedmana, ki je pripeljala v situacijo, v kateri smo. Jaz še vedno zastopam stališče, da so te novi finančni produkti po eni strani kazniva dejanja. Seveda je obramba tistih, ki so to delali, da jim je težko dokazati naklep, vendar menim, da je vloga regulatorja, da takšna ravnanja prepreči.

Za ključno pri tem bi lahko postavili to, da se banke pehajo za dobičkom na finančnem trgu, namesto da bi financirale gospodarstvo. Tudi gospodarstvo je po eni strani ugotovilo, da je lažje kot s produkcijo nekih dobrin in prodajo teh dobrin zaslužiti na finančnih trgih, in je kredite, ki

jih je dobilo za razvoj gospodarstva, raje usmerjalo v finančne produkte. Na regulatorju je, da to prepreči. Kdo bo nadzoroval regulatorje? Seveda je v eni vrsti Računsko sodišče, potem pa mi kot parlament. In ravno zato je danes prišlo do te seje in ravno zato bo na podlagi teh odgovorov parlament tisti, ki bo nadzoroval nadzorovalce. Izvorni greh je še vedno na bankah in regulator je tisti, ki bo moral poskrbeti, da do tega ne bo več prihajalo. Jaz se bojim, da je bila ustanovitev slabe banke in vse, kar je temu sledilo, ideja, ki je bila zasledovana, da ne bomo nikoli odkrili, kaj pa je sploh šlo narobe v teh bankah in da se bo s slabo banko in z vsem tem prikrilo delovanje, ki je bilo v slabih bankah. Kaj lahko naredimo za naprej? Menim, da moramo pristopiti k evolucijskemu sistemu pregona tovrstne kriminalitete, ne reševati zadeve samo za nazaj; da moramo uvesti mehanizme, ki bodo preprečevali tovrstne finančne mahinacije; da moramo po eni strani nagraditi tiste, ki bodo delovali transparentno; da pristopimo k skandinavskemu modelu reševanja, kar pomeni, ne samo s kazenskimi sankcijami, ampak z administrativnimi sankcijami, kar pomeni licenciranje in kar pomeni, da onemogočimo tistim, ki so bili v nadzornih svetih in drugih organih, ki bi morali poskrbeti, da do tega ne bo prišlo, da še vedno zasedajo takšne ali podobne službe, da po drugi strani zopet pogledamo, kaj je s škodo, ki je bila ljudem storjena, da se jim povrne in da transparentno delujemo naprej. Toliko za začetek, potem pa še, če bo treba kakšne odgovore. Hvala.

PODPREDSEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Besedo ima gospod Tomaž Lisec. Pripravi naj se gospod Tomaž Gantar.

TOMAŽ LISEC (PS SDS): Hvala, spoštovani podpredsednik, za besedo. Spoštovani gostje, gosti, kolegi in kolegice!

Praksa je dokazala, da je pri nas nekaj narobe. Namesto da bi banke podpirale državljane, obrtnike, gospodarstvenike, se pri nas v zadnjih, vsaj petih letih dogaja ravno nasprotno. Državljan, obrtnik, gospodarstvenik podpiramo banke. Včasih 100 milijonov, včasih 200 milijonov, včasih milijardo ali pa še kakšen znesek več. In potem smo začudeni, kako slovenski vse to z malo manjšim ali malo večjim cmokom požira. Potem pa velikokrat poslušamo, pa tudi danes je bilo nekako nakazano, da je kriva Evropa, kriva je Evropska centralna banka –predvsem za zadnje obdobje oziroma njihovo dopisovanje –, za nek vmesni čas je itak kriva ena ali druga Janševa vlada, ljudje pa bodo po tej seji danes dobili občutek: Aha, poslanci so razpravljali, nekaj so morda sprejeli, ampak oni so pa itak vedno vse krivi.

Ko sem poslušal tako gospoda Dragonjo in gospoda Jazbeca, sta rekla, da se zadeve celovito urejajo, uspešno, sprejeli smo tako, kot je bilo treba, poslanci nekaj dvomijo, dvomijo pa

v nekaj, za kar smo mi rekli, da dvomov sploh ni. Nekaj v tem smislu. Glede na to, kar smo vsi podpisali, je guverner skušal reči, da nobenega dvoma ni, saj je v tistem smislu tipi-topi. In zato mi je zelo všeč, da smo zahtevo za to sejo Državnega zbora sopolisali vsi poslanci. Da ni tukaj, pa si bom dovolil reči, nejeverni Tomaž ena ali druga stranka, ampak nas je tukaj vseh devetdeset poslancev, ki dvomimo, da je vse v bančnem sistemu tipi-topi, da verjetno, kot sem že rekel, praksa kaže, da je nekaj z našim bančnim sistemom narobe.

Ta debata glede bank v zadnjih petih letih me spominja na zelo podobno problematiko, ki je zadevala pravosodje, kjer smo si dolgo zatiskali oči, da je vse tipi-topi, sistem deluje, tisti, ki so slabi, so vedno v zaporu, dobri so tisti, ki ne gredo v zapor in tako naprej, potem pa nam ta grda Evropa reče, nekaj pa je z vašim pravosodjem narobe. In jaz verjamem, da bo slej kot prej Evropa rekla, da nekaj tudi z našim bančnim sistemom pa ni dobro. Če ne bomo verjeli Evropski uniji, jaz resnično upam, da verjamemo našim državljanom, ki se sprašujejo, kaj imajo od teh dokapitalizacij, ko pa oni želijo nek kredit, pa naj si bo to kredit za avto, predvsem pa tisto, kar si morda navadni državljan mojih let želi, torej eno navadno hiško, in ko gre prosit za kredit, te seveda izmerijo po dolgem in počez, koliko si sposoben, koliko boš lahko vrnil v kakšnem času. Večina mojih kolegov, ki se odločijo za gradnjo hiše, se vprašajo, zakaj po kredit v banko. Če bi želel sto tisoč evrov kredita, malo je odvisno od bank in malo od sposobnosti plačevanja, dodaš v naslednjih dvajsetih ali tridesetih letih vsaj še eno tretjino ali pa polovico zraven.

Tukaj so tudi obrtniki in gospodarstveniki. Zadnjič sem bil na srečanju Gospodarske zbornice Slovenije, kjer so podeljevali nagrade. Iz Vlade je bil predsednik Vlade in mislim da eden ali dva ministra. Zdaj se opravičujem, če sem še katerega poslanca kje zgrešil, ampak ni nas bilo veliko, da ne bom rekel, da sem bil sam. Ampak kaj so bile potem debate med temi uspešnimi gospodarstveniki? Dajte nam nižje davke, dajte nam nižjo birokracijo, banke naj nas podpirajo, politično nas pa pustite pri miru. Banke naj nam dajo denar. Potem pa imamo manjše gospodarstvenike, tudi iz okolja, iz katerega prihajam, srečujem pa se tudi z nekaterimi, ki pa so malo večji direktorji, da ne bom rekel celo direktorji iz državnih podjetij, kjer je vedno, ko nanese debata na banko oziroma bančni sistem, po tretjem ali četrtemu stavku tudi kakšna kletvica vmes. Potem vemo, da to verjetno ni pozitivno mišljeno glede našega bančnega sistema. Ampak očitno želijo nekateri prikazati, da je vse tipi-topi.

Jaz sem celo prepričan, da je druga Janševa vlada padla zaradi bančnega sistema. Začelo se je govoriti o privatizaciji, začelo se je govoriti o slabi banki, o bančnem sistemu, nekaterim interesom to ni ugajalo in se je zgodilo, kar se je zgodilo. Potem je prišla nova

vlada in ta nova vlada je sprejela Zakon o bančništvu, reklo se mu je ZBan-1L, in poslanci SD so glasovali za ta zakon. Poslanci Desusa so glasovali za ta zakon. Poslanci Pozitivne Slovenije, nekih 10 ali 12 % tistih poslancev je sedaj v neki drugi stranki, so glasovali za zakon. In vemo, kaj smo s tistim zakonom naredili, problem podrejenecv. Ena zadeva, ki nas bo verjetno ne samo še drago stala, tudi glava nas bo bolela. Morda o tem še malo več v nadaljevanju.

Ko govorimo o bančnem sistemu, govorimo o sedanjem bančnem sistemu. Se opravičujem, za eno uro sem moral iti ven, ampak ni bilo pa govora o vlogi guvernerja, bivšega guvernerja, vodstev uprav bank in nadzornih svetov uprav bank. Koliko bivših bankirjev je v kazenskih postopkih? Koliko je obsojenih in je politika tiho? Upam, da bomo od zdaj naprej tudi na tem področju tako složni, kot smo danes. Predvsem pa, da v prihodnosti ne bomo samo govorili, ampak če bo treba, tudi preko zakonodajnih momentov kaj storili. Pa tudi vsi ostali. Zato se bom tukaj vrnil na besede gospe Kotnik Poropat, kaj vse smo naredili in kako so problemi na področju podrejenecv. Tukaj pa imam tretje glasovanje o zakonu in glasovanje pri vetu o zakonu. In gospa Marjana Kotnik Poropat je glasovala za ta zakon. Danes pa govori, kako so podrejenecv problem. Ampak nekateri, moram reči, da tudi moja malenkost, so takrat glasovali proti zakonu. In jaz imam probleme danes morda razpravljati s na tej točki, gospa Kotnik Poropat pa eno leto nazaj, bodo ljudje že malo pozabili, magnetogrami se bodo slej kot prej zabrisali, zdaj imamo pa problem. Ne. Takrat smo ga imeli, ko smo zakon sprejemali, spoštovane in spoštovani. Kar nekaj poslancev je iz tistega mandata še v Državnem zboru. Ko je enkrat en prišel v mojo poslansko pisarno s to problematiko, sem imel isti spisek in sem rekel: Pojdi do tega, do tega, do tega. Mislim, da jih je bilo enkrat 55 za, enkrat pa 54. Pa sem rekel: Pojdi do teh poslancev in njih vprašaj, zakaj so pritisnili tipko za, čeprav smo jih nekateri opozarjali, da naj pritisnejo tipko proti. Skratka, Ustavno sodišče bo slej kot prej odločilo. Ne bom rekel, kako se bo odločilo, ampak če se bo odločilo tako, kot se govori, da naj bi se, bo 600 milijonov hud glavobol za slovensko Vlado in za slovenski bančni sistem.

Potem morda nekaj glede stresnih testov. Veliko je govora o metodologiji, ena metodologija, druga metodologija, katera je prava, katera je od spodaj navzgor, od zgoraj navzdol in tako naprej. Razlika je milijarda in pol. Razlika je za en TEŠ. Zato resnično upam, da boste tisti, ki ste podpisali preiskovalko za TEŠ 6, podpisali tudi pobudo za preiskovalko glede bančnega sistema. Samo pri enem stresnem testu je bila razlika za milijardo in pol. TEŠ 6. Na podlagi tega pa sta bili dve revizijski hiši, Roland Berger in Deloitte, samo znotraj NLB, razlika je bila 1,1 milijarda. In danes resnično upam, da bomo

dobili odgovor, lahko po datumu ali urah – saj vemo, kako je bilo v medijih, ali je bil 18., 19. ali 23. december, kdaj se je kaj podpisovalo, kdo je kaj podpisoval –, da bomo vedeli, kaj je bilo prej podpisano, kajti to ima za podlago tudi to, da imamo podrejenke. Ne samo milijardo in 100 razlike v NLB ter milijardo in pol v bančnem sistemu. Še 600 milijonov evrov, ki visijo na Ustavnem sodišču. 1,5 milijarde plus ta razlika plus 600 milijonov, imamo skoraj 2 TEŠ ali pa en drugi blok nuklearke v Krškem, če želite oziroma želimo, tisti, ki ga vidimo enkrat v prihodnje. Danes pa poslušamo 90 nejevernih Tomažev v Državnem zboru, bančni sistem pa je tipi-topi.

Skratka, vprašanj je veliko, na nekatere je guverner sicer že skušal odgovoriti, ampak saj vemo, kako je s tem odgovarjanjem. Tudi ko se je dokapitalizirala Nova Kreditna banka Maribor, ko so morali, mislim da Pošta Slovenije, Eles pa Gen energija dati slabih 50 milijonov, ko je čez noč iz AUKN prišel befel, da morajo dati. Če bi takrat prodali Novo Kreditno Banko Maribor za 1 evro, bi jo rešili. Zdaj smo jo pa dokapitalizirali in se kregamo o tem, ali jo bomo prodali za 300 milijonov ali za 200 milijonov, ali pa je še vedno boljše, da jo morda prodamo za 1 evro in damo morda še kakšen star greh nekemu drugemu v upravljanje oziroma saniranje kot pa, da bomo dočakali morda konec leta 2015 pa rekli, da dajmo še 200 milijonov v dokapitalizacijo, ker to je pa naša banka. S tako našo banko si jaz nimam kaj pomagati, si nima navaden državljani kaj pomagati, si nima obrtnik kaj pomagati. Očitno pa je nekaterim v interesu, da teh 200 milijonov kroži znotraj bančnega sistema.

Prej je kolegica Suzana lepo rekla, da so problem banke v državni lasti. Pa ne zdaj govoriti o tem, ali bo tujec kupil ali domačin, problem je državna lastnina, ki jo nekateri izrabljajo in v slogu nacionalnega interesa zelo močno branijo. Navaden državljani, navaden obrtnik, navaden gospodarstvenik pa od tega nacionalnega interesa nima popolnoma nič, razen morda kakšna posvečena elita bankirjev in pa nasedlih tajkunov. Hvala.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Besedo ima gospod Tomaž Gantar, pripravi naj se gospod Marko Ferluga. Izvolite.

TOMAŽ GANTAR (PS DeSUS): Hvala lepa, predsedujoči. Spoštovani guverner, državni sekretar, kolegice in kolegi!

Verjetno sodim jaz še dodatno med nejeverne Tomaže, tako pač je. V osnovi nisem pristaš teorije zarote in težko bi me nekdo tudi prepričal, da obstajajo naključja, ko govorimo o politiki, pa seveda tudi, ko govorimo o kapitalu, še posebej o kapitalu na takem nivoju, o katerem se tudi tokrat pogovarjamo.

Ob takih odprtih vprašanjih, o katerih je bilo že kar nekaj govora, mi še dodatne dvome poraja dejstvo, da ni relativno enostavnih, jasnih

in prepričljivih odgovorov nanje. Dodaten dvom mi vzbuja tudi dejstvo, ki ga je omenil gospod državni sekretar, da je treba na stvari gledati in jih razumeti v okviru časa, v katerem se je razpravljalo. Jaz to razumem na način, da je bil to čas, ko je Slovenija, ki je bila v občutljivem obdobju, bolj kot danes, seveda zelo hitro pristala na pogoje, kar v danem trenutku morda ne bi bilo potrebno, da je zelo radodarno pristajala na vsak diktat, ki je prišel, na vsako zahtevo, ki se je pojavila. Zraven smo pa danes zelo kritični do Grčije, ki se tudi v težkih razmerah bori za to, da bo dobila in imela neka boljša izhodišča.

Ampak naj grem nazaj na ta vprašanja. Eno vprašanje, ki se ga nekako ves čas pometa vstran, je kljub vsemu odgovornost za nastanek bančne luknje. Omenjeno je bilo masovno kreditiranje in jaz tu še vedno glavnih odgovornih ne vidim, o tem je bilo veliko govora. Pa ne mislim s tem nobenega lova na čarovnice. Seveda je verjetno tudi pri vsakem bankirju neki riziko, neka poslovna odločitev, ki je lahko v danem trenutku tudi zgrešena, kar se izkaže naknadno. Ampak tu je šlo za številne odločitve, ki so bile, vsaj tistih nekaj, ki jih poznam, res čisto mimo. Če pomislim, da jaz kot zasebnik brez vseh varovalk s težavo dobim na primer 5 tisoč evrov kredita, da pa so šli milijoni na garancije, ki niso vredne seveda niti desetinko tistega, kot je bil kredit vreden, se seveda pojavljajo vprašanja, da to verjetno ni samo neka napaka, ampak da je v ozadju tudi stvar, ki bi jo morala raziskati policija ali še kdo drug. Tu enostavno tičimo v slepi ulici in se ne naredi koraka naprej. Mislim, da bi bili kot družba dolžni to narediti pred ljudmi, glede nato, da smo vse nas zadolžili za ogromno denarja.

Naslednja stvar, ki bega, je vprašanje likvidacijske vrednosti premoženja bank. Ta vrednost je bila po mnenju mnogih ocenjena izredno nizko. Tudi sama neodvisna revizijska hiša je opozorila, da je delala izven standardov. Verjetno torej ocene tipa passing by, kjer se pelješ mimo in čez palec vržeš, da je to vredno pač toliko, in čisto slučajno je premoženje vedno podvrednoteno, ne pa prevrednoteno. Na ta način se je zgodilo, da je bila potrebna večja dokapitalizacija, na ta način so se navsezadnje tudi odprla vrata za izbris teh s temi delnicami. Tu se postavlja vprašanje. Na eni strani smo potrebovali bistveno več denarja za dokapitalizacijo, potrebovali smo kredite, ki smo jih plačali bistveno dražje, tudi v danem trenutku. To ima dolgoročno seveda še dodatne posledice in lahko pogledamo, komu navsezadnje lahko na koncu koristi vse, kar se je dogajalo.

Včeraj sem poslušal o morebitnem potencialnem kupcu NKBM. Banka, ki je bila morda ustrezno dokapitalizirana, morda več, kot nekateri menijo, ne vem, ne bom ocenjeval, ne poznam dovolj, ampak kljub vsemu. Kupec naj bi bil sklad, za katerega je bilo včeraj rečeno, da se ukvarja predvsem z nakupom podjetij v težavah, ki jih prestrukturira in seveda dražje proda. Te banke

seveda ne bi šli kupovati. Če jo bodo kupili, če bi bila cena primerna, vzeti se jim jo splača po nizki ceni in jo seveda potem prodati. Kaj se bo v resnici dogajalo, ne bom špekuliral, bomo pač videli. Čas bo to prinesel.

Še ena posledica slabitve kapitala v bankah in ocene teh podjetij je pa seveda vse, kar se je prenašalo na slabo banko, na Družbo za upravljanje terjatev bank. Kar pomeni, da se bodo podjetja, tista, ki so bila prenesena, naprej prodajala po nizki ceni oziroma če bo malo višja od tiste, ki je bila tam določena, bo to že izreden uspeh za Družbo za upravljanje terjatev bank. Dokler ne bomo pač prodali vsega po vrsti in takrat bo verjetno misija, ki se jo želi izpeljati v Sloveniji, tudi počasi zaključena.

Bojim se ali pa enostavno ne pričakujem več, da bomo dobili vse odgovore na vprašanja. Tu se lahko skrivamo za tajnostjo bančnih podatkov in za številnimi drugimi stvarmi. Dejstvo pa je, da bomo verjetno ostali z grenkim občutkom vsi mi in številni državljani, da je kljub vsemu ta postopek potekal na nepregleden način in tudi v škodo državljanov Republike Slovenije, ne glede na čas, v katerem se je to delalo, ampak ob vseh skrivnostih, ki se jih ob tem gremo, mislim, da drugega zaključka na koncu skoraj ne more biti. Hvala.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Besedo ima gospod Marko Ferluga. Pripravi naj se Andrej Čuš.

MARKO FERLUGA (PS SMC): Hvala lepa za besedo. Lep pozdrav vsem!

Najprej je treba rešiti vprašanje, kaj je osnovna naloga Banke Slovenije. Gre za golo dejstvo, da je Banka Slovenije regulator bančnega poslovanja. Če pogledamo poročilo Banke Slovenije, ki je bilo poslano tudi vsem nam poslancem, iz njega vidimo, da je Banka Slovenije že od 2007 leta naprej pošiljala signale bančnemu sistemu in bankam, da morajo ukrepati, da morajo postaviti neke ukrepe. Mislim, da je bilo do 2014 34 oziroma 35 ukrepov, če se ne motim, glede na to, kar je napisano. Jasno, da smo v sedANJI situaciji po bitki vsi generali, vsi vemo, kaj bi morali narediti prej, dejstvo pa je, da nihče ni imel steklene kroglice, da bi videl, kaj se bo dogajalo z gospodarstvom in vsem, kar se je dogajalo v samem svetu. Treba se je bilo odločati. Določene odločitve so bile jasno dobre, kakšna verjetno tudi ni bila, ampak te zadeve, ki jih je Banka Slovenije nekako sprožala in dajala signale bankam, bi morale biti adekvatne, vsaj v tistem okviru in tistem časovnem stanju, v katerem je je bilo.

Ko govorimo o tem ali bi bila lahko sanacija tega cenejša, boljša, hitrejša, je stvar debate. Dejstva so taka, da se je bilo treba spoprijeti s tem in rešiti bančni sistem, da bi lahko potem gospodarstvo funkcioniralo. Kdo bi to moral narediti, kdaj bi to morali narediti, ali je bila to

vlada, ali je bilo to Ministrstvo za finance, ali so bile to banke same, so vprašanja, ampak jasna je pristojnost, komu je odgovorna Banka Slovenije in v okviru katerih pravnih podlag deluje. Da ne bo pomote. Jasno je, da v SMC podpiramo in se strinjamo s to današnjo razpravo ter si vsekakor želimo najti neke varovalke ali neke variante, da se to v bodoče ne bi ponavljalo. Ampak ob vseh teh govorih mogoče pozabljamo na to, da nam noben zakon, nobena regulativa ne bo pomagala pri tem, kako delujejo banke, torej pri samem odgovornem vodstvu bank. To so že kolegi pred menoj omenjali in če se navežem na povedano, namenoma ali pase izogibamo temu, da začnemo govoriti o odgovornosti vodstva bank in nadzornih svetov. Naj si bo to kazensko, naj si bo tudi materialno. Menim, da je srčika problema prav v slabih vodstvih bank in nadzornih svetov. Zakaj to govorim? Že v samem poročilu Banke Slovenije je bilo navedeno da so banke v upravljanju države zelo slabo vodene. Tukaj je najbolj ironično dejstvo, da imamo dejansko na drugi strani banke, katerih lastniki so tujci, še bolj smešno pa je, da je tam tudi velika večina zaposlenih Slovencev in delajo dobro, medtem ko so banke v lastništvu države zelo slabo vodene. Spet se lahko načne debata o tej privatizaciji, ali je smiselna ali ne, ampak vsa dejstva, ki jih kaže tudi poročilo Banke Slovenije, kažejo je to, da so bile na žalost vse te banke, ki so bile v večinskem državnem lastništvu, izredno slabo vodene. Tukaj je verjetno še veliko stvari za debatirati in najti in verjetno smo vsi v Državnem zboru zainteresirani, da enkrat za vselej razčistimo to zadevo, kar se tiče odgovornosti vseh teh v teh bankah.

Če pa je bila že dana državna pomoč, ki je bila določena z zakonom, potem jasno sledi, da mora po zakonu dokapitalizacijo voditi lastnik. Kdo so bili lastniki v državnih bankah, je že jasno povedano, se pravi, država sama. Tako da je dejansko treba povedati, da je država tista, ki bi morala biti odgovorna za vodenje in urejanje teh zadev.

Tukaj bi rad še povedal, da smo Slovenci zelo zanimivi v temu, da radi samo nekako kritiziramo in nočemo, da se stvari spremenijo, ampak mislim, da imamo v tej fazi veliko možnost, da začnemo razmišljati o tem, da so naslednji koraki, ki se bodo zdaj delali, tisti, ki bodo onemogočali vsakršne takšne krive rabote, ki so bile delane s temi bankami.

Da zaključim. Kar se tiče SMC, menim, da ima Banka Slovenije dovolj velik ugled in da uživa vso našo podporo. Hvala.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Besedo ima gospod Andrej Čuš, pripravi naj se gospa Urška Ban.

Izvolite, gospod Čuš.

ANDREJ ČUŠ (PS SDS): Hvala za besedo, gospod podpredsednik.

Kje začetni, ko govorimo o slovenskem bančnem sistemu? Na podlagi raznoraznih aktivnosti in dejanj, ki so se dogajala v slovenskem bančnem sistemu v zadnjih nekaj letih, so verjetno besede, na katere recimo takoj pomisli povprečna oseba, ki spremlja medije in dogajanje v politiki, kriminal, mafija, banda, lopovi, banditi, zadolževanje. In žal so to neke sopomenke, na katere seveda pomisli vsak, ko je govora o našem bančnem sistemu. Tudi sam nisem ravno največji ekspert za finance, ampak glede na to, oprostite mogoče malo bolj grobemu izrazu, kakšne svinjarije so se v bančnem sistemu dogajale v zadnjih letih, se mi zdi, da je odgovornost vsakega izmed nas, da se malo pozanima o situaciji v slovenskem bančnem sistemu, o zgodovini in kako aktivno pristopiti k reševanju tega problema.

Zato seveda tudi sam absolutno podpiram vsakršno razpravo na temo slovenskega bančnega sistema, še bolj pa seveda neke konkretne rešitve. Na koncu se moramo strinjati, da tudi če se bomo veliko pogovarjali in razpravljali v Državnem zboru, ne bo rezultatov, če se ne bomo jasno zavezali, da bodo ljudje odgovarjali, da bodo vrnili denar in da bodo tisti, ki so izvajali kriminalna dejanja in to podpirali, šli sedet. Mislim, da bo takrat naš namen uresničen. Zato seveda tudi podpiram prizadevanja Poslanske skupine Slovenske demokratske stranke, ki je vložila pobudo za ustanovitev preiskovalne komisije na temo našega bančnega sistema.

Ko se pogovarjamo danes o sanaciji našega bančnega sistema, se ne moremo izogniti razpravi o zadolževanju Republike Slovenije. Danes je bilo že veliko razprav, ki so šle v smeri, da se preveč zadolžujemo, da se ne zadolžujemo, da bi speljali neke reforme ali pa konkretne ukrepe, ampak da predvsem ohranjamo trenutni status neke brezidejne politike, brez načrtanih prepotrebnih reform, največji poraženec takšnih politik pa je po moji oceni predvsem mlada generacija. V času vlade Alenke Bratušek je bil eden izmed glavnih političnih ciljev ali pa uspehov, da pada cena zadolževanja. Ampak cena zadolževanja oziroma obrestne mere niso padale na račun učinkovitosti Vlade, ampak predvsem na izboljšanje stanja v gospodarstvu, ne v Sloveniji, ampak v Evropi. Evropa je začela okrevati in seveda so bile tudi banke bolj naklonjene. Kljub temu pa smo se v času Alenke Bratušek zadolževali po obrestni meri na ravni Bocvane in pa Čila. Če smo to imeli za uspeh, potem to jasno pokaže, kam je prišla naša politika. Zagotovo ne tja, za kar smo se borili ob osamosvojitvi.

Tudi sam delim prepričanje mnogih poslank in poslancev Državnega zbora, da je sanacija bančnega sistema v Sloveniji potekala po prestrogih ocenah, ki niso imele realnih osnov, zato je javni dolg danes večji, kot bi moral biti. Lahko se upravičeno vprašamo, zakaj smo v neki fazi prekomerno dokapitalizirali

oziroma vlagali denar v banke. Upam, da ne za rezerve ali pa za nečednosti v prihodnje. V to, da smo vložili v banke preveč denarja, pa sem prepričan tudi zaradi nadpovprečno visoke kapitalske ustreznosti slovenskih bank v primerjavi z drugimi bankami v Evropski uniji.

Bank v Sloveniji nismo sanirali prvič. Prvič smo jih sanirali že med leti 1993 in 1997 in namen takratne sanacije bank je bil tudi sprejet sklep oziroma zaveza, da privatiziramo bančni sistem do leta 2001. Žal na tem področju nismo naredili nič. Politična elita, močno vpletena v vse pore družbenega življenja, je to zadržala in seveda je nekaj 5 ali pa 10 ljudi, jih ne bom imenoval, zakaj bi jih imenoval, naprej ropala slovenski narod in se nam smejala v obraz. In če se danes spet odločamo o privatizaciji bančnega sistema, ne rabimo imeti ideologije ali pa različnih pogledov, ker pravijo, da je zgodovina najboljši učitelj. Samo vprašanje časa je, kdaj se bodo te nečednosti spet dogajale.

Kolega Lisec je prej izpostavil, da je ena poslanka iz koalicije prej tudi sama tarnala, kaj se je zgodilo s podrejenci, pred tem pa je leto in pol nazaj sama podprla zakon, ki je to omogočil. Žal je politika v Sloveniji velikokrat taka, izrazito kratkovidna. Saj bodo ljudje pozabili, kaj se tu pogovarjamo ali pa kako glasujemo, ne?

Drugi val sanacije slovenskega bančnega sistema nas je stal 5 milijard evrov in zelo verjetno je, da bomo morali temu dodati še vsaj 600 milijonov evrov, ko je kar nekaj poslancev, ki še danes sedijo v Državnem zboru, podprlo tedanji zakon o bančništvu in čez noč oropalo na tisoče Slovenk in Slovencev. Gre za politično odgovornost, vsak je glasoval zavedno in vsak je bil podučen, o čem se pogovarja. Tudi Državni svet je izglasoval veto, ni bilo nobenih pomislekov, vse je v redu, dajmo glasovati za. Na koncu pa bomo videli, da ena uradnica ni vedela ali pa ni znala prav prevesti pojmov iz angleščine v slovenščino. To je pa, ne vem, bom raje tiho, me ne boste rabili ven odnesti.

Delež državnega lastništva v slovenskih bankah je po moji oceni strukturni problem Slovenije in treba ga bo rešiti. Če bi do danes potekalo vse tako, kot bi moralo, in bi se vsi držali nekih sklepov, ki jih na deklarativni ravni v Sloveniji in v Državnem zboru podpirajo vse stranke, nas tako imenovana mafija ne bi mogla po letu 2001 več oropati za dodatnih pet milijard evrov. Jaz se tudi strinjam, da v teh petih milijardah ni samo kriminala, so tudi primeri, ko so podjetniki zabredli v težave in tako naprej, ampak verjetno je pa v teh petih milijardah neka masa denarja, ki je bila pokradena oziroma so si jo nekateri vtaknili v žep. Ko se danes pogovarjamo, kaj bi lahko naredili s petimi milijardami evrov, se sam spomnim, kakšne so bile razprave za rebalans proračuna. Tretjo os bi po mojem zgradili brez problema. Ne bi se rabili pogovarjati, kje bo urgentni center, kje bomo ukinjali nujno medicinsko pomoč. Drugi tir bi

lahko imeli že danes, ampak ne, ker je pet do deset ljudi ugrabilo ne samo banke, ampak tudi del politike, ki to zagovarja oziroma se samo seznanja, naredi pa nič.

Po sanaciji bank leta 2014 smo na dolgo in široko poslušali, da imamo ene najbolj zdravih bank v Evropski uniji. In glej ga, zlomka, kaj se zgodilo na stresnih testih. Naši banki, NLB in NKBM, sta padli. Ni vse tako dobro, kot so nekateri takrat govorili. Veseli me, da to zavedanje vse bolj raste oziroma ste s tem seznanjeni tudi vsi drugi. Pet milijardna bančna luknja verjetno ni nastala čez noč. Del ljudi je za to verjetno vedel že več časa, zato je upravičen in utemeljen tudi sum, da pristojni organi niso naredili tega, ker bi morali, in sicer poslati ljudi na odgovornost, poslati ljudi sedeti, zahtevati od ljudi, da denar vrnejo. Ampak ne, ni problemov.

Me pa veseli enotnost na današnji seji, ko so vse poslanske skupine pristopile in dale podpis za sklic izredne seje Državnega zbora. Glede na to, da do danes ni nihče odgovarjal za ta mafijska dejanja in aktivnosti, se mi zdi, da ima marsikdo tudi fige v žepu. Tega se žal ne morem znebiti.

Za konec, veliko je bilo govora o privatizaciji. Privatizacija je potrebna, ker po mojem osebnem mnenju politika nima kaj početi v gospodarstvu, šola petindvajsetih let ali pa zgodovina lepo kaže, da politika ni najbolj bila uspešna v gospodarstvu oziroma smo vedno davkoplačevalci plačali napake gospodarstvenikov oziroma politikov. Zato se sam zavzemam za čimprejšnji izstop politike iz gospodarstva. Čas je, da stopimo v korak s časom, da stopimo v 21. stoletje. Zadnjič smo poslušali pri družinskem zakoniku, da stopimo v 21. stoletje. Sem za to, stopimo v 21. stoletje, naj se država umakne iz gospodarstva. Izstopimo iz družbe držav, kot so Sirija, Etiopija, Kostarika, Šrilanka in tako naprej. Mislim, da se moramo usmeriti v pot razvoja, tudi privatizacije.

Kar se pa tiče prodaje Nove KBM, se tudi sam spomnim časa, ko so ljudje stali v vrstah za nakup delnic te banke, ko so iz 27 evrov kar naenkrat skočile na 44, na koncu pa so te delnice oziroma ta vrednostni papir likvidirali, ker ni bil vreden nič. Šlo je za še en nateg, še za eno krajo, za katero ni nihče odgovarjal. Te prakse se ponavljajo iz leta v leto.

Zadnjič mi je kolega na Ptuj rekel: Pogledj, Andrej, ti si v Državnem zboru, pogovarjate se o privatizaciji, povej jim to, da zaradi mene lahko prodamo Novo KBM za eno štručko in eno pivo. Hvala lepa.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Za besedo je prosil mag. Matej Tonin, predstavnik predlagateljev.

MAG. MATEJ TONIN (PS NSi): Vsak, ki dela, tudi greši. Najverjetneje si nihče ne domišlja, da je nezmotljiv, in tako kot smo lahko zmotljivi mi,

je lahko zmotljiva tudi Banka Slovenije. Prosil bi guvernerja, če bo potem na koncu, ko bo širše odgovarjal na vprašanja, kot je dejal, lahko tudi pokomentiral, kakšni so bili pravzaprav mehanizmi upravljanja z morebitnimi napakami v vsem tem procesu sanacije bančnega sistema. Kakšni so bili mehanizmi za upravljanje, bom tako rekel, z napakami pri vrednotenjih premoženja in kapitala bank? Najbolj slaven primer je zagotovo primer Letrike in še kakšna stvar bi se lahko našla.

Ker ljudje spremljajo, se je v tem času seveda name obrnilo tudi nekaj ljudi preko elektronske pošte, ki jo imam objavljeno na spletni strani Državnega zbora. Takšne seje so tudi določena priložnost, da ljudje preko nas lahko določena vprašanja zastavijo tudi samemu guvernerju, ker drugače do njega ne morejo dostopati. Guvernerja bi v nadaljevanju prosil, če bi lahko malo pokomentiral prikaz teh nasprotnih dejstev, ki so nam jih danes poslali v Vseslovenskem združenju malih delničarjev. Če nimate tega dopisa, vam ga jaz lahko predam. Tu so v združenju napisali v desetih točkah določene stvari, ki bi za razjasnitev vseh stvari potrebovale določene odgovore.

Naslednje vprašanje, ki je bilo posredovano, je tudi, če lahko gospod guverner pove oziroma pojasni, zakaj še danes v AJPes ne kaže, da sta Factor banka in Probanka v likvidaciji, ampak še današnji AJPes kaže, da sta to delujoči banki. Najverjetneje gre za pravno dilemo oziroma za pravno vprašanje in bi bilo vredno pojasniti tudi to.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Besedo ima gospa Urška Ban, pripravi naj se mag. Dušan Verbič.

URŠKA BAN (PS SMC): Hvala lepa, predsedujoči, za besedo. Poskušala bom podati nekaj svojih pogledov na to današnjo tematiko. Verjetno se bom v kakšnem delu tudi ponavljala, glede na to, da danes že cel dan razpravljamo o tej zadevi.

V zadnjem mesecu oziroma dveh je kar nekako prevladalo splošno mnenje oziroma se vzpostavil nek dvom v delovanje Banke Slovenije, in sicer da Banka Slovenije skriva metodologijo izračuna bančne luknje v procesu celovitega pregleda slovenskih bank v letu 2013, da ponareja dokumente, da manipulira s podatki, pa še vrsta takih in podobnih očitkov se je s strani različnih strokovnjakov kar vrstila v takih ali drugačnih kombinacijah. Če rečem poenostavljeno, smo v tem mesecu večkrat slišali, da se je izračun bančne luknje prirejal toliko časa, da se je naračunalo ravno dovolj za izbris podrejenih obveznic, pa vsi vemo, da kar tako enostavno pa vendarle ne gre. Ne pozabimo, da so različni strokovnjaki tudi v letu 2013 ocenjevali stroške bančne sanacije kar na 14 milijonov evrov. Pa vseeno se mi zdi prav, in v SMC smo to tudi podprli, da danes o tej temi

opravljamo to široko razpravo tudi na parlamentarni seji.

Pobuda, ki smo jo vložili poslanci, da Banka Slovenije podrobno predstavi metodologijo in razkrije izvedbo skrbnega pregleda bank. V letu 2014 smo o tem razpravljali vsaj že na dveh parlamentarnih odborih, tako na Odboru za finance kot na Komisiji za nadzor javnih financ, kjer sem tudi sama sodelovala. Tukaj se je diskusija dotaknila vseh strokovnih elementov, podlag in metodologije, kako je bila kapitalna neustreznost bank ugotovljena v procesih, ki so na eni strani potekali v Sloveniji kot tudi v procesu dodeljevanja državne pomoči pred Evropsko komisijo. Sama lahko tukaj podam svojo oceno. Kot sem razumela vsa pojasnila in odgovore, podane tako s strani Vlade kot Banke Slovenije, da so bili ukrepi izvedeni celovito in v skladu s pravnimi podlagami, predvsem v smislu, da tega, o čemer smo se sedaj pogovarjali, cel ta pretekli mesec ne bi še enkrat ponavljali. Na omenjenih odborih in tudi na seji Državnega zbora, ki je že potrdilo tudi priporočila veza na ugotavljanje bančne luknje, smo poslanci s sprejetjem sklepa Banki Sloveniji naložili, da nam o vseh prej omenjenih dvomih natančno poroča in poda pojasnila. Banka Slovenije nam to zelo korektno pojasnjuje že cel mesec. Pripravila in že posredovala nam je zelo obsežno poročilo, danes nam tukaj odgovarja na vsa naša vprašanja. Vendar pa imam kljub vsemu občutek, da na eni strani Banki Slovenije ne prestando nalagamo, da sama pojasni vse očitke na svoj račun, karkoli nam pa potem pojasnjuje, ji ali ne verjamemo, nočemo verjeti ali pa kaj drugega. Poslušamo očitke, kako enkrat banka Slovenije pripravi preveč gradiva in s tem namerno zamegljuje situacijo, spet drugič ne pove in objavi nič. Težko mi je razumeti, kaj bi morala Banka Slovenije še storiti, da bi se ta krog zaključil, oziroma kdo je tista zadnja točka, ki bo podala končne odgovore in ji bomo na koncu vsi lahko verjeli.

V tej luči se mi zdi smiselna odločitev Vlade, da pripravi zakonodajne podlage za izvajanje neodvisnih nadzorov izvajanja velikih državnih strateških in infrastrukturnih projektov, med katere lahko prav gotovo uvrstimo tudi vse ukrepe s tako imenovano sanacijo bančnega sistema. Ta zakon bo zagotovil zadosti kvalitetno podlago, zato da se bo lahko v tem delu izvedla neodvisna preiskava in ocenili vsi elementi povezani z morebitnimi sumi nepravilnostmi, negospodarnostjo oziroma drugih tveganj, ki so bili povezani s samo sanacijo bank. Ta zakon naj bi prišel v parlament v roku enega meseca.

Zgolj na kratko še nekaj mojih razmišljanj. Na spletni strani Banke Slovenije najdemo podrobno poročilo o izvedenem celovitem pregledu bančne aktivne Slovenije 2013. To poročilo vsebuje pojasnila rezultatov in opis metodologije in vseh uporabljenih postopkov. Prav tako nam je Banka Slovenije to

pojasnila v gradivu, ki smo ga prejeli na podlagi sklepa, sprejetega v Državnem zboru 30. 1. 2015. Kar pa ni javno – in ker tako predpisuje zakon, verjetno tudi nikoli ne bo – so vhodni podatki ter individualni rezultati skrbnega pregleda bančne aktivne. Gre torej za individualne podatke, tudi osebne, iz posojilnih map. V agregatni obliki pa so ti podatki že objavljeni v podrobnem poročilu, ki sem ga že prej tudi omenila.

Pri pregledu aktivne bank so se uporabljali ukrepi predpisani s strani Evropske komisije, ki jih uporabljajo vsepovsod. Za Slovenijo so ti ukrepi pomenili zelo velik delež slabih posojil v bankah. To prinese negativen vpliv na kapital bank, kar vpliva tudi na vrednotenje zavarovanj. Sproži namreč večjo uporabo vrednotenja po likvidacijski vrednosti, ki so nižje kot bi bile, če bi bila ta zavarovanja namenjena dobrim posojilom. Ampak kot sem že rekla, ta metodologija velja za vse enako. Negativni vpliv velikega deleža slabih posojil pa se potem odrazi tudi v procesu stresnega testiranja. Pri obremenitvenem testu je treba namreč oceniti občutljivost prenosa makroekonomskih spremenljivk v kakovost posojil in vrednost zavarovanj. Ta občutljivost pa je večja v državah, ki so imele večje naraščanje slabih posojil, in taka je bila tudi Slovenija, to pa zato, ker v obdobju med leti 2009 in 2013 nismo ukrepali za finančno prestrukturiranje gospodarstva. Od leta 2009 do 2013 bi lahko reševali vprašanje svojih bank sami, potem pa je v postopku odprave presežnih makroekonomskih neravnovesij to vodila Evropska komisija in tukaj je Slovenija izgubila možnost samostojnega odločanja in tudi enakopravnega pogajanja.

Ključno za današnjo razpravo se mi zdi tudi dejstvo, da je celovit pregled leta 2014, ki so ga izvedli po enotni metodologiji za vseh 13 bank, pokazal, da NLB in NKBM nista čezmerno kapitalizirani. To namreč pomeni, da morebitna drugačna vrednotenja aktiv v letu 2013 ne bi mogla pomeniti manjše potrebe po kapitalu, podrejene obveznice pa ne bi mogle biti izvzete iz striženja.

Iz predloga Evropske komisije za direktivo reševanja bank je jasno, da je treba tudi pri nas oziroma v celotnem evroobmočju prenehati z davkoplačevalskim denarjem reševati banke. To pomeni, da morajo breme reševanja bank nositi najprej lastniki, nato imetniki obveznic in na koncu tudi veliki deponenti. Državna pomoč je prepovedana in se lahko uporabi le v izjemnih razmerah. Ta določila bodo sicer polno začela veljati v letu 2018, v vmesnem obdobju pa je treba upoštevati načela direktive.

Izbris obveznic je torej običajno orodje reševanja bank, ki davkoplačevalce ščiti pred bremenom. Priporočila Evropske komisije o uporabi državnih pomoči s 1. 8. 2013 tem načelom sledijo in tukaj je natančno omenjen tudi ta odpis podrejenih obveznic kot instrument delitve bremen reševanja bank. To sporočilo, ki

je bilo danes že nekajkrat omenjeno, in kakršne Evropska komisija uporabi, ko odloča o dopustnosti državne pomoči, vsebuje vsa ta merila. Če Slovenija državne pomoči ne bi podelila, potem nam pač tudi tega sporočila ne bi bilo treba upoštevati. Ker pa je Slovenija državno pomoč podelila, je morala upoštevati vse določbe iz tega sporočila, kot sem že rekla, iz avgusta 2013 in med drugim vse njegove točke, tudi tiste, ki se nanašajo na podrejene kapitalske instrumente.

Mogoče za konec samo še nekaj pozitivnega. Kaj pa nam je vendarle prinesla dokapitalizacija bank? Sanacija bančnega sistema v letih 2013 je največ prispevala in pomagala samim deponentom v bankah, ki so varčevali v teh bankah, in bi bili brez teh ukrepov ogroženi vsi njihovi depoziti. Pokrite so bile pretekle izgube, vzpostavljeno je bilo zaupanje v bančni sistem kot celoto in omogočeno je bilo normalno poslovanje bank s tem, da se izničijo vsi ostali negativni učinki, ki so bili povezani s počasno odzivnostjo oblikovalcev ekonomske politike na situacijo v krizi. Tehtana obrestna mera državnih obveznic je iz 4,58 % pred izvedbo ukrepov padla v letu 2014 na 2,67 % in še naprej pada in je že dosegla rekordno nizke nivoje. Omogočen oziroma zaznan je povratek stabilnosti v slovenski bančni sistem. V letu 2014 so se depoziti v bankah pričeli ponovno dvigovati in ta trend se nadaljuje tudi v letošnjem letu. Zaradi padca obrestnih mer na državne obveznice padejo tudi obrestne mere za kredite gospodarstva in gospodinjstvom. Olajšal se je dostop podjetij do bančnih kreditov, s tem pa se tudi nekako ustvarja pogoj za gospodarsko rast. Torej, pozitivni učinki te dokapitalizacije so jasni in danes tudi vidni. Hvala lepa.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Besedo ima mag. Dušan Verbič, pripravi naj se gospod Žan Mahnič.

MAG. DUŠAN VERBIČ (PS SMC): Hvala lepa, gospod podpredsednik. Vsem prisotnim prav lep pozdrav!

Začel bom z vprašanjem, kaj se je pred letom 2013 dogajalo v Banki Slovenije, instituciji, katere vhod krasijo Atlasovi kipi. Kdo so že to? Za potrebe gradbenikov predelane podobe starogrškega božanskega Atlasa kot znak kreposti. Je orjaško breme na ramena državljanov in državljanov padlo zato, ker je Slovenija enostavno izgubila bitko z bolj modernimi, bolj odprtimi, bolj konkurenčnimi, bolj organiziranimi in bolj tekmovalnimi ekonomijami in si je zato po porazu morala naložiti še breme bančne sanacije? Morda smo breme prevzeli zaradi naivnosti, neznanja, morda zaradi metodologije, morda zato, ker je nekdo v zameno za dobro plačane službe izpolnjeval navodila z evropskega finančnega vrha. Srčno upam, da bomo v bližnji prihodnosti dobili kolikor toliko zadovoljive odgovore.

Če se vrnem k vzroku za nastalo situacijo s konkretnimi primeri. Prepoved dajanja posojil za nakup lastnih delnic, torej asistenca pri dokapitalizacijah, ki ne bi uspele, če ne bi bilo prepovedanih ravnanj. Primer Probanke, kjer naj bi ta banka več vlagatelj, ki so sodelovali pri dokapitalizaciji banke, ponudila posojilo, da kupijo delnice, hkrati pa jim obljubila, da bo banka te delnice odkupila po takšni ceni, da ne bo težav z vračilom posojila. Tako si je banka zagotovila navidežno kapitalsko ustreznost. Banka je danes pristala v likvidaciji. Država je vanjo decembra 2013 vložila 176 milijonov evrov in sicer v denarju 160 milijonov in v obveznicah Republike Slovenije 16 milijonov evrov.

Drugi primer je zgodba NLB. Ne samo, da je banka podrejene obveznice prodaja pri okencih, tudi popolnim finančnim nepoznavalcem, ki se niso zavedali tveganja, banka je po pričevanjih tudi zaposlene prepričevala, da svoje depozite zamenjajo za podrejene obveznice. Zanimivo, banka je prepričevala ljudi, da so depozite, za katere jim je banka plačevala manj, zamenjali za podrejene obveznice, za katere je banka plačevala več. Grobo rečeno, oglašati bi se morali vsi alarmi, kako zelo banka potrebuje kapital. In to je bilo leta 2010.

Slovenske banke so imele ves čas od leta 2008 težave s kapitalom. Najprej je bilo treba prijateljska podjetja prepričevati, da kupijo delnice in jim nato dati posojilo. Potem je bilo treba narediti podrejene obveznice, ne zato, ker bi bile težave s kapitalom, temveč s pojasnilom, da je treba postati moderna banka. To pa pomeni tudi moderne inventivne načine zagotavljanja kapitalske ustreznosti, zato so pač podrejene obveznice. Leta 2012 je bilo treba izdati obveznice CoCo, ki jih je v večini kupila država. Obveznice so se seveda konvertirale v kapital. Znani analitiki so takrat svarili z besedami: Če si nalijemo čistega vina, je to pesek v oči. NLB ima resne težave, ki jih je treba resno rešiti, ne pa z nekimi hibridnimi instrumenti krpiti luknjo za luknjo iz leta v leto. Zelo pomenljiv je bil naslednji komentar: Obveznice CoCo so izjemno problematičen instrument, njegova edina prednost je ta, da jih priznava evropski regulator. Kratkoročno rešuje NLB, nadaljevanje pa ni obetavno. In kje je bila ves ta čas s svojo aktivnostjo Banka Slovenije kot krovni regulator? O tem so pisali mediji, ekonomisti in analitiki, ko pa so posamezni novinarji naslovili vprašanje na Banko Slovenije in terjali odgovore glede opozoril na nedovoljene prakse bank, tudi na financiranje lastnih dokapitalizacij in druga sistemska tveganja, se je milo rečeno ta isti regulator kar sprenevedal v smeri, kako je težko to ugotovljivo, ampak da se ugotavlja. V letu 2012 so celo zapisali, da ni šlo za sistemsko prakso in da praktično nepravilnosti skoraj ni bilo zaznati.

Nekaj besed glede temeljnih pokazateljev za slovenski bančni sistem v zadnjih osmih letih. Še prej pa pomembni dogodki, ki so se dogajali. Kot prvo, v letu 2006,

uvredba mednarodnih računovodskih standardov. V letu 2007 prevzem evra in implementacija načela poštene tržne vrednosti. V letu 2008 propad Lehman Brothers banke. Zdaj k bistvu. Dva pomembna pokazatelja, vezana na tisto obdobje in tudi na leta, ki temu sledijo. Prvi je rast kreditiranja v procentih. V letu 2006 je bila 28 % rast, v letu 2007 41 %, v letu 2008 19 % in z letom 2009 bistveni padec na 0,1 in nato iz leta v leto padec, v letu 2013 je padec minus 21 %. Še druga kategorija, ki pa je bila v neki smeri tudi danes že nekajkrat omenjena. Delež slabih posojil v odstotkih. V letu 2006 2,8 % delež slabih posojil v slovenskem bančnem sistemu. V letu 2007 3,1 %; v letu 2008 2,9 %; v letu 2009 skoraj 100 % porast, in sicer 4,8 %; v letu 2010 pa že na to skoraj 100 %, in sicer 8 %. Ta odstotek se je bistveno povečeval in v letu 2013 dosegel skoraj vrtoglavih 30 %. In tukaj je takoj na mestu vprašanje, ali ni bilo nujno ukrepanje zoper nosilcev vodenja oziroma upravljanja v bankah.

Naslednje vprašanje. Ali je Banka Slovenije sploh imela zakonsko podlago kot regulator bančnega sistema, da bi ukrepala bistveno prej kot takrat? Če pogledamo po veljavnem Zakonu o bančništvu, je to konkretno navedeno v 222. in 217. členu. Samo na grobo, 222. člen govori o namenu in obsegu nadzora nad bankami. Samo na kratko. "Banka Slovenije opravlja nadzor nad banko z namenom preverjanja, ali banka posluje v skladu s pravili o upravljanju s tveganji in drugimi pravili" in podobno. Bolj pomenljiv in za nas zanimiv je 217. člen, ki govori o pristojnosti Banke Slovenije za nadzor nad bankami. Dotaknil se bom četrtega odstavka, ki pravi: "Za dosego namena nadzora nad banko je Banka Slovenije pristojna in odgovorna tudi za nadzor nad člani uprave banke v obsegu, določenem v 68. in 70. členu tega zakona", potem pa drugič in tako naprej, ne bi podrobno govoril, se pa vseeno dotikam. 68. oziroma 70. člen tega zakona. Zakaj to izpostavljam? Predvsem zaradi tega, ker je v 68. členu v drugem odstavku zelo jasno zapisano: "Kršitev obveznost iz 3. točke prvega odstavka tega člena", ki se pa nanaša na delovanje uprave, "ima značilnost hujše kršitve", in v nadaljevanju ta istega odstavka, kot prvo, "če je zaradi te kršitve ogrožena likvidnost ali kapitalna ustreznost banke." Mislim, da so kakršnekolikoli besede v nadaljevanju odveč.

Če nadaljujem, bi se dotaknil še enega segmenta nadzora in to so revizorji. Kot je znano, imamo znotraj bank interne revizorje, ki so praviloma neposredno odgovorni upravi in nadzornim svetom. Imajo jasno opredeljene cilje, odgovornost, vključevanje v najvitalnejše procese delovanja sistema bank, obveznost poročanja, neposredni dostop do vseh nosilcev vodenja in upravljanja. Kaj so vsa leta počenjali v bankah z državno lastnino, da bi preprečili stanje, za katerega so neobhodno vedeli? Poleg notranjih revizorjev imamo in smo tudi v preteklosti imeli zunanje revizorje, ki so bili in so

še vedno nosilci revizijskih letnih poročil kot zunanji, neodvisni revizorji k letnemu poročilu poslovnega izida. Tukaj se pojavi tudi vprašanje, kakšna je soodgovornost revizorjev za nastanek bančne luknje, ki je imela za posledico dokapitalizacijo bank. Njihova načelna stališča po moji oceni nimajo posebnega tehtnega opravičila, ker se sklicujejo predvsem na dve, po njihovem mnenju, ločene stvari. Prvič, pri revidiranju računovodskih izkazov revizor preveri le, ali so podatki v bilancah resnični in pošteni ter ne smejo niti vplivati na izbiro računovodske politike in podobno. Kot drugo pa pri sistemu ocenjevanja pravijo, da so težave, ker se lahko pojavijo različnosti med ocenjevanji. Pri slabitvah je problem časa. Podobnega mnenja so tudi za podjetja, ker je odvisno, koliko časa imajo le-ti za poplačilo svojih dolgov.

Kaj na to lahko sploh rečemo? Kot prvo, ne bom komentiral niti njihove tarife, kaj šele njihove odgovornosti. Se pa pojavlja vprašanje, zakaj obstaja Slovenski inštitut za revizijo, še posebno pa Agencija za javni nadzor nad revidiranjem. Kakorkoli stvari obračamo, se vse zakotili na davkopačevalce. In ob nedavni izjavi višjega tožilca na mandatnem delovnem telesu Odbora za finančni in monetarni sistem, da bodo, če bo to do njih prišlo, prve sodbe prišle šele čez deset let, nas v ničemer ne more več prepričati v dobro delovanje Banke Slovenije v preteklem obdobju kot glavnega in neodvisnega regulatorja bančnega sistema v Republiki Sloveniji.

Želim, da se o vseh tovrstnih aktivnostih, vezanih na preteklo delovanje Banke Slovenije, objektivno poroča predstavnikom Evropske centralne banke, ker imamo poslanci določene pravice in obveznosti ter dolžnosti, in s tem v ničemer ne zmanjšujemo samostojnost te institucije. Lahko pa rečem, da je v prvi vrsti za skrb za ugled Banke Slovenije prav gotovo dolžan guverner s svojo ekipo ter svojimi zaposlenimi.

Za zaključek ključno vprašanje, ki se vseskozi ponavlja in je naslednje: Zakaj Banka Slovenije ni opazala oziroma vlagala postopkov zoper nosilcev upravljanja zaradi suma zlorabe položajev in temu podobne tudi opredelitve drugih znakov kaznivih dejanj? Hvala lepa.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima predlagatelj mag. Matej Tonin, pripravi naj se Žan Mahnič.

MAG. MATEJ TONIN (PS NSI): Predgovornik me je spomnil na slavne CoCo obveznice, če se jih spominjate.

Te CoCo obveznice so se potem čez nekaj časa preoblikovale v kapital. Na nek način je šlo za dokapitalizacijo bank z državnim denarjem. Takrat, če se jaz spomnim, nismo imeli nobene ali pa ni bilo treba vložiti nobene zahteve ali pa prošnje za odobritev državne pomoči. Predstavnik Banke Slovenije bi vprašal, kaj konkretno so imeli v mislih predstavniki ECB in

Evropske komisije, ko so tam nekje v začetku leta 2009 dejali, da so pri reševanju bank dovoljeni tudi nekonvencionalni ukrepi. Kakšni so tej nekonvencionalni ukrepi?

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima gospod Žan Mahnič. Pripravi naj se gospod Tilen Božič.

ŽAN MAHNIČ (PS SDS): Hvala za besedo, gospod predsednik. Kolegice in kolegi, gospod sekretar in pa seveda guverner Banke Slovenije!

Ko poslušam to razpravo, v kateri smo si poslanke in poslanci, glede na to, da smo vsi dali svoje podpise, danes pa vsaj na neki točki enotni, lahko slovensko bančno luknjo oziroma celotno dogajanje okrog slovenskega bančnega sistema strnem v treh točkah. Prvič, v Sloveniji ni nihče za nič odgovoren. Drugič, slovensko pravosodje ne deluje. Tretjič, podjetja v državni lasti so rak rana Slovenije. Da obrazložim.

Da v Sloveniji ni nihče za nič odgovoren, mislim, da mi ni treba razlagati. Ko skličemo oziroma ko damo zahtevo za sklic izredne seje, nas sprašujejo, kaj se borimo zdaj z nekimi mlini na veter, kaj iščemo vprašanja, na katere odgovora tako ali tako ne bomo dobili. Ampak mi bančno luknjo imamo, denar davkoplačevalcev je za to šel in nekdo bi za to moral odgovarjati. Skratka, v Sloveniji ni nihče za nič odgovoren.

Druga točka. Slovensko pravosodje ne deluje. Verjetno se spomnite, da je takratni predsednik Vlade Janez Janša, ko je dobil poročilo Banke Slovenije o zapadlih kreditih, ki niso bili odplačani, v tem poročilu so bila tudi anonimna podjetja s samo recimo enim zaposlenim, ki so dobivala milijonske kredite, na podlagi tega poročila podal kazensko ovadbo. Kaj se je zgodilo? Nič. Ali so koga zaprli? Niso. Oziroma so. Njega so zaprli. Predsednika Vlade, ki je podal to zadevo, so potem čez eno leto zaprli.

Tretja točka, podjetja v državni lasti so rak rana slovenske družbe. Jaz upam, da je večinsko mnenje tukaj takšno, kljub temu, da vem nekateri nasprotujejo, ampak si upam trditi, če ne bi imeli podjetij v državni lasti, če ne bi imeli Nove Ljubljanske banke in pa Nove Kreditne banke Maribor v državni lasti, se danes mi o teh stvareh ne bi pogovarjali na tak način kot se oziroma je vprašanje, ali bi se o takšnih stvareh sploh pogovarjali. Ker vsak privatni lastnik vsak evro dvakrat pogleda preden ga kam da, ko pa je bila pač banka državna, je poklical en, je poklical drug, temu bomo dali 10 milijonov za Stožice, temu bomo dali par 100 milijonov za Merkur in tako naprej. Brez kakršnihkoli zavarovanj, na lepe oči in kaj jaz vem, kaj še vse. Če bi bili to privatniki, se to ne bi zgodilo.

Slišim, da namesto da dokapitaliziramo banke, dajmo dokapitalizirati ljudi. Pa saj mi smo tudi ljudi dokapitalizirali. Konkretno smo v zadnjih desetih letih dokapitalizirali nekatere

profesorje z milijardo evrov. Smo dokapitalizirali ljudi. Ne samo, da je problem očitno ta dokapitalizacija, tudi ta je problem, ko se deli denar malo povprek, temu 350 tisoč, temu 600 tisoč evrov. Saj niso samo banke, saj se v celi Sloveniji dela na tak način. Ker ni nobene odgovornosti, ker nihče za nič ne odgovarja. Tajkune, tako imenovane tajkune, ki so v zaporu, se lahko prešteje, ne vem, na prste dveh rok, manjka pa 5 milijard oziroma še več. Ampak to je pri nas očitno normalno, saj pri nas nihče za nič ne odgovarja. Če pa kdo kaj vpraša oziroma, bog ne daj, še poda zahtevo za sklic izredne seje, je pa kakšen paranoičen, da išče, da se ukvarja z zgodovino in kaj jaz vem, kaj še vse.

Na podlagi tega stanja v državnih bankah smo se seveda samo v enem letu pod vlado Alenke Bratušek zadolžili za 8,6 milijarde evrov. Ni problem to, da smo se zadolžili, problem je, zakaj smo se. Ali smo se za kakšne investicije? Ali smo se za gospodarstvo? Ne, nismo se. Za to smo se zadolžili, da smo pokrivali naslednje investicije in rop v slovenskih državnih bankah, kjer so, pa nimam problema, lahko pogledamo, kdo vse je na tem seznamu, še posebej predstavniki ene politične opcije imeli očitno kar finančno samopostrežbo. Še danes mi ni jasno, zakaj takrat nismo denarja rajši vzeli iz Evropskega stabilizacijskega mehanizma po obrestni meri približno 1 %, cenejši denar bi bil, res pa je, in to je bil glavni problem, da bi bilo treba izpeljati korenite reforme, ampak tudi na podlagi teh reform danes Slovenija ne bi bila v stanju, v kakršnem je.

Poleg tega ropa v slovenskih državnih bankah se je pa v povezavi z njimi zgodil še en rop, ki je bil legaliziran z glasovanjem bivše koalicije iz prejšnjega mandata, tiste iz druge vlade, in sicer odpis naložb več kot 100 tisoč malim delničarjem in podrejenim upnikom v znesku 500 do 600 milijonov evrov, tako se govori. To je približno toliko, kot govorijo za neke številke, da naj bi šle za izbrisane. Tudi to bo treba še zraven šteti k temu, koliko smo dali v banke, ker sem konec koncev prepričan, da bo epilog takšen, da bo to krajso obsodil in da bo treba tem ljudem ta denar vrniti, kar je edino pravilno.

Tukaj imam tudi eno vprašanje, mislim, da je bilo že prej izpostavljeno, ampak odgovora še ni bilo, Društvo malih delničarjev Slovenije je podalo sporočilo za javnost, naslov Podrejeni in prevarani?, in sicer v oddaji Tarča z Boštjanom Anžinom, ko je šlo za neke dogovore glede teh malih delničarjev in je takratna viceguvernerka Banke Slovenije zanikala, da so rezultate obremenitvenih testov prilagodili tako, da bi lahko izvedli izbris podrejenih obveznic. Nekdanji generalni sekretar Ministrstva za finance Mitja Mavko je uvodoma dejal, da iz javno objavljenega dopisa z uradnikom Evropske komisije Francom Dupontom nikakor ni mogoče sklepati, da mu je bilo karkoli obljubljeno, ko je en izmed razlaščenecv potem dejal, da je iz dopisa jasno razvidno, da se mu je

Dupont zahvalil, da so izbris hibridnih obveznic vključili v načrt. Torej, očitno se je nekaj dogajalo v ozadju, ampak spet po slovensko oziroma spet dvolično, če imamo zadevo, kjer je dokaz, kjer je iz dopisa uradno razvidno, tega noben organ ne bo obravnaval, tega se nihče ne bo lotil, delali se bomo, kot da tega ni. Ko pa se nekje v enem filmu samo pojavi neka črka J, pa kar vsi vemo, kdo to je, in hopa-cupa zapremo bivšega premierja, ker je pač tam črka J in je to verjetno on.

Drugo vprašanje, ki ga imam oziroma ki je glavna problematika in o čemer tudi piše v zahtevi za sklic seje, je pa, kako so nastajali stresni tesni oziroma na podlagi kakšnih scenarijev. Jaz ne bom nikoli pozabil, ko nam je prof. dr. Mojmir Mrak pri predmetu Mednarodne finance, ko nam je predaval, nekoč dejal o teh stresnih testih in teh bonitetnih agencijah: "Mi to zadevo plačamo in ponavadi je veljalo, da kar naročiš, kar plačaš, potem takšno mnenje izdelajo." Če karikiram, te bonitetne agencije delujejo približno tako kot recimo prof. dr. Rajko Pirnat. Ti poveš kakšno mnenje bi rad, mu plačaš in potem takšno mnenje dobiš. Kako so nastajali ti stresni testi? Čisto v nasprotju s tem, kar se tiče BDP in kriterijev, kakšna je danes makroekonomska situacija. Imeli smo dva scenarija, osnovnega in pa neugodnega. Za leto 2013 je bila rast BDP plus 1%. Osnovni scenarij je predvidel minus 2,7 %, neugodni pa minus 3,1 %. Kako se lahko nekdo za toliko zmoti? Prepričan sem, da študentje na Fakulteti za matematiko in fiziko ne bi za toliko zgrešili, ampak očitno je nekaj v ozadju. Očitno je bil nek interes, da smo potem vzeli 5 milijard namesto 4. Kot je bilo že prej rečeno, za približno en TEŠ 6. Za leto 2014 je isto, ko imamo po podatkih 2,5 oziroma 2,6% rast. Spet po teh testih predvideno po neugodnem scenariju minus 3,8 %, po osnovnem scenariju minus 1,5 %. Ne vem, nisem študiral matematike, ampak taka odstopanja pri tako pomembnih zadevah mi niso jasna. Tukaj lepo piše, da sta testa ugotovila, da naj bi bil primanjkljaj do leta 2015 po osnovnem scenariju po top-down pristopu 2,7 milijarde in pa 4 milijarde po bottom-up pristopu. Po neugodnem scenariju 3,2 in 4,7. Tukaj smo imeli različne, ampak odločilo se je pač za tistega, kot se je odločilo.

Še zadnje. Jaz vem, da teh odgovorov tukaj, pa lahko govorimo še kako dolgo, ne bomo dobili. Sprenevedanja prihajajo iz vseh strani, ampak kar bi pričakoval, pa je vsaj to, da delo, ki ga je začela že prejšnja preiskovalna komisija, nadaljuje oziroma zaradi mene lahko tudi znova začne nova preiskovalna komisija. Ampak očitno spet nekaj govorimo, nekaj delamo. TEŠ 6 bi preiskovali, ker se verjetno ve približno, v katero smer bo to preiskovanje šlo in koga se bo spet okrivilo, tukaj pa ne. Ko pa so neki drugačni politični okvirji, pa podpisov za to preiskovalno komisijo kar nekako ne bi dali. Pozivam vas, tiste, ki ste polni besed, kako je treba v Sloveniji začeti boj proti korupciji, kako je treba razčistiti

vse za nazaj, da se da te podpise, da se ustanovi preiskovalno komisijo in da se ugotovi, kaj se je dogajalo. Če drugega ne, vsaj glede na prvo točko, ki sem jo na začetku omenil, torej, da v Sloveniji nihče za nič ne odgovarja, magari ta sklic parlamenta dokaže, da temu ni tako in da odgovorne, me ne zanima, kdo to je, pokličemo na odgovornost in da gre konec koncev na Dob tudi kakšen, ki je pa res zaslužen, ki bi moral biti tam, ampak verjetno danes sedi doma na kavču, gleda tole sejo in se nam vsem smeji.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima gospod Tilen Božič. Pripravi naj se gospod Uroš Prikl.

TILEN BOŽIČ (PS SMC): Hvala za besedo.

Najprej bi začel pri neodvisnosti in teh pozivih, ki so bili v zadnjem času, da bi morali Banko Slovenije bistveno bolj regulirati, nadzirati, vsekakor da bi jim morala Državni zbor in Vlada bistveno več.

Jaz imam s takim pristopom določene težave, predvsem zaradi tega, ker če pogledamo kako funkcionira neka centralna banka in če hoče funkcionirati dobro, mora imeti zelo visoko stopnjo neodvisnosti. Vsekakor si ne bi želel, da bi bilo tako, kot je bilo v Jugoslaviji, da ko je zmanjkalo denarja za rudarje, se je poslalo naročilo, se je natiskalo en vagon dinarjev in so jih poslali rudarjem. Naslednji dan smo imeli na škodo vseh toliko višjo inflacijo.

Druga zadeva je tudi nekako en nadzor, ki mora biti nad vsemi, tudi nad povezavo, ker smo imeli konec koncev prvo sanacijo bank tudi zaradi malo problematičnega lastništva bank oziroma poslovanja med podjetji in bankami, ki so bile dejansko ene z drugimi tako povezane, da so druga drugi dale posojila. Te zadeve niso bile unikum v našem sistemu. Konec koncev je še pred kratkim v Veliki Britaniji propadla banka The Co-op Bank oziroma bančna zadruga, ki je bila kar velika banka in je imela težave zaradi tega. Jaz mislim, da je neka neodvisnost ključ do tega, da sploh postavimo neke osnovne pogoje, da lahko en bančni sistem normalno deluje, tako da bi šel raje v neko razpravo v tem smislu, da bi se morala ta neodvisnost še nekako okrepiti, predvsem v smislu, da se pa morda združi še ATVP pa AZN pod isto streho, da bi bilo to v okviru Banke Slovenije, da bi bili vsi strokovnjaki na enem mestu, da se znanje akumulira in da se na ta način tudi neodvisnost in moč take institucije akumulira. Imamo pa res neke težave, tukaj gre pa predvsem za lastnike, se pravi državo in takratne vlade, s spoštovanjem teh regulatorjev. Če ti centralna banka večkrat reče, da moraš neki problem rešiti, da se takih posojil ne sme dajati in da je treba banke, če so že v takih težavah, konec koncev dokapitalizirati, ti pa to vztrajno ignoriraš ali pa vmes tudi dokapitaliziraš na neke takšne malo posebne načine, CoCo stil, pač to ne pelje daleč. Tukaj vsekakor ne gre pripisovati krivde Banki Slovenije, ampak

lastniku. Se pravi, gre za vprašanje, ali je prej jajca ali kokoš. Kdo je tisti, ki je prvi poklican za to, da poskrbi, da ko je na nekaj opozorjen, te napake ali pomanjkljivosti dejansko tudi odpravi? Jaz dvomim, da bi bil tukaj neki dodaten argument, da bi morda dr. Jazbec dobil dodatna pooblastila, hodil oborožen naokoli in začel groziti tistim, ki bi ga morali spoštovati pri tem, da neka opozorila vsaj približno jih upoštevajo pri svojem delu, ampak bi bil vsekakor s tem, ko bi okrepili tega regulatorja, verjetno neki določen napredek tudi dan.

Kar se tiče krepitve neodvisnosti, gre tudi na ta način, da mislim, da politični napadi na tako institucijo, kot je Banka Slovenija, še posebej z nekimi pavšalnimi navedbami niso dobri. Lahko gremo v zelo konkretne navedbe, če obstajajo, ki morajo biti zelo dobro utemeljene, nikakor pa ne sme to iti kar pavšalno počez čez vse, ker to škodi tako Republiki Sloveniji kot bančnemu sistemu in Banki Slovenija.

Če grem naprej na aktivno in pasivno stran oziroma smo spet pri jajcu pa kokoši. Kaj je bilo prej? Zdaj se pogovarjamo o tem, ali je bila ustrezno izpeljana dokapitalizacija? Mene zanima izvirni problem. Kam je šel tisti denar oziroma zakaj so se dajala določena posojila in kdo za temi stoji? To je tisto, kar je za moje pojme treba preiskati, se s tem ukvarjati, raziskovati. To, da bomo mi naredili preiskavo tega, ali so bili neki postopki izvršeni pravilno, kljub temu, da so jih naredili strokovnjaki, karkoli tam ugotovimo, v nekem posebnem primeru, bi se najverjetneje lahko zgodilo, če bi res prišlo do nekih nepravilnosti, da bi prišlo do tega, da bi Republika Slovenija morala vrniti tistih 600 milijonov evrov. Je to državi v korist ali ne, ne vem. Presodite sami. Tukaj gre moje zanimanje torej predvsem v smeri, kaj od teh terjatev je dejansko še ostalo na bankah, kar ni šlo na slabo banko. V takem primeru bi recimo bila smiselna pretirana dokapitalizacija, ker bi lahko določene podatke še vedno skrili, ampak jaz dvomim, da je v kakršnemkoli primeru imela Banka Slovenije kakršenkoli interes zasledovati ta cilj. Tukaj ne vidim nikakršnega motiva za to. Bom pa vesel, če bo vseeno, glede na toliko informacij, kot smo jih dobili, vsaj izrečenih, prišlo tudi kaj pisnih dokazil za to, kar je bilo izrečeno večkrat tudi v tem Državnem zboru.

Kar se tiče te pobude za današnjo sejo. Dobili smo kar dosti odgovorov, dobili smo zelo veliko dokumentacije. Imeli smo kar veliko sej. Na Komisiji za nadzor javnih financ, na Odboru za finance, potem na nekaterih drugih odborih, pristojnih predvsem za notranje zadeve in tako naprej, danes imamo sejo v tem državnem zboru. Jaz mislim, da smo s tem izpolnili tiste zahteve, ki so bile predvidene na tej seji in da je s tem ta zgodba zaključena. Upam pa ni ta zgodba zaključena, kar se tiče našega fokusa, da ugotovimo, kam je pa tisti denar, kjer so ocene trenutno nekaj čez milijardo, ki ne bi smel

iti za posojila, ker pač to niso bila posojila, ampak je bilo odiranje, šel ... / izklop mikrofona/

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima gospod Roberto Battelli, pripravi naj se mag. Andrej Šircelj.

ROBERTO BATTELLI (PS IMNS): Hvala lepa za besedo, gospod predsednik. Spoštovani kolegi in kolegi!

Ta razprava je lahko zanimiva, ampak dvomim, da bo kaj prispevala k temu, da se kaj spremeni. Potrebujemo namreč reforme, ki bodo zagotovile izsledljivost slednjega evra, ki prihaja iz javne blagajne, prav tako, kot da bi bil zrezek.

Manjka zakonska zaveza bank in ostalih podobnih subjektov, da denar, ki so ga dobile, tudi ustrezno vrnejo, in manjkajo tudi ustrezne sankcije, če se to ne zgodi. Če ne, bomo to nalogo ponavljali v nedogled. Manjkajo zakonske sistemske norme, ki bi preprečile, da se to, kar se je zgodilo in se morda še dogaja, ne bi ponovilo. Manjkajo zakonske norme, ki ne bi ščitile samo proračuna, ampak demokracijo, ločevanje med vejami oblasti in samo neodvisnost Banke Slovenije pred državno lastnino bank in gospodarstva, če jo že hočemo imeti. Kajti v takih razmerah, ki jih imamo, ki smo jih imeli doslej, pomeni državna lastnina atentat na demokracijo in na temelje države. To se lahko izmeri v milijardah.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima mag. Andrej Šircelj, pripravi naj se guverner dr. Boštjan Jazbec.

MAG. ANDREJ ŠIRCELJ (PS SDS): Hvala lepa, spoštovani predsednik. Guverner, državni sekretar, vsi ostali prisotni!

Kakorkoli že, jaz se moram zahvaliti guvernerju za nekaj odgovorov na vprašanja in pojasnila. Vsekakor pa so nekatere stvari ostale še vedno odprte. Jaz mislim, da so tukaj tudi moji kolegi odprli nekatere stvari, tudi kolega Battelli je danes odprl neka vprašanja, jaz jih tukaj ne bom ponavljal. Bi pa odprl še nekatera vprašanja oziroma se ozrl iz preteklosti v bližnjo prihodnost.

Namreč, dejansko je po nekaterih ocenah še vedno četrtnina slabih terjatev na bankah. Skratka, kaj je s tem in kako bo na to vplivalo.

Druga zadeva, ki je tukaj težavna, je, da imamo sedaj dokapitalizirane banke s količniki, ki so izredno visoki, če govorimo o kapitalskih. In kaj to pomeni za konkurenčnost oziroma za prodajo teh bank? Tukaj govorim predvsem o NKBM, kjer obstaja zaveza za prodajo. Številke o ceni so znatno nižje, kot je bila dokapitalizacija, in banka postaja nekonkurenčna, tudi zaradi zahtev Banke Slovenije po tako visoki dokapitalizaciji. Skratka, tukaj bi bilo treba vsekakor dati smeri razvoja, ali se bo Banka Slovenije odločila za to, da bo imela ta banka, o tej se sedaj na primer največ govori, nižji kapital in bo zaradi tega seveda tudi

konkurenčnejša, za tuje ali za domače kupce, meni je tukaj glede tega popolnoma vseeno.

Govorili smo tudi o odgovornosti in mislim, da ima Banka Slovenije eno temeljnih vlog tudi zato, da se zagotavlja odgovornost za pretekla stanja, v bankah in v sami Banki Slovenije. In v zvezi s tem me zanima, kakšno je stališče Banke Slovenije tudi do pravosodja oziroma mnenje o tem, kako je pravosodje dejansko sposobno procesirati vse tiste zadeve, ki jih je tudi Banka Slovenije poslala na pravosodne organe, mislim, da je tukaj guverner omenjal 107 primerov. Kaj zdaj naprej? Verjetno se formalnopravno tukaj zaključi postopek Banke Slovenije, dejansko pa ne. Navsezadnje je Banka Slovenije tista, ki bo dajala tudi številna mnenja.

In nenazadnje, ali je to zadnja dokapitalizacija? Še enkrat ponavljam, da je v Avstriji Hypo banka ponovno dokapitalizirana s sedmimi na podlagi stališč ECB in tako naprej, ker so pač pozabili dodati slabe kredite iz Ukrajine in vzhodne Evrope. Ali so vključeni tukaj vsi slabi krediti iz Balkana, da tako rečem, ki so jih imele slovenske banke na Balkanu in ali bo zaradi tega prišlo do tega, da bomo ponovno dokapitalizirali, ker bomo pač še nekaj prišteli zraven? Pa ne samo Balkan, imamo tudi Frankfurt, pa Zürich, pa tako naprej, pa Milano. No, Milana ni več, skratka, ampak tam ima tudi svoje podružnice na primer Nova Ljubljanska banka, NKBM pa na primer v Kragujevcu. Pa vi veste, kje še povsod ostalo.

Skratka, zanima me, kaj bo Banka Slovenije storila v prihodnje, da bomo imeli tudi de facto, ne samo de jure stabilen bančni sistem in da bodo davkoplačevalci vedeli, da ne bodo svojih davkov več namenili za dokapitalizacijo. / izklop mikrofona/

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima guverner Banke Slovenije dr. Boštjan Jazbec. Pripravi naj se državni sekretar na Ministrstvu za finance gospod Metod Dragonja.

DR. BOŠTJAN JAZBEC: Hvala.

Še enkrat, da ponovim. Zdaj imam pa pol ure časa, da najprej vrnem čas v leto 2012. 28. novembra 2012 je Evropska komisija sprejela poročilo o mehanizmu opozarjanja, v katerem je Slovenijo opredelila kot eno od članic, za katero je treba opraviti poglobljen pregled. Poglobljen pregled pomeni skrbni pregled, ki vključuje preglede kakovosti aktive in pa obremenitvene teste. 10. aprila 2013 so bili objavljeni rezultati poglobljenega pregleda za Slovenijo, ki so ugotovili, da mora Slovenija opraviti preglede v bankah, in to v obsegu 70 do 80 % bančnega sistema. 9. maja 2013 je Republika Vlade Slovenije predložila nacionalni program reform za leto 2013 in program stabilnosti za obdobje 2012–2016. In potem je Svet Evropske unije 9. julija 2013 izdal priporočilo Sveta in mnenje Sveta o programu Slovenije za stabilnost, za obdobje 2012–2016, ki je zahteval, da se izvede

ustrezne ukrepe ob pomoči evropskih partnerjev, za najem neodvisnega zunanje svetovalca, ki bo opravil preglede kakovosti aktive v celotnem sistemu, da te ukrepe zaključi v letu 2013 in da zagotovi dodaten kapital, če bi se pri prenosu aktive ali pregledov kakovosti aktive odkrile dodatne pomanjkljivosti. To so vse zahteve, ki jih je Vlada Republike Slovenije morala izpolniti v skladu s pravnim redom Evropske unije in pa predvsem zaradi tega, ker so se razmere v Sloveniji poslabševale.

Potem je seveda sledil najem vseh zunanjih izvajalcev pregleda kakovosti aktive, stresnih testov in pa predvsem tudi neodvisnih ocenjevalcev premoženja, predvsem nepremičninskega premoženja. Kaj se je zgodilo potem? Najprej so se zgodili pregledi kakovosti aktive, ki sta jih za vseh osem oziroma deset bank, dve sta bili dodatno, ki sta bili že v likvidaciji, torej osem plus dve, opravili družbi Deloitte in Ernst & Young. In kaj so te družbe naredile? Te družbe so najprej pridobile podatke od bank na stanje konec leta 2012, torej dejanske podatke, ki so agregatno prikazani na strani osem v poročilu o metodologiji, in potem začele razvrščati aktivo v teh bankah glede na delujoče kredite oziroma dobre kredite, slabe kredite, razvrščati komitente glede na to, ali komitenti upravljajo nepremičninsko posredništvo ali so investitorji v nepremičnine. Na podlagi vsega tega razvrščanja terjatev in pa predvsem tega, ker je bilo v slovenskem bančnem sistemu izrazito kratkoročno kreditiranje in se vsaka obnova kredita oziroma vsak tak kredit po kriterijih evropskega bančnega regulatorja, European Banking Authority, šteje kot nedelujoč kredit, je enostavno prišlo do razvrščanja teh postavk v aktivi slovenskih bank. Na tej podlagi se je za šest slovenskih bank ugotovil negativen kapital, ki je zahteval od Banke Slovenije, da od lastnikov zahteva ali dokapitalizacijo ali pa bi Banka Slovenije sprožila stečaj.

Ker pravila dodeljevanja državne pomoči zahtevajo, da se mora v primeru, ko se porabi davkoplačevalski denar, opraviti likvidacijska ocena vrednosti delujoče banke, so bile pozvane spet družbe Deloitte in Ernst & Young, da so opravile likvidacijske ocene teh bank. Zakaj? Zato, da se ugotovi, ali ostane karkoli kapitala, ki bi se ga lahko morebiti razdelilo med lastnike podrejenih obveznic. To je od Banke Slovenije zahteval zakon ZBan-1L v 161.b členu, ki obravnava zahteve po likvidacijski oceni. Nekajkrat je bilo vprašanje o tem, da družbe, ki so opravljale oceno likvidacijskih vrednosti in tega niso naredile v skladu z računovodskimi standardi. Mislim, da se pa 5. členu Zakona o revidiranju, ki ga je sprejel ta državni zbor, določa le pooblaščenec ocenjevalce, ki v skladu s tem zakonom lahko opravijo cenitve za namene revidiranja in računovodskega poročanja, ne pa za druge namene. Pri likvidacijski cenitvi ne gre za cenitev v zvezi z računovodskim poročanjem ali revizijo,

temveč za ugotovitev, kakšna bi bila vrednost stečajne mase, ki je na razpolago za poplačilo upnikov. Še več, 261.b člen pravi, da če te ocene ne naredi zunanji ocenjevalec, lahko celo to oceno naredi Banka Slovenije sama, ki ni pooblaščen revizor. Kar pomeni, da zakon omogoča in celo natančno opredeli na kakšni podlagi in v okviru katerih standardov so bile narejene likvidacijske ocene.

Kaj se je zgodilo? Na 69. strani poročila, ki smo ga dali v Državni zbor, so likvidacijske ocene bank, za katere bi bilo treba uporabiti davkoplačevalski denar, in vse ocene so višje od kakršnekoli vsote nominalne vrednosti podrejenih instrumentov, kar pomeni, da so bile likvidacijske ocene teh bank višje od vsote kapitala in podrejenih obveznic, kar pomeni, da vsebinsko na podlagi teh ocen ni bilo nobene podlage, da bi lahko lastnike podrejenih v bistvu kakorkoli konvertirali oziroma proporcionalno upoštevali pri vseh nadaljnjih postopkih.

Na strani 70 in 71 v tem poročilu so številke, ki vse, kar govorim, potrjujejo in na koncu so tudi številke, ki izkazujejo, koliko so imele posamezne banke kapitalskih primanjkljajev, na podlagi katerih je Banka Slovenije izdala ukrepe oziroma zahtevala dokapitalizacijo. Te ocene so za vsako posamezno banko narejene na straneh 79, 80, 81 do strani 93 v poročilu o metodologiji, ki je objavljeno. Oba poročila sta javna. In na vseh teh številkah, hkrati z razlago, kako so prišli ocenjevalci do upoštevanja diskontov pri ocenjevanju posameznih postavk, so vse razložene, zato pri teh stvareh, pri teh postopkih vloga Banke Slovenije enostavno ne more biti vprašljiva.

Ker je bilo nekajkrat postavljena domneva, da je Banka Slovenije naročila izvajalcem pregleda kakovosti aktive in obremenitvenih testov, da morajo izračunati določena števila, mislim, da bo najbolje in verjetno edino smiselno vprašati te izvajalce in seveda pridobiti dokaze in verjamem, da danes, kot ste nekateri povedali, na ta vprašanja ne boste dobili odgovorov, da se te stvari razčisti. Nihče od članov sveta, predvsem pa jaz kot guverner Banke Slovenije od nikogar nisem zahteval nobenih posebnih računanj ter nobenih posebnih števil in če se bodo te obtožbe nadaljevale, mi boste morali dokazati, da sem to v resnici od koga zahteval oziroma da so bile te številke prirejene.

Druga stvar. Nekajkrat je bilo poudarjeno, da Banka Slovenije ni ukrepala v letih – odvisno, od kdaj gledate –, ampak na strani 89 v našem poročilu je tabela, ki pravi, da je Banka Slovenije v letih od 2008 do 2013 izdala 34 ukrepov na področju upravljanja v bankah, ki delujejo v Republiki Sloveniji. Od tega je bilo 23 ukrepov izdanih trem največjim slovenskim bankam, bankam, ki so v državni lasti. Ti ukrepi so vsebovali opomine in lahko ugotovite, da so nekateri člani odstopali. Odstopali so tudi zaradi tega, kar je naredila

Banka Slovenije. Na strani 46 pa je tabela, ki pove, koliko ovadb je neposredno izdala Banka Slovenije. Tu bi še enkrat poudaril in odločno zanikal kakršnekoli pritiske na pokojnega predsednika uprave Banke Celje. Mislim, da so te obtožbe izjemno nemarne in zahtevajo resen premislek tistih, ki jih izrekajo.

Od leta 2004 do danes imamo šesto vlado. Samo od leta 2008 pa imamo 5 vlad. Od začetka finančne krize, uradno določene z letom 2008, imamo 5 vlad. 5 različnih finančnih ministrov, 5 vlad, ki so imele različne poglede na to, kaj narediti s slovenskim bančnim sistemom. Vse kriviti na Banko Slovenije, da ni upoštevala in da ni zahtevala, upam, da tisti, ki boste prebrali poročilo, lahko sami sebi odgovorite, da je Banka Slovenije vedno zahtevala in bila tista, ki je ugotavljala, da prihaja do nepravilnosti. Te nepravilnosti v bančnem sistemu so se reševale, vendar so se reševale na način, da je na koncu celo Evropska komisija zahtevala, kot sem začel, v celotnih postopkih od 2008, 2009, 2012 in 2013, da se v Sloveniji končno naredi skrben pregled stanja v slovenskem bančnem prostoru. O različnih ocenah je enostavno dati primer zaradi tega, ker vsak izmed nas lahko oceni na primer svoje stanovanje ali pa svojo hišo na način, ki seveda vsebuje tudi vrednostne sodbe o tem, kaj ta hiša ali pa nepremičnina za nekoga pomeni. Ravno zaradi tega, da bi se obranili vseh očitkov, da je Banka Slovenije imela pri tem kakršnekoli subjektivne presoje, da je lastništvo nepremičnine nekoga več vredno od lastništva nepremičnine nekoga drugega, ki naj bi ga po domnevi Banka Slovenije marala manj kot tega prvega, smo najeli neodvisne ocenjevalce, da vse te stvari v skladu z mednarodnimi standardi in praksami opravijo. In zaradi upam, da bodo vse komisije in preiskave, ki se bodo nadaljevale, v kar ne dvomim, pripeljale do zaključkov, da so bile vse stvari formalnopravno in vsebinsko narejene na pravilen način.

Na vprašanje o predpostavkah in o tem, kaj se je dogajalo, je danes, dve leti kasneje, izjemno težko racionalno odgovarjati. Zakaj? Zaradi tega, ker so bile te predpostavke narejene v času največje slovenske gospodarske krize in so enostavno predvidevale v tistem času, kaj bi se naj zgodilo vnaprej. Scenariji pa, še enkrat, niso tekmovalje v tem, kdo bo bolj primerno zadel, ampak enostavno, koliko kapitala morajo imeti banke, da robustno odgovorijo na morebitne težave. In zdaj pridemo do teh vprašanj v zvezi s slabimi terjatvami v slovenskih bankah. Slovenske banke imajo večjo kapitalsko ustreznost v primerjavi z drugimi, na primer NLB in NKBM, v povprečju pa, še enkrat, slovenske banke komaj dosegajo povprečje evroobmočja, ravno zato, ker imata NLB in NKBM še vedno veliko slabih terjatev v svojih bilancah. Zakaj je temu tako? Moje mnenje je, da je deloma za to kriv tudi zakon o Družbi za upravljanje terjatev bank, ki je davkoplačevalcem, vsem nam, naložil, da pokrijemo terjatve, ki jih imajo te

banke tudi do nerezidentov Slovenije, hkrati pa zakon ne omogoča, da se terjatve, kjer so dolžniki nerezidentni Slovenije, ne prenesejo na DUTB. Zakaj je zakon o Družbi za upravljanje terjatev bank narejen na tak način, ne vem, vendar je to po mojem mnenju vseeno problem, na katerega lahko odgovorim samo, da imajo banke ravno zaradi teh problemov slabih terjatev večje dokapitalizacije oziroma ravno primerne dokapitalizacije v obdobju do konca leta 2015 oziroma leta 2016, ker je pričakovano na podlagi tako Banke Slovenije in Evropske centralne banke, da se s temi terjatvami ne bo na hiter način rešilo stvari. Zakaj? Zaradi tega, ker pretekla praksa kaže na to, da so slabe terjatve izjemno problematične oziroma trd oreh, in zato imata obe NLB in NKBM ravno zaradi NPL, slabih terjatev, dokapitalizacije take, da lahko absorbirata morebitne izgube iz nereševanja slabih terjatev.

Peta točka. Sodelujemo s pravosodjem. Banka Slovenije je ravno v ta namen leta 2014 ustanovila posebno inšpekcijsko skupino, kjer z našimi inšpektorji sedi predstavnik Nacionalnega preiskovalnega urada. Zakaj? Zato, da pomagamo Nacionalnemu preiskovalnemu uradu z našim nadzorniškim pristopom razumeti, kaj se je dogajalo v posameznih bankah in kaj se je v nekaterih bankah lahko še vedno zgodi. In ta posebna inšpekcijska skupina je tudi tista, ki pomaga pri razumevanju vseh težav, ki izhajajo iz slovenskega bančnega sistema. Še enkrat pa je treba poudariti, da slovenska bančna luknja oziroma kapitalski primanjkljaj v slovenskih bankah ni posledica smo tega, kar se je dogajalo v Sloveniji, pač pa je deloma tudi posledica vsega, kar se je dogajalo v vseh državah evroobmočja oziroma zato danes govorimo o svetovni finančni krizi. Zaradi tega je prišlo tudi do sistemskih rešitev oziroma odgovorov na ta vprašanja v evroobmočju. Danes govorimo o baselskih standardih tretje generacije, Basel III standardih, danes govorimo o enotnem nadzorniku, ki smo ga v evroobmočju uvedli 4. novembra lansko leto, danes govorimo o evropskem bančnem regulatorju European Banking Authority, danes govorimo o skupnem reševalnem skladu. To so vse odgovori na svetovno finančno krizo. Res pa je, da so se določene stvari v Sloveniji potencirale, predvsem zaradi načina, na kakršnega smo pač peljali razvoj slovenskega gospodarstva v zadnjih 24, 25 letih.

Govoriti o tem, ali bodo potrebne dodatne dokapitalizacije ali ne, je nevhvaležno. Lahko vam odgovorim samo, da v tem trenutku vse slovenske banke izpolnjujejo kapitalske zahteve in da nobena slovenska banka nima nikakršnih likvidnostnih težav.

Kaj na Banki Slovenije delamo oziroma smo naredili? Reorganizirali smo Banko Slovenije na način, ki omogoča večjo odzivnost na vse podatke, ki jih dobimo iz slovenskih bank; ki omogoča ločitev upravljalvske od strokovnih presoje, predvsem zaradi tega, da bi povečali

transparentnost delovanja in odgovorili na vse očitke o tem, da Banka Slovenije ni bila pripravljena oziroma v preteklosti ni dovolj dobro opravljala svojega dela; predvsem pa razvijamo nove modelske in analitične metode ter orodja, s katerimi lahko odgovorimo na vse probleme, s katerimi smo bili soočeni v preteklosti, in predvsem držimo korak s tistim, kar Banka Slovenije predstavlja v sistemu evropskih centralnih bank in v okviru Evropske centralne banke.

Še enkrat, vse, kar se dogaja danes, in predvsem izjemno pozitivni makroekonomski kazalci za Slovenijo so tudi posledica tega, kar smo naredili leta 2013 z dokapitalizacijo slovenskih bank. Verjamem, da danes na vsa ta vprašanja ne boste dobili vseh odgovorov. Res pa je, da je Banka Slovenije pripravljena in podpira razčiščevanje vseh teh stvari in upam, da bomo lahko s skupnimi močmi čim hitreje odstranili še tiste zadnje dvome o tem, kaj smo v Sloveniji naredili decembra 2013 in kaj Slovenijo čaka v prihodnje, predvsem z vidika delovanja slovenskega bančnega sistema. Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima državni sekretar na Ministrstvu za finance gospod Metod Dragonja, pripravi naj se predlagatelj mag. Matej Tonin.

METOD DRAGONJA: Hvala lepa, gospod predsednik. Spoštovani poslanke in poslanci! Razprava je bila obsežna, poglobljena. Na nekaj vprašanj so bili dani odgovori, na nekaj odgovori najbrž niso bili povsem zadovoljivi. Dovolite, da se v tem mojem prispevku ob zaključevanju razprave osredotočim na to, kaj bo Vlada storila oziroma kaj Vlada dela za to, da bo zagotovila stabilno in učinkovito delovanje bančnega sistema in da se v čim večji meri odprta vprašanja, ki so ostala nerazčiščena v tematiki, ki jo danes obravnavamo, tudi čim bolj učinkovito pojasnijo.

Na prvem mestu bo Vlada podpirala in podpira neodvisnost delovanja Banke Slovenije pri izvajanju njenih funkcij v skladu z Zakonom o Banki Slovenije kot neodvisnega nadzornika bančnega sistema. Ta neodvisnost bo s strani Vlade Republike Slovenije dosledno spoštovana ob tem, da bomo čim bolj učinkovito in pa dejavno sodelovali zato, da zagotovimo koordinirano delovanje pri teh dokaj kompleksnih vprašanjih.

Drugo vprašanje oziroma zagotovilo, ki ga lahko dam, je odgovor na vprašanje, ali lahko zagotovimo, da se ne bo pojavila nova potreba po dokapitalizaciji bank. Tveganja, ki so s tem povezana, je treba stalno nadzirati. Eden od sistemskih ukrepov, ki sta ga tako Banka Slovenije kot Vlada Republike Slovenije pripravili in ga dali oziroma posredovali v zakonodaji postopek, zakon je bil sprejet tik pred novim letom, je Zakon o reševalnem skladu za banke, ki naj ravno v tem delu zniža izpostavljenost

davkoplačevalcev za morebitne intervencije iz javnih sredstev v bodoče.

Tretje vprašanje oziroma aktivnost, ki bi jo želel izpostaviti, je razčiščevanje odgovornosti v zvezi s problemi, ki se danes obravnavajo. Mnenje Ministrstva za finance in Vlade je, da je treba odgovornost ugotavljati pri vseh, ki so bili vključeni v napake v bančnem sistemu. Tako pri tistih, ki so kredite odobravale, tistih, ki so kredite jemali, tistih, ki so nadzirali poslovanje bank, organih upravljanja v bankah, revizorjih, regulatorju in tudi pri vladnih inštitucijah na ministrstvu, če so opustile karkoli, kar bi v tem obdobju morale narediti, tako da bo pri ugotavljanju odgovornosti Vlada delovala aktivno, ne bo zavirala teh aktivnosti in bo zagotovila pogoje, da se bodo lahko vsa vprašanja vezana na odgovornost in na sankcioniranje preteklih napak nemotena izvedla.

Nadalje mora vlada zagotoviti, da tako Republika Slovenija kot tudi same poslovne banke izvajajo zaveze, ki so bile dane v okvirih postopkov odobravanja državnih pomoči. Te zaveze so kar obsežne in zahtevne. Spremljajo se kvartalno. Imenovani so posebni revizorji, ki spremljajo izvajanje teh zavez. S tem se precej ukvarjamo in na ta način tudi dodatno znižujemo tveganja, ki so vezana na poslovanje bank. Zaenkrat s strani teh posebnih revizorjev niso bila izražena neka večja opozorila, da banke, ki so bile deležne ukrepov, sprejetih zavez ne izvajajo in to se sproti preverja.

Kar se tiče nadaljnjih ukrepov za razčiščevanje odprtih strokovnih vprašanj, vezanih na sanacijo bančnega sistema, smo tudi že pojasnili, da je Vlada oblikovala delovno skupino za pripravo posebnega sistemskega zakona, ki bo dal možnosti, da se izvedejo neodvisne preiskave pri pripravi in izvedbi večjih infrastrukturnih projektov, in ki bi pokrili tudi odprta vprašanja, ki so vezana na sanacijo bančnega sistema. Ta zakon predvsem teži k temu, da ustvari učinkovite pogoje, da se odpravijo sistemska korupcijska tveganja, ki presegajo samo sankcije v obliki kazenskega pregona in za sume storitev kaznivih dejanj, ampak da se vzpostavijo učinkoviti mehanizmi, ki bodo ta tveganja preprečevala v bodoče in ki bodo, predvsem kar se tiče bank, preprečile vmešavanje v bančni sistem tistih, ki na odločitve o tem, kako bančni sistem deluje, ne smejo vplivati, in na ta način doseči tudi bolj učinkovite nadzorne mehanizme v državnih bankah. Ta zakonski projekt bo Vlada v zakonodajni postopek predvidoma vložila v roku dveh mesecev.

Pričakovanja, ki so bila izražena glede vrednosti bank v postopku njihove privatizacije in glede pričakovanih izplenov ob izstopu države, če bodo ocenjeni, da so pogoji za to dozoreli, je treba tudi postaviti na realne podlage. Treba je poudariti, da je bilo od 3,4 milijarde evrov sredstev, ki so bila vložena v povečanje kapitala bank, ki so bila deležne ukrepov, 1,3 milijarde porabljeno za pokrivanje negativnega kapitala v

bankah in da je samo dodatno ostalo 2 milijardi in 55 milijonov dolarjev tistega, kar danes predstavlja kapitalsko bazo, najbolj kvaliteten kapital bank, in da je osnova za kakršnekoli postopke lastniških izstopov iz teh bank pravzaprav znesek kapitala, ki je ostal potem, ko so bile pokrite pretekle izgube.

Nadalje je treba povedati, da smo v Vladi veliko aktivnosti namenili in Državnemu zboru ob več prilikah tudi poročali o ukrepih, ki so vezani na učinkovitost in izboljšanje delovanja slabe banke. V pripravi je novela zakona o ukrepih za zagotavljanje stabilnosti bank, ki bo na eni strani zagotovila podaljšanje roka in s tem tudi dala večji poudarek, da bo lahko slaba banka bolj aktivno in bolj uspešno sodelovala v procesu prestrukturiranja podjetij njihovega in razdolževanja, poleg tega bo pa novela prinesla še vrsto drugih rešitev. Tudi ta zakon je praktično napisan. Trenutno je dan v soglasje Evropski centralni banki in pričakujemo, da bomo lahko do konca aprila ta zakon predložili v parlamentarni postopek.

Vlada je nadalje ustanovila tudi medresorsko delovno skupino za razdolževanje podjetij, v kateri v osnovi sodelujejo trije vladni resorji in Banka Slovenije. Pripravljamo oziroma koordiniramo sistemske ukrepe, zato da na eni strani pospešujemo procese razdolževanja podjetij, njihovega poslovnega prestrukturiranja, na drugi strani pa tudi znižujemo tveganja poslovnim bankam, zato da lahko obnovijo kreditno aktivnost. Ta ukrep je eden od ukrepov, ki nam ga izrazito priporočajo tudi različne ekonomske misije, tako evropske komisije kot OECD in Mednarodnega denarnega sklada. Ta medresorska skupina je začela zelo aktivno delovati in računamo, da bomo na ta način tudi v bistvu dosegali na eni strani zniževanje tveganj v bančnem sistemu, na drugi strani pa lažji dostop gospodarstva do finančnih virov iz bančnega sistema.

Naštel sem vam torej 9 aktivnosti in 9 ukrepov, ki se v tem momentu v izvajajo Vladi Republike Slovenije in so usmerjeni na to, da bo bančni sistem lahko deloval še bolj učinkovito, bolj uspešno, z nižjimi tveganji in da bo lahko zagotovil svojo aktivno podporo gospodarstvu pri njegovem delovanju in še bolj učinkovito podprl gospodarsko rast v Republiki Sloveniji. Hvala lepa.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima predlagatelj mag. Matej Tonin.

MAG. MATEJ TONIN (PS NSi): Mnogo let nazaj nam je osamosvojitve prinesla marsikaj. Med drugim tudi nujo po tem, da smo praktično na novo začeli graditi svoj lastni bančni sistem. Ta bančni sistem je bilo treba najprej sanirati in zgodila se je prva bančna sanacija. Za tem je sledilo obdobje velikega nacionalnega interesa, ko so nas prepričevali, da je imeti sistemske banke nujno v državni lasti, češ da nam tujci pa

že ne bodo gledali v naše finance. Vprašajmo se, čemu takšna argumentacija?

Vsaka banka dela za profit, vsaka banka dela biznis. Seveda na podlagi nekih ekonomskih zakonitosti. Nacionalni interes je bila pa vse prevečkrat krinka za to, da so določeni vplivni posamezniki ohranili direktno linijo do denarja, do katerega ne bi smeli biti nikoli upravičeni. In resnica je ta, da bi s privatizacijo morebitnih bank, ko so se pojavljali nekateri interesi za Novo ljubljansko banko, te linije samo izgubili. Potem je sledilo obdobje finančnega razvrata, v katerem naj bi se denar ponujal kar sam od sebe. Bine Kordež je razlagal, kako so ga bankirji sami klicali in ga prosili, če lahko vzame denar za morebiten menedžerski prevzem. Denar je tudi takrat seveda lažje tekel po prijateljskih linijah, kot sem dejal, za kredite se ni dogovarjalo na kreditnih odborih, ampak na vampih nekje v Ljubljani, za milijonske kredite na kreditnih odborih niti ni bilo razprave, medtem ko za tiste za deset, sto tisoč evrov pa vsekakor.

Za tem sledi obdobje finančne in gospodarske krize, ko se tudi za slovenske banke številni mednarodni viri financiranja zaprejo. In takrat naše banke od podjetij, ki so jim prej velikodušno podeljevale kredite, zahtevajo vračilo teh kreditov. Podjetja pa imajo problem, da ko so te kredite jemali, so jim obljubljali, da danes je sicer kratkoročni, bo pa čez nekaj časa dolgoročni, po domače, bomo že kako. Ampak ti prijateljski dogovori so se zelo hitro razblinili. Seveda, ker podjetja niso mogla vračati denarja, se je začel domino efekt, ko so podjetja propadala.

Tukaj je pomemben še en podatek, kar zadeva krizo v Sloveniji in delovanje samega bančnega sistema. V Sloveniji smo imeli dvoje vrste bank, državne banke in pa privatne banke. Kriza je bila za prav vse enaka, ampak način poslovanja pa dramatično različen. Medtem ko so v času krize državne banke povzročile milijonske luknje, so banke v privatni lasti delovale praktično brez večjih težav. Zdaj pridemo na področje, kjer se je treba vprašati, kdo je za to odgovoren, kako so stvari tekle, kašen je bil nadzor. In prvo vprašanje je, kakšna je bila reakcija regulatorja, torej Banke Slovenije. Danes smo večkrat slišali, da je vse do leta 2012 guverner – ne ta, njegov predhodnik – pojasnjeval, da je vse v najlepšem redu, da je slovenski bančni sistem stabilen in da so banke kapitalsko ustrezne. Minilo je samo leto dni, od poletja 2012 do konca leta 2013, vse se je postavilo na glavo. In najverjetneje se ljudje, ki delajo, ki težko shajajo iz meseca v mesec, sprašujejo, kaj se je v enem letu zgodilo tako dramatičnega, da naj bi bilo še 2012 po besedah guvernerja vse v redu, potem pa kar naenkrat cela drama. In seveda, tisti znani očitki, ko nam marsikdaj povedo za banke, je bil denar za kakšno drugo stvar, pa ne.

Treba se je tukaj vprašati o razlogih, zakaj se je to zgodilo. Eden od razlogov je lahko tudi ta, da je Banka Slovenije slabo opravljala svojo nadzorstveno in regulatorsko nalogo. Ta

možnost pač ostaja. Drugi razlog je, da je banka namenoma prikrivala resnost situacije, ker je hotela zagotoviti morda neko stabilnost, varnost, češ da bi šlo vse po starem naprej. Če se je tega posluževala, je bila to zelo nevarna igra, ker slej kot prej pride čas, ko se izstavi račun. Tretji razlog za to situacijo pa je tudi morda v tem, da je pa kdo drug v zadnjem obdobju določene stvari napihoval. Kaj od tega je res, danes nismo zelo natančno izvedeli. In seveda bo moral dati kakšna pojasnila glede teh stvari tudi nekdanji guverner banke, zlasti če bo parlamentarna preiskovalna komisija ustanovljena.

Če pogledamo, kakšna je bila pa reakcija lastnika, torej države oziroma Vlade Republike Slovenije, v vsem tem času, se seveda postavlja vprašanje, zakaj se dokapitalizacije bank niso zgodile. Ali ne bi bilo mnogo cenejše, če bi dokapitalizacije opravili pravočasno, kot da zdaj z milijardami saniramo naš bančni sistem. Ker se sedaj dejansko postavlja vprašanje, kdo je resnično neodvisen in avtonomen regulator bančnega sistema. Banka Slovenije se lahko tudi na tej točki samokritično vpraša, kakšen regulator bančnega sistema je to, če ga pa lastniki, ki jim naloži neke ukrepe, praktično ne upoštevajo. Ko so se naši lastniki in država obnašali kot da ni nič, saj bo, so drugje po Evropi s stotinami milijardami reševali svoje bančne sisteme, na primer Nemčija, in to že v letih 2009. V tistih časih se je menda po besedah ECB in Evropske komisije dalo banke reševati z nekonvencionalnimi ukrepi. Mene bi zelo zanimalo, kakšni so to nekonvencionalni ukrepi. Ali to pomeni, da če država sanira določene banke, ni treba zaprositi za dovoljenje za odobritev državne pomoči? Pač zanimivo je tukaj vprašanje, kakšni so nekonvencionalni ukrepi. Tisti pridni so svoje naloge naredili, potem so pa postavili pravila, kako se te stvari v prihodnje delajo. Kakšna je bila reakcija Evrope, naše širše skupnosti? Mi smo se dolga leta hecali, vsaj tam naprej od 2009, kot da ni nič, potem je pa vrag vzel šalo in so se nam 2013 zgodili ti poglobljeni pregledi in potem vse ostalo, kar sledi. Imam občutek, kot da smo se mi v Sloveniji malce hecali, potem pa so prišli iz Evrope in nam dobro navili ušesa, da se to slučajno nam ne bi še kdaj v prihodnosti zahotelo.

Če pogledamo sedaj zelo poljudno oziroma laično, kakšno je bilo stanje v bankah v času 2009–2010 oziroma ob začetku krize in kakšno je danes, potem vidimo, da je recimo nivo depozitov približno isti. Tu je treba pač odkrito čestitati Banki Slovenije, da je uspela s svojimi ukrepi preprečiti morebitno paniko in strah, da bi ljudje množično dvigovali svoj denar in depozite odnašali kam drugam. Okej, lahko naredimo eno kljukico.

Če pogledamo rezultate pred krizo, lahko ugotovimo, da so imele banke veliko izposojenega denarja v tujini in ta izposojeni denar so seveda veselo posojali doma. Če

pogledamo situacijo v sedanjem času, ugotovimo, da so veliko teh dolgov v tujino vrnili, se je pa močno zmanjšal obseg kreditiranja gospodarstva. Če zdaj še enkrat zelo poljubno in po domače rečem, smo se mi v letih 2009, 2010 in tako naprej zelo močno zadolževali in prišel je račun, ko so nam zelo navili ušesa, da se ne bi slučajno zgodilo, da teh zapitkov in teh dolgov ne bi vrnili. In kot kaže, smo jih vrnili, ampak se ve na škodo koga. Trpi predvsem gospodarstvo.

Kako je tekla sama operacija, sanacija bančnega sistema? Neki ključni datumi, ki so bili danes že večkrat izpostavljeni. Konec decembra, 28. decembra 2012, je končno zaživel Zakon o ukrepih Republike Slovenije za krepitev stabilnosti bank, ki mu je grozil referendum in ga je Ustavno sodišče preprečilo. Ta zakon je ustvaril podlago za DUTB. Če smo nekoliko samokritični, potem nam je nazadnje Računsko sodišče povedalo, da smo morda kakšne stvari delali nepremišljeno. To kritiko je pač treba tudi vzeti na znanje na naši strani in zdaj te nepremišljene zadeve premišljeno odpraviti, ker mislim, da so zadnje ugotovitve Računskega sodišča precej ostre in terjajo konkretna dejanja. Sem pa prepričan, da je bila še danes odločitev o slabi banki pravilna, ker banke same teh stvari enostavno do takrat niso reševale. Oddelkov za ukvarjanje s slabimi terjatvami znotraj bank niso ustvarjale in so na nek način čakale, kaj se bo zgodilo. Seveda pa so se pokazale tudi določene nepravilnosti, ki pa jih je treba odpraviti, kot sem že dejal.

Na DUTB je bilo v letih 2014 prenesenih za približno 5 milijard evrov slabih terjatev, za katere je DUTB plačala približno milijardo in pol evrov v obveznicah. Jaz se ne bom spuščal v to, kakšni so bili diskonti, nekateri pravijo, da enormni in preveliki, da so se stvari drugje prenašale po mnogo večjih vrednostih, nekje tudi po tržnih vrednostih, spet drugi pravijo, da ne. Sam pa vidim predvsem pri teh diskontnih vrednostih zelo veliko nevarnost, da bi tisti, ki so s svojim slabim upravljanjem in s svojimi slabimi dejanji povzročili velike luknje in s tem tudi slabe terjatve, ki so bile iz bank prenesene na slabo banko, pri teh diskontnih videli enkratno priložnost, da z velikim popustom tisto svoje premoženje spet kupijo nazaj. Jaz si želim le, da bi DUTB to premoženje čim bolje upravljal in zanj čim več iztržil.

Naslednji pomemben element v procesu sanacije bančnega sistema je tisto slavno sporočilo Evropske komisije. Tukaj imamo očitno različna mnenja in pri teh različnih mnenjih vztrajamo tudi danes. Za nekatere je to sporočilo obvezujoče, za druge ni, o tem bo odločalo sodišče.

Ključen zakon pri celotni zadevi pa je zagotovo Zakon o bančništvu. Tisti, ki ste v tej sobi oziroma v tem parlamentu sedeli že v prejšnjem mandatu, veste, da je bilo proti temu zakonu ogromno nasprotovanja. Nasprotovalo mu je tako Združenje bank Slovenije, nasprotovali smo mu v opoziciji in še nekateri

drugi, ampak stvari so šle svojo pot in ta zakon je pač ustvaril podlago za takšno sanacijo bančnega sistema, kakršni smo priča danes. Jaz lahko razumem guvernerja in njegovo ekipo, ki reče: Ja, mi smo pač delali po zakonu, ki ste ga vi sprejeli. Ne vsi, nekateri so ga.

Naslednji pomemben element je sprememba Zakona o javnih financah. S tistim zakonom se je pristojnost o odločanju o tem, koliko denarja bo šlo za bančne dokapitalizacije, iz parlamenta prenesla na Vlado. Takrat ste si oziroma so si nekateri odrezali svoje roke in pač preprečili, da bi pri tovrstnih zadevah tudi odločali.

Potem pa so se stvari na koncu zelo hitro zgostile, 12. decembra Vlada pove, koliko denarja potrebujemo za sanacijo bančnega sistema. 17. decembra pa sledijo že nenavadne odločbe Banke Slovenije, ki so se nanašale oziroma ki so bile utemeljene z odločitvijo Evropske komisije naslednji dan, ko je Evropska komisija odločila, da je državna pomoč dovoljena.

Katere so glavne nejasnosti v procesu sanacije? Glavne nejasnosti in stvari, o katerih se je v medijih in pa tudi v tej hiši in še kje druge ogromno debatiralo, so razlike v številkah, in sicer kakšne so bile bančne bilance še 30. septembra 2013 in kakšne so bile ocene revizijskih hiš. Lahko razumemo, kar je bilo danes in že nešteto krat pojasnjeno, da so eno računovodske vrednosti, drugo pa je likvidacijska vrednost. In vse, kar si ta parlament in nekateri poslanci želimo, je, da bi nam enostavno sporočili metodo ali pa povedali na kakšen način se je izvajala ta metoda, ko se je določala likvidacijska vrednost. Predstavniki Banke Slovenije nas ves čas usmerjajo na izvajalca, češ da Banka Slovenije ni imela s tem nič, to so imeli pooblaščenči izvajalci. Okej., razumem. Razumite pa tudi vi nas, da če smo mi oziroma vi te zadeva plačali, imamo najverjetneje pravico vedeti, kako so se te stvari vrednotile. Razumem tudi, da zaradi bančne tajnosti ne želite oziroma ne morete razkrivati konkretnih vsebin in konkretnih map. Lahko pa na izmišljenih primerih poveste metodo, kako se te stvari delajo, in ali res držijo tiste navedbe, da so likvidacijsko vrednost določali študentje v avtomobilih, ki so se vozili mimo hiš in vrednost teh hiš ocenili na 4 tisoč evrov. To so stvari, ki nas zanimajo.

Naslednja stvar, kjer je bilo ogromno debate in različnih mnenj, so scenariji stresnih testov. Razumemo, da so scenariji stresnih testov hipotetični, kar pomeni, da je zelo mala verjetnost, da se bo takšen dogodek in ta stvar sploh uresničila. Ampak ključno pri tej stvari pa je, če so ta pravila in ti okvirji veljali za vse enako. Nekateri informacije pravijo, da ne. In zato, da bi lahko verjeli tem stvarem, da je Banka Slovenije praktično delala po vseh predpisih in da ni kaj, potem potrebujemo tudi določene odgovore, zakaj so bili pri nekaterih državah dovoljeni nekoliko drugačni scenariji. O

tem sem že govoril danes, da so bile recimo v primeru Španije so bile narejene cenitve od spodaj navzgor in od zgoraj navzdol, za osnovni, za negativni scenarij, na koncu je bila pa izbrana vmesna kombinacija. Pri nas pa samo negativni scenarij. Jaz razumem tudi Banko Slovenije, da je bilo morda stališče Evropske komisije in ECB, da pač pri Sloveniji ne popuščajo in naj to tudi povedo. Je pa najverjetneje legitimno vprašanje nas poslancev, da se zanimamo, zakaj so ena pravila veljala za Slovenijo, nekoliko drugačna pa za Španijo. Ker od tega, kateri scenarij upoštevamo, je potem odvisno, kako velika je bančna luknja, od tega je pa seveda tudi odvisno, ali so posamezni ljudje razlašeni ali niso. Skratka, te informacije potegnejo cel niz dogodkov za seboj.

Banka Slovenije pojasnjuje, da ni namenoma, namerno zaostrovala vhodnih podatkov in drugih parametrov, da bi s tem povzročila večjo bančno luknjo in posledično razlastitev obvezničarjev in delničarjev. Če jim v dobri veri to verjamemo, potem še vedno potrebujemo odgovor, zakaj se ni upošteval enak pristop za vse članice EU.

Če svoje misli nekoliko strnem, potem bi rekel, da guverner danes ni dal vseh pojasnil. Razumljivo, spraševali smo ga o številnih detajlih. Morda tudi on vsega ne ve, čeprav ima ogromno znanja. Pritoževal se je, da je imel premalo časa, kljub temu mislim, da mu je ostalo še približno 15 minut. Razumem tudi to, da je v eni uri včasih težko razložiti vse podrobnosti in detajle, ki jih mi dobivamo na mail, ki jih dobiva Banka Slovenije, ampak guverner in njegova ekipa pa morajo razumeti, da gre za milijarde in da so ljudje zelo občutljivi na te stvari, ko imajo občutek, da za nekoga milijarde niso problem, za druge je pa milijon problem. In če v dobri veri verjamem, da ima Banka Slovenije prav, potem bi bilo nujno, da na vsa morebitna vprašanja, morda bolj trdo rečeno, obtožbe neposredno odgovarja. Ni v moji moči, bi jim pa jaz toplo priporočal, da na svoji spletni strani odprejo poseben zavihek, kjer nedvoumno in jasno pisno odgovarjajo na vse pritožbe, obtožbe in na vsa vprašanja. Jaz vem, da to vzame ogromno časa, jih lahko tudi razumem, da so nekateri že vnaprej odločeni, kakšno bodo imeli stališče, morajo pa oni razumeti, da morajo vse storiti, da dobro komunicirajo z javnostjo in da ljudem praktično dajo na plano vse, kar je možno, ker če se bo v javnosti razvil občutek, da so bile vse te milijarde vržene stran po nepotrebnem, kdo bo potem še verjel v institucije države in v pravno državo. Zato je nujno, ko gre za pomemben dogodek, kot je sanacija bančnega sistema, da vložijo vse napore, da jim čim več stvari pojasnijo, čeprav je to težko.

Za konec samo še to, kako naprej. Kaj bodo naslednji koraki? Danes je ta razprava lahko nek uvod v iskanje informacij, v iskanje vseh odgovorov, ki nas zanimajo. Seveda je en dan, ena seja, 9 ur morda lahko premalo za 5 milijard, ampak kot sem rekel, če smo danes začeli in

bomo s temi stvarmi nadaljevali, potem tudi lahko dosežemo cilj.

Naslednja stvar. Država in njeni organi pregona so dolžni narediti vse, da tiste, ki so odgovorni za te ogromne luknje, pripeljejo tudi pred roko pravice. Mislim, da to ubija duh države, če se ljudje vsepovsod pogovarjajo, da se malega človeka vedno kaznuje, medtem ko se tistim, ki so odgovorni za milijonske oziroma milijardne izgube, ne zgodi nič. Zaradi države, zaradi odnosov znotraj države in zaradi upanja je treba te stvari tudi storiti.

Kaj bomo z bankami, ki smo jih ravnokar sanirali? Prepričan sem, da bodo potem apetiti, da banke še naprej ostanejo v državni lasti, izjemno veliki, ampak če se to zgodi, je to nov scenarij za morebitno sanacijo številka 3. Če kaj, je politika v vseh teh 25 letih dokazala, da enostavno ne zna držati roke stran od gospodarstva, in zato je edini način, da enkrat za vselej rešimo te probleme v zvezi z bankami, da jih privatiziramo. Verjamem, da bo tudi takrat Banki Slovenije lažje, ker je naložiti neke popravljalne ukrepe privatnemu lastniku mnogo lažje kot pa svoji lastni državi. Upam, da bomo z današnje seje vsi odšli vsaj nekoliko bolj optimistični, da se bodo te zadeve pozitivno naprej reševale in da nismo danes naredili takole / naredi gesto z rokami za opravljeno delo/ in naše delo je opravljeno.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ:
Zaključujem splošno razpravo.

Ker k dopolnilnemu predlogu priporočila ni bilo vloženih amandmajev, prehajamo na odločanje o predlogu priporočila.

Odločamo o naslednjem priporočilu: Banka Slovenije naj Državnemu zboru Republike Slovenije podrobno predstavi metodologijo za izvedbo skrbnega pregleda bank v letu 2013. Poslanke in poslance prosim, da preverijo delovanje glasovalnih naprav. Obrazložitev glasu v imenu Stranke modernega centra, mag. Verbič.

MAG. DUŠAN VERBIČ (PS SMC): Hvala lepa za besedo, predsednik. Spoštovani poslanke in poslanci, prav lep pozdrav!

Po dobljenih informacijah ocenjujemo, da je Banka Slovenije delovala v okviru svojih pristojnosti in v skladu s pravnimi podlagami ter v luči priporočil Evropske centralne banke. Menimo, da je proces sanacije bank potekal strokovno, odgovorno in pregledno. Poslanska skupina SMC zaupa v delovanje Banke Slovenije. Skozi do zdaj podana pojasnila smo dobili odgovore na izpostavljene dileme in o njenem preteklem delovanju. V okviru vseh danih pojasnil podpiramo predmetni predlog priporočil.

Še enkrat izpostavljamo, da v Poslanski skupini SMC obstaja polno zaupanje v delovanje Banke Slovenije. Zato bomo glasovali za. Hvala lepa.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ:
Obrazložitev glasu v imenu Poslanske skupine
Združena levica ima Luka Mešec.

LUKA MEŠEC (PS ZL): Hvala za besedo,
spoštovani gospod predsednik.

Glasoval bom za predlagano priporočilo
iz razlogov, ki jih bom zdaj navedel in veljajo za
vse poslance Združene levice.

Priporočilo bomo podprli zato, ker ne pristajamo
na standardni odgovor Banke Slovenije, da naj
pogledamo celovito poročilo o skrbnem pregledu
bančnega sistema. To poročilo je na spletu
objavljeno že 15 mesecev in ga seveda
poznamo, ampak v njem ni podrobno pojasnjena
metodologija skrbnih pregledov, kar zahteva
sklep, ki ga bo pravkar, najverjetneje, glede na
slišano razpravo danes, sprejel Državni zbor.

Poleg tega bomo sklep podprli, ker pričakujemo,
da bomo dobili odgovore na vprašanja, ki se jim
je guverner danes uspel izogniti, čeprav je imel
75 minut časa. Guverner je danes povedal, da je
bilo treba za kalibracijo in predvsem za
preveritev rezultatov po metodi od spodaj
navzgor in predvsem za kakršnekoli
metodološke pomisleke, opraviti tudi stresne
teste od zgoraj navzdol. Banka Slovenije pa ni
imela nikakršnih pomislov, ko je test od zgoraj
navzdol pokazal 1,5 milijarde primanjkljaja več
kot test od spodaj navzgor. Razlika je bila torej
45 %. Kolega Trček je dopoldan citiral poročilo
družbe Oliver Wyman o stresnih testih v Španiji
leta 2012. Tam so bili rezultati po obeh
metodah, se pravi od zgoraj navzdol in do
spodaj navzgor, praktično identični. Pri nas pa je
razlika znašala kar 45 % oziroma je bila razlika
med enim in drugim testom milijardo in pol.
Banka Slovenije bi morala zahtevati popravek
teh testov, morala bi zahtevati, da se rezultati
obeh metod združijo. Zato bomo ta sklep
podprli, ker sklep zahteva pojasnilo, kako je do
tega prišlo in kdo je za takšno, če uporabim
besedo, ki jo rad uporablja kolega Trček,
šlamastiko odgovoren.

Vendar pa pri tem opozarjam, da smo v
Združeni levici predlagali, da se sklep dopolni z
novo točko glede neodvisne revizije ukrepov za
sanacijo bank. Koalicija tega amandmaja ni
podprla s pojasnilom, da ni potrebno in da Vlada
že sama pripravlja Predlog zakona o preiskavi in
reviziji velikih projektov, ki lahko vplivajo na
stabilnost in učinkovitost delovanja finančnega
sistema države, zato na koncu opozarjam, da se
moramo, ko bomo danes glasovali za, zavedati,
da sprejemamo tudi moralno obvezo, da bo
revizija ukrepov za sanacijo bank res izvedena.
V predlogu zakona je namreč določba, da lahko
ustanovitev komisije predlaga samo pravosodni
organ ali pa minister, odloči Vlada. Glede na to,
da Vlada ves čas poroča, da je bilo s sanacijo
vse v redu dvomim, da bo res pristala na
ustanovitev komisije.

Ko bom glasoval za ta sklep bom to naredil zato,
ker verjamem, da koalicija preiskave ne bo
blokiral. Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ:
Obrazložitev glasu v imenu Poslanske skupine
Socialnih demokratov, dr. Križanič.

DR. FRANC KRIŽANIČ (PS SD): Spoštovani
predsednik, visoki zbor!

Socialni demokrati bomo predlagani
sklep podprli. Podprli ga bomo zato, ker
menimo, da je treba razčistiti, na kakšen način je
prišlo do tako visoke dokapitalizacije, ne da bi se
pred tem izvedla preverba velike razlike med
različnimi ocenami o tem, koliko je slabih
terjatev. Tudi glede na to, da so slabe terjatve
takrat nastajale zaradi prekinjanja kreditnih
razmerij v povsem naravnih gospodarskih
postopkih, ko to dejansko investicija ni prenesla
in je bilo že takrat, ko je bil kredit odobren,
jasno, da se ga ne da tako kratkoročno vrniti.

Cela vrsta slabih terjatev je navidezno
slabih in ko bo prišlo do spremembe kreditne
aktivnosti, se bo izkazalo, da so dobre. Takrat
seveda, če ne bo gospodarstvo razprodano,
bodo profitirali tisti, ki so še sedaj lastniki.
Lastnino je treba tudi povrniti v banke, tisto, ki je
bila. Če pa bo to razprodano, bodo seveda
profitirali kupci, tisti, ki sedaj prihajajo. Še večja
bo razlika med pridobljenim in plačanim za tiste,
ki kupujejo sedaj slovenske banke. Mi
pričakujemo, da bo to eden od ukrepov, ki bo
omogočil sanacijo te "sanacije", zato bomo sklep
podprli.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Lahko
glasujemo.

Glasujemo. Navzočih je 68 poslank in
poslancev, za je glasovalo 68, proti nihče.

(Za je glasovalo 68.) (Proti nihče.)

Ugotavljam, da je priporočilo soglasno
sprejeto. S tem zaključujem to točko dnevnega
reda.

Zaključujem tudi 10. izredno sejo Državnega
zbora.

Članice in člani Odbora za finance in
monetarno politiko obveščam, da se bo čez 15
minut v velikem salonu pričela 23. nujna seja
odbora.

Seja je bila končana 13. marca 2015 ob 17.53.

INDEKS GOVORNIKOV

B

BAN, URŠKA	8, 49
BATTELLI ROBERTO	55
BOŽIČ TILEN	54
BRATUŠEK, MAG. ALENKA	17

Č

ČUŠ, ANDREJ	47
-------------------	----

D

DOBOVŠEK, DR. BOJAN	44
DOLINŠEK, MARJAN	29
DRAGONJA, METOD	9, 37, 58

F

FERLUGA, MARKO	47
----------------------	----

G

GANTAR, TOMAŽ	46
---------------------	----

H

HAJNZ, PRIMOŽ	31
HORVAT, JOŽEF	16, 33

J

JAZBEC, DR. BOŠTJAN	10, 38, 39, 56
JAZBEC, DR. BOŠTJAN	40

K

KATIČ, ANDREJA	23
KOTNIK POROPAT, MARJANA	43
KRIŽANIČ, DR. FRANC	25, 63

L

LAJ, FRANC	42
LEP ŠIMENKO, SUZANA	30
LISEC, TOMAŽ	44
LOGAR, MAG. ANŽE	34, 39

M

MAHNIČ, ŽAN	53
MESEC, LUKA	12, 63
MURŠIČ, MAG. BOJANA	31

N

NOVAK, LJUDMILA	28
-----------------------	----

P

PRIKL, UROŠ	22
-------------------	----

Š

ŠIRCELJ, MAG. ANDREJ	20, 55
ŠKOPAC, MARUŠA	32

T

TONIN, MAG. MATEJ 7, 24, 36, 39, 49, 52, 59
TRČEK, DR. FRANC 33

V

VERBIČ, MAG. DUŠAN 19, 51, 62

LEGENDA

PS SMC – Poslanska skupina Stranke modernega centra
PS SDS – Poslanska skupina Slovenske demokratske stranke
PS DeSUS – Poslanska skupina Demokratične stranke upokojencev Slovenije
PS SD – Poslanska skupina Socialnih demokratov
PS ZL – Poslanska skupina Združena levica
PS NSi – Poslanska skupina Nove Slovenije
PS ZaAB – Poslanska skupina Zavezništvo Alenke Bratušek
PS IMNS – Poslanska skupina italijanske in madžarske narodne skupnosti